

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Verbael von den Gourverneur Gijfels toursierende Amboyna ende Banda - Cod. Karlsruhe 477

Lier, Gijsel

[Amboyna], [17. Jahrh.]

[urn:nbn:de:bsz:31-106533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-106533)

VERBAEL VAN DEEN

GOUVERNIEV GYSEL

TOVSIEEREN AMBO

ENDE BALIDA

AN^o 1635

~~Arch~~ EE Karlsruhe 477

Kaatsruhe 477

1

LIBRARY
PLANO 1635

[Faint, illegible handwriting on aged paper]

1846

REMONSTRANTIE
aen de E. H. Gouverneur Gener.
ende Heeren Raeden van India
door Arnout Gysels Raet van Indië
out Gouverneur in Amboyna ende
nu Commissaris ouer Amboyna en
Banda t'oussieerende de bevindinge
vandes E. Comp^{te} standt inde
Quartieren aldaer: —

Mijn Heeren

Naer dat ick volgens v. Edel^{de} Commis
saris inde Instructie mit 4. Schip^{pen} hueren ende gedirigineerde vloot
naar Amboyna op den 5. desimbris Passado van Bat. 4 reyl
gegaen was, bin op 5. Januarijs daar aen volgende met de gantse
vloot, wtgesondert het Jacht Bat. voort Cast^{el} victoria wel
gearriveert. —

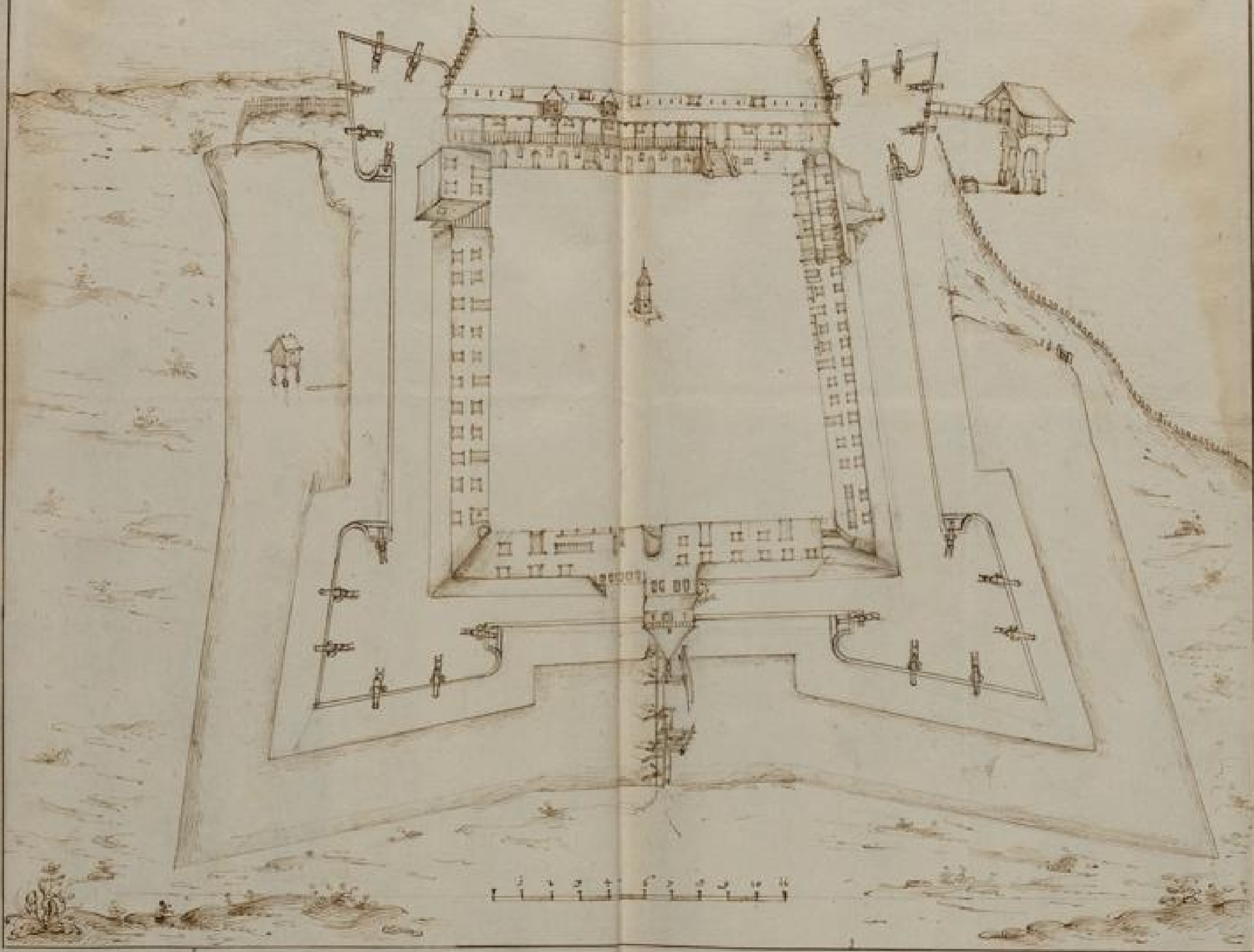
Op mijn Arrivement aldaer hebben bevonden de fortificatien mit
generaal in soo d'ingigen seijn, als de silue op myn vertreck van daer
gelagten hadde. Sonder veranderinge, dan Ennelyck 4. quarmisoen op
Korroe gelicht, getyck oock geschiet was op Durien ende Assaloe to
alsoo de Inwoondersen, Sijn de onse geswoorene onderdaam^{en}, verloop^{en}
waarin, Sijn Tegen deel was op Hietto Lapmia door den eer gouv^{er}
vanden Heuvel een fort van Callasaden mit twee Cünken by
groepen, waar in sic een quarmisoen van 66. Copp^{en} was onthouden,
De Redout op Hiettoe was van getycken met Callasaden ende v^{er}
binnen een borstverring^{en} van steen ende aerde mit twee punct
ende 90 Soldaaten beset, om mit de silue t'hoof^t tegens de
Hiettoeren, inde alle andere Quactwillige te bieden, De gestalte,
form, inde stierckte van dese Placse te verhaalen Lullin om
Redenen naarlaaten, alsoo v^{er} yder naar zyn fantasijen Zoo
meent tot zyn^{er} Miste defensie fortificiert, De Redout op
Lariecke was volcomen Claer inde gecapt, Zulcx de Redout
op Hiettoe —

is!
op. Hiertoe ommer soo Noodich, ende alsoo dienstich, het repareren
vande solders vrens Balcken ende plancken, gants verrot ende
vergaen Lyn, Soo dat d' Hiere vanden heuvel betier gesicht soude
hebben, die met een schoone kringt becleet was, de neer gevallē hutte
in Castel victoria Lyn naar ons aen Comen vrotbrocken ende met
Amboynsche neerlantsche of gesochte Pannen gedeckt, Soo dat het
Fort rontsom voor Brandt versorgt is. Echter ist Zulcx dat het
daek gants leek ende tvolek quallyck droogf leggen Can, Zulcx de
Solders Packhuysen, vant groote huys m' de subject zyn, derhalven
voor desen genootsacckt geywest, door gaens een Raayn daek
onder de pannen te maken, waar m' den drop op de muer ge,
loft wort.

Om t' Contrari: van d' Heer van Luvel
gemme te beroyden, Sal zyn E gelieven te witten, dat d' H^o Broec,
kom, Present d' H^o Ordecom, heb horen verclaare alle de bochten
ende Scheuren aende punt orangien by Lynen tyt geweest zyn +
des onwaar tegeens hy dienaer gaende sustineert, ende dese punt
al heeft hy bulten Zulcx door de wortel van eenen boom by
Compt, Soo ist nochtans den starckste vant herte fort, ten aensien
van synen omme gebouiden portugeesche Toorn; oft d' heer van
Heuvel m' m' de niet by Experientie gewaar is geworden, de
noodt windicheden der buyten wreken, die diekmacht behoude
nis van een starckte Lyn, ende Qualick slachge Compt, dat men
die of de uytterste uyr wannert men de hande aen alle Canten
vol heeft maken wil, daer van Can zy als nu een goet voordeel geve!
alsoo ons deselue al in waerent geen hoorn wreken belet
hebben in Lusella te Comen. dese redenen te moedren.
Schynt hier wil buyten Propoost te Comen, maer Echter om
myn genoome Ger te Repareren, Zulcx op verscheyde, Jae
alle p'omecten in Lyn verbaal wil noodich waer, ende gevoich
tyck Can geschieden, doch om proluccitijt te schurwen ende hier
niet wil ajspropo in Compt, gelaten wort, wat de woorder
Plantsen ende Redouiten aangaet daar van zullen geen vermaes
maken, maer de selue advyzen ons selfts toe eygenen, ten aensien

Kastel, Ambona genadmt victoria

17

Aen hem soo op gegeven zijn, ende hij d' s' s' lue noyt gesien heeft
des V. E. vant lesen Excuseeren Lullen.

Si Ri doet op. Huettoe wannir die bouen
op de hoogste verduppinge gelastrigeert en: alvooren wilmit
balken voetsu is, Item daar bouen een houtte spanninge mit
adap, doch beter waart met Lannen, soo souw uyt de s' lue groot
gewilt gedarn Comin worden, den ragger geexcuseert ofte ver.
Schoont ende d' Comp vant halve Guarnisoen ontlafst blyven +
den vloer van des Coopm: wooninge is mit Cluckert op de kant
bilegt, waar mit de Bouwste ende Benedenste solder (als
plat gelicht wordt) bileet can worden, dus dit P^e memorie
doch achte siehels noch Bette ende de hollantse Cluckert tot
ander wirck noodiger.

Wtgaand de Ammonitie van oorlooge int
magasyn van Amboyna, bestont ende was verdeelt ouer de fortres
Redouten, en guarnisoeren als g' ondergeschreue acte word
aan gewisen, doch hoe de s' lue op myn arrivement bevonden.
zyn zullen V. E. uyt bygaande bewijs gequoteert mit de letter
A. Comin broogen daar van wrymich worden te maken!
Sal om der eeren wil best wifen, maar in Comin echter niet
laaten te zeggen, dat d' h' vanden rivet nu soo wil als vande
halve maen (die hy een hoorn wirck noemt) oordeelen can
off den Cruytmolen die hy sustineert daar niet van noodde te wesen,
him niet wil t' eeniger tyt te gas gecomen Loude sebben, die
de Comp: maar eenhondert ende veertien Realen geoff heeft

Notitie der Amontie
van oorlooge, soo aent Cast^e
victoria, als d' omleggende
Plaetsen tegenwoordich opamb
gevonden wert te weten

Verte.

Int Gasteel victoria op de west punt

1 ^o P. Metaale stuk wegende swaar	3714	Schietin	20
1 ^o D.	3600		10
1 ^o D.	2162		5
1 ^o D. schroef stuk	460		6
1 ^o Isere saacker	3670		12

Op de Zuyd Punct

1 ^o Metaale stuk wegende swaar	3500	Schietin	10
1 ^o D.	222		5
1 ^o D. Schroef stuk	1345		10
1 ^o Isere saacker	3810		10
1 ^o D.	3750		10
1 ^o D.	3570		10

Op de oost Punct

1 ^o Metaale stuk wegende	3700		10
1 ^o D. Schroef stuk	1796		24
1 ^o Isere saacker	3740		10
1 ^o D.	3670		12
1 ^o D.	3650		10
1 ^o D.	3570		10

Op de Noordt Punct

1 ^o Metaale stuk wegende	4200		24
1 ^o D.	1930		5
1 ^o D.	290		5
1 ^o Isere saacker	4520		10
1 ^o D.	3320		8

Tot de Gorcorren

1 ^o Metaale Prnce stuk wegende	416		4
1 ^o D.	331		3
1 ^o D.	311		3
1 ^o D.	321		3
1 ^o D.	317		3
1 ^o Do.	316		3

volgen noch dees nevens staande

1. Metaale Primse stuk weegn	310. Schueten	3.
1. D.	324	3
1. D.	326	3
1. D.	314	3
1. D.	268	3

- 9. Metaale Bassen met 13 Camers
- 2. D. sonder Camers
- 2. D. met haar Camers by de Mardyckers
- 2. Stx. Metaale wytmonden
- 1. Stx. Grootte Metaale Mortier

Er is nog gebroecken metaal als twee Bassen
 een maecassers. Stuckge, een wytmont ende eenich ander out
 metaal, Item 6 stx. Ijere Camers tot steenstukken

Vier wercken

- 24. Stuck gemacckte grootte Granaten.
- 9. ledige
- 5. Grootte vierballen
- 93. Randt Granaaten
- 50. ledige kant Granaten.
- 10. vierballen
- 7. springballen
- 60. vierpylen

Gruyt ende Goegels

29. Vaaten Gruyt ende noch 1000 lb van Banda.
 5369. Stuck Roudt se carp bestaande inde naer volgende

476	Stuck van	10
567		12
1610		10
204		2
830		6
591		5
20		4
685		3

Naer volgende inde wapen Camer en nidesaef
 bevonden

- 100. Stx. keele } Lucken
- 55. Stx. kalie }

Coerte

pint
 Schueten 20
 10
 5
 6
 12
 Schueten 10
 5
 10
 10
 10
 10
 10
 24
 5
 5
 10
 4
 3
 3
 3
 3
 vort staande

- 404 Stucke Blancke wapens waar van en Schoot ende een Ring
 Crayg is verlooren
- 404 Stx Morlions halft Blank
- 1194 Stx verdorven gebrooken ~~ende~~ Morlions.
- 344 Stx ringe cragen
- 144 Stx deyder bussen
- 1804 Stx verguet stocken
- 1344 Stx: soo gebrooken als onbtquam Loopen
- 664 Stx: btquam Loopen
- 1504 Stx: Luedarms ende degens, soo out nieuw mit en sonder scheide
- 504 Stx: houwens als vooten geconditionneert
- 64 Stx: Gruyt hoorns ende eenige vier steenen
- 64 Stx: hillebaerden
- 394 Stx: Swarte wapens Zoo inde Zael als inde wapen Camer
- 14 Cas mit rommeling van eendcel oude ende vergand draechband
 ende bandeliers
- 14 vat mit losse maaten
- 1034 Stx tamboere Swaerden
- 34 Stx hollantse Swaerden
- 64 Stx bossen spaen tot degens
- 1904 Stx bandeliers soo nieu als out
- 404 Stx: d' sondeg maten
- 1504 Stx: draech banden soo nieuw als out
- 2504 Stx: soo stucken als oude Ringen van degens ende houwens
- 44 Cassen hollantse lout
- 24 Cassen dito van banda
- 1004 Salpter van Banda.

In de Saal

- 494 Stx morlions
- 314 Stx piecken
- 1264 Stx leere brantimmiten
- 1084 Stx Reddeloose Nuttsquetten

Volgt d' Ammonitie de werlcke vant
 Gasterl opt naarvolgende vaertuych geemployeert
 wert

opt Jaert Mocha.

24 Metaale veltstuckens yde a doo 1600 schietende 02

Op de Saloup de Lon

- 2. Prmse stukken.
- 2. Grooten Steen Stucken.
- 2. D^o Clirnder.

op de Saloup de Maen.

- 2. Prmer stukjens.
- 2. Bassen
- 2. Steen stukken.

op de Saloup de Star.

- 2. Prmer stukjens.
- 2. Steen stukken

op de Saloup Buuren

- 2. Prmer stukjens.
- 2. Steen stukken

op de Saloup Blesp

- 1. Prmse stukjen.
- 1. Portuguse bas.
- 2. Metale Basjes.

opt fact van Adriaen de Massenaer burg. sten Zeluentyde door de Camp gebraycht

- 2. Prmer stukjens wogende 466 lb en 406 lb
tsamin. . . . . 946 schieten @ 5
- 2. D^o wogende 315 en 310 lb Adamen 625: 3
- 1. groot yseren steen stuk mit 2 Camers.
- 2. Gelyc dertos mit 4. Camers.

Nota..

- 1. Prmer stukjen mt slaan tegens den Quimilaha voor t zeyt op de Caloup de Lon, overboort geschooten.
- 1. Gleen schroeff stuk mit ooren schietende 6 lb ten zeluentyde mt lossen overboort vande Corcorre Alangh geloopt.
- 1. Schroeff stukje sonder ooren voor desen mit D^o Commissaris vanden huvel op Bueren naer Tarnaten gesonden.

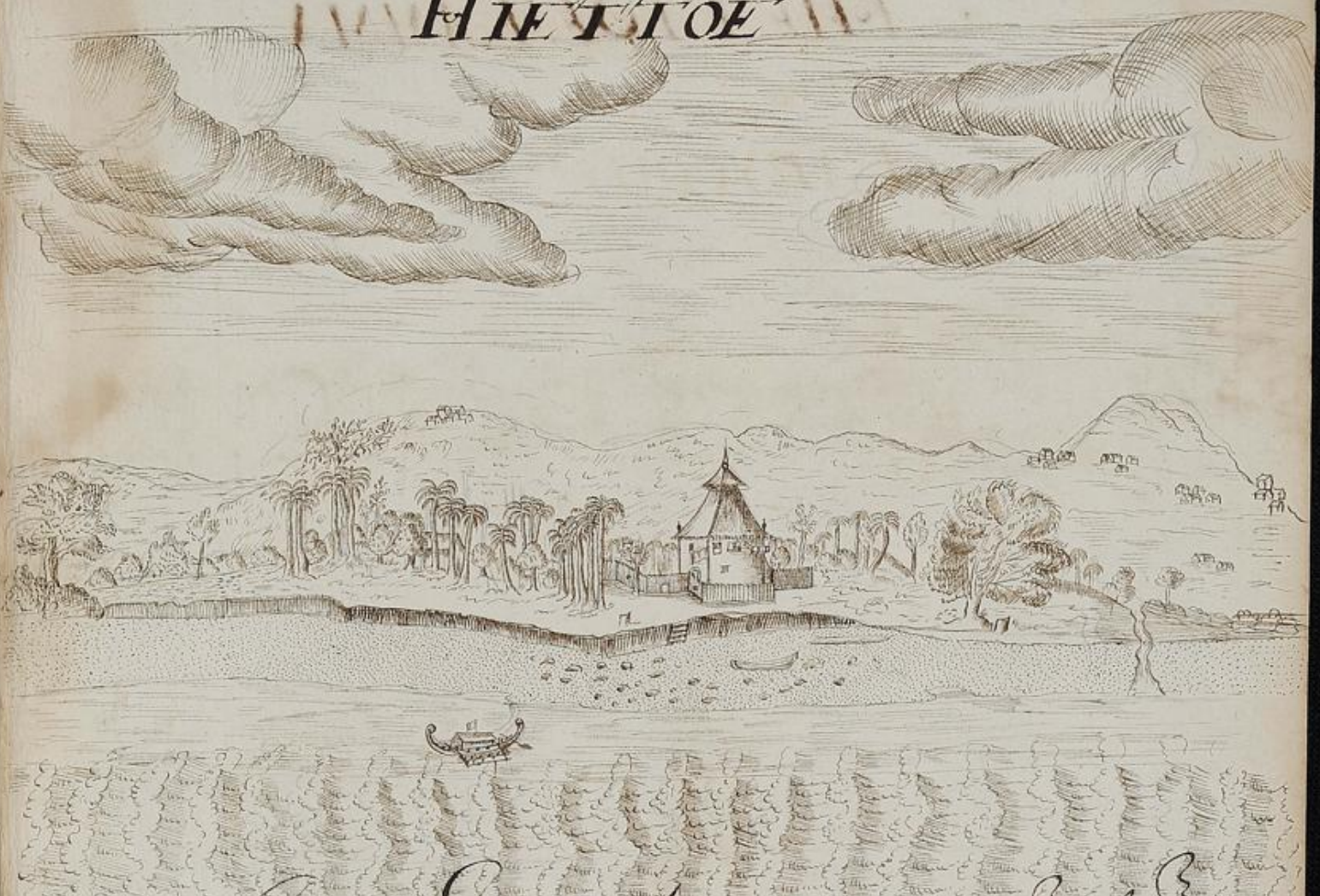
Ende nooyt weder in Amboyna Secomden. Schietende Ses &
 yser dus alhier L'er . . . . . memorije

LARYCQUE

1 1/2 Isere Saetker swaar Daar Gillingh	1400	Schut	4
2 1/2 Metaale Matcaffaerse stukken			3
swaar naer gillingh deen 600 ende			4
D'Ande 400	1000		1/2
2 1/2 Metaale bashen yder swaar naer gillingh yder			
400	200		1/4
2 1/2 D' wat Leender yder swaar 300	600		1/4
10 1/2 oude Mutsquet			
2 1/2 Isere steen stukken in 2 Samirs			
8 1/2 horel pueken			
10 1/2 oude vergaene Bandeliers			
294 1/2 bus cruyt			
25 1/2 bossen hollantse londs			
8 1/2 Stee royt scherp			
25 1/2 1/2 soo bas als mutsquet			
			Regels

HISTOIE

1. Sirr Saackir wirgende	2120	schuet	5,
1. D.	1900	"	4,
1. D.	1910	"	4,
1. D.	1850	"	4,
1. D.	1895	"	4,
1. D.	1880	"	4,
1. Metal schroff stucken	530	"	5,
2. D. Ballen by yder den Camir wegen 120 en 125 D	245	"	
4. Jere stien stucken mit Camirs			
20. Mutsquetten mirst onbrquaem			
3. Opnder bussen.			
20. wels ?			
12. halve ?			
1. Bos hollantse sondt			
300. D bos Crigt			
65. Stux Rontscharp.			

huet die des
manege

schuet

—
—

HIE T O E T A M M A

1	Ijere Saacker Swaar naar Gissingh	1400	Schuet 5
1	70 ^o Swaar naar gissingh	1200	4
2	Mitaale Prmse Stuckgens swaar	292	3
1	70 ^o	290	3
1	Ijere valckoin mit 2 Camers naer gissingh	1200	6
3	Ijere ^{steen} Stuckgens mit 6 Camers		
12	kerle		
6	halve s. rucken,		
140	St ^e Rondt se rarsz van 3:4: ende 5 ^e		
125	W Boseruigt		
900	Mutsquets Gorgels		
16	randt Granaaten,		
26	Bossen Hollandse Sondt		

De Casso.

PASS'O

400 schied 5
 200 — 4
 292 — 3
 290 — 2
 100 — 1

1. Lieve Dairder swaar ontrent 2500 schied 6
 1. D. Naer giffing ————— " 2500 — " 6
 1. Metaalke stukken van Huetto — " 500 — " 2
 10. Stux Pucken —————

MA

de L...

OMA

1° Stere Saacker swaar naer Giffingē 1300 Schuet 4
 1° D^o swaak als vooren ————— " 1300 — " 4
 50° D^o Bos Cruyt
 10° Bossin londs
 200° Stx Mutrquet Orgels
 10° Stx Rondt scharp

Nota d Inwoonders hebben laar Passen
 op de Redout

1° Metaal valcken om op de Corcor te gebruiken
 swaar naer Giffingē ————— 500 Schuet 4
 1° D^o als vooren ————— " 500 — " 4
 1° Stx puecken —————

HONANMOA

1 Sire Jart. Ier swaar Naar gusmgk 2000 Schiet 4
 100 " " " " 2000 " " 4
 2 Iser Isten stukken met zaan Camers
 100 Ier Bederijgt
 1 " Ier Rondt se Ierf.
 400 " Ier Mutsquettoegels.
 8 " Ier Ieek specken
 6 " Ier Bossen Hollantse Ierf.
 6 " Ier Ier Mutsquetten

Norsslauru

Schut 4
 " " 4
 100 Schut 4
 100 " 4

NOSSELAUW

1. Metaale Stuckjen seवार ombrent 600 schuet 2
 4 Matsquetter

Wat Betanght het Guarisoen daar medenden
 Staat van amboyna tegenwoordich op alle forten Redouten
 ende woddige besetting tot Meinteni van onsen ommeslagh
 verreckertende bewaart blyft bestaat in

	Blanch Copen Namibitte
Aent Castel Vutorga	210
op Larucquo	24
op Hutto	21
op Huetoc Lamma	46
op de Cas	12
op Oma	11
op homomoa	24
op Oulath	4
op Nouselauw	2
op kelque poety	6
op hattimitte	410
Somma	410

Welcke voorsz: Somma bestaet inde naer vol-
gende te weeten.

- 1, Gouverneur,
- 1, Officcoopman
- 3, Capiteyn,
- 4, Cooplieden.
- 3, onderCooplieden.
- 6, Assistenten
- 3, Luytnants
- 2, Vaendrichs, een Provisioneel
- 9, Sarganten
- 1, Corporaal van d' Adelborsten.
- 14, Corporaals vande soldaten
- 10, Lanpassaets
- 90, Adelborsten
- 106, Schildergastien,
- 6, Tambours.
- 20, soo Bouscheter als Bootegezellen
- 17, Timmerluyden
- 3, Miltelaers,
- 7, Smits
- 2, Cuypers
- 12, van verscheyde Beduminge
- 8, Jongers,
- 8, soo Credicanten 3 voor Leers 2 ende Schoolm. - 3
- 3, Barbiers
- 1, Staots Bode.

418, str. Blanche Coppin

28, Inlantsche Schoolmeesters,
16, soo Ostagiens ende discipulins van d' Overrechte

42, Swarte Coppin

D^r. Comp^s: hadde op ons vertriek van Amboij
sijt naer volgende vaartuyck, Lynde mit goet vinden
vanden Raet tot Mirtinu van des Comp^s staat
geprojectiert aldaar te verblyven. Namintlz Mocha.

Schut 2

re. meenden
ten. Redite
enommelag

Namintlz

- 210, -
- 24, -
- 21, -
- 40, -
- 12, -
- 11, -
- 24, -
- 4, -
- 2, -
- 6, -
- 410, -

dat gans aff is ende vertimmerd moet wesen, t'gacht de star ende vier
saloupin, hoe danick de selue van volck als ammonitie versien zyn,
is myn doot versylen ende verschryde. Besettinge niet ter handt gestelt
Zulke v. C. P. de Jongste Rol ten ontwyffel sal zyn geworden

Item de Grootte Corcorre van vyff nagies, doch is de
zelue niet te ginstande dat door d' H. Deutchom gerepareert
is meest aff, verrot ende vergaen, alsoo binnen een Jaer oft ander
halff wijnich drooch maar de meeste tyt in Regen wint, ende op onbe-
hoorlycke Plaatse inde Rivier op gehaelt is, Soe dat te gelooou
staet de zelue niet langer gebruyckel sal Commen werden. Myns
oordeels ist noodich dat de Comp^e in dier getz onkosten valt, het ont-
breckt ons niet aan d' Corcorren, maar wel aan volck d' Exempt
lieren ons dat dese Corcorren ten aansien daar niemant vande
amboynesen eygenschap aan Trevndeerden mit groote moeyte ond-
houwen ende door de Zulke gepangayt is geworden die door sloff
fichryt geen ryge'n Corcorren hadden, omde zelue daar mit een
Cappeson op de ruste sitten, alsoo by Experientie bevonden hebb
d' amboynesen wijnich wyge te maaken van haar Corcorren
te verrorckelooften, wel verbinde dat wann'er yder Persoon eenen
Rearl a twee wyte keuren wil, w'rom een nieuwe Corcorre becom
Commen, ende onder tusschen vout frangayen verlost zyn, om
d'feredenen is de selue gehouwen, ende naer dat die geborsten was
doen vertimmeren, ende van seven tot vyff nagies gemaeckt
t' is waar dat dese Corcorre mit tegenstaende alles tot de selue noodich
zynde daar by was wyte gesondent de plancken tot den overloopen
een nieuwe seyl, de Comp^e ter somma van 635. 9. 74 gecost
heeft, daar selue op passer van geweest zy, ende d' amboynesen
immer luyden niet anders als rys ende een Mutken arack daegs
Item voor hun allen een ende een halff R^e voor rys ter weeke gehad
hebben, inde echter soo veel belooften heeft, waer wyte te besluyten
wat het maaken van een Nieuwe Corcorre moet kosten, ende oft
den dienst der amboynesen in acht mgl. genoomdient, ten waer
dat vanden heuvyl seggen wilde, mit zyne gan wysinge van soo
ien som, dat sich ymandt daar by vergroot hadde

Om dan de Comp^e te ontlasten, van soo daringe ende and

toe sleepende onkosten, vmd' ick gans noodich, dat geene der silue
Corcorren, m'ir geocht oft gemarckt werden, Maar wel dat d' H^o
Gouverneur hem op soodanige vande grootste ende bequaemste Cor-
corre veroucht als hem geraden enie gort duncken zal, also secker
is, dat uyt een Corcorre van vier nagies, soo groot in gewilt gedaen.
Can worden, als wt een van vyft oft ses nagies —

Der Compt: heeft ordmarge een orangbay die ten
dienst vander Comp gebruyct wordt, doch zyn d' silue wrymich
van Importantie, ende onbrquam om vernich gewilt uyt te doen,
also een yder door manquement van volck, het Cleenste vaertuyck
souckt, t' silue wort sooras geocht zij, op onkosten aff gis

Wat aen gaat t' getal van onse onderdanen
op Christen Amb: d' Elanden daar onder sortierende, ende
andere aan inde omleggende Plaetsen daar van en sullen om
Ridens alsoo t' silue voordeseu genouch verhattende een yder daer
van kennis heeft sonder lingt geen vermaen maken, doch vnde
Echtel noodich het getal inde macht van yder landt op zyne
behoorlycke plaetse aantewyzen, Item wat Corcorren sy ten
dienste der Comp: t' zee brengen, Nament Lyck op amboyna —

Nagies der Corcoren.

		weertbaar d' Soon
3:	Nossamieva, Andre Rossamieva is een Cominck	230
3:	Lattalatr, is een Cominck	150
	Samma rorssa, Domingo is een orangg	60
	Sammantila, de Costa is een orangg	20
	Soetta, Steven frzera is een orangg	30
3:	Cassa, Manuel loquis	30
	Cera, Andrea pasera	10
2:	Attve, Lauwrens de fretis	90
	Javriery, Maerten antony	60
3:	Laurens de silua is een Cominck	150
	Sahorssa, is een orangg, Anthony	50
3:	Sammantelo, Matita	20
	Portetto, Jerominio Theholope	10
15:	Corcorren — Transportiere voordere weertbaer man	960

wārbaermamien

Naquader
Gortcorren

Compt. P^{te} transport vand' Anderzyd

	Mardycq vande Burgers, Swaros Japon	960
2	Mardycque vande Comp ^{te} , Louys Gomes.	40
3	haloub Diego, is een Patty	90
3	haloub Diego, is een Patty	150
2	atwa, Silcil adam mariang	40
	Nacko, Anthony Paris, is een Patty	80
4	Hattila, Anthony loopis	60
	Kielang, Manuel, is een Cominck	120
	Ema, Anthony Symau	220
4	Duckariclay, Manuel	90
	Routon, Anthony Routon,	40
	Vaharrye, Manuel pays	10
4	Ottimodry, don Pedro is een Cominck	250
2	Sorllie, Joan Silam Patty	40
2	way, Joan Backer Bessy is een Patty	60
3	Bachwalo, Symau	80
	Roematyga, Laurins Mendes,	20
	Hattouro, andrees Gooms alia realussy	50
	Silla boy is een patty	100
4	Calang, Salvador is een Patty	180
	Taepe Mackatietta	25
3	Laricquie loelalang,	200
3	Coackasive Namkoly	220
2	assalouls woonende tegenwoordich op hem hi Louw	80
2	die van ourien zyn naer lysidi verlopen.	70

Weerbact P^{te} zoonen - 3205

Volgens v Egoord Meeninge ende

Expressie ordre hebben gesien doord' H^{te} vanden Heuvel
 zynige verdringe aarde Amboynesen in Recompense van
 haar gepriesteerde diensten was verstreckt, daarmede ten aen
 sien van gem. ordre ende andersints door verscheyde onlusten
 inde traectheden der siluer Amboynesen vername nlyck de
 Vlafters, genootsact kt zyn geuorst op loop van haar door

Soodanige Beloften te Incourageren, daarop gevoelt sij
 dat oft door dese, oft door andere insichten haar soo gewillich zond
 uytstel van tyt, mit tegenstaende dat maar 3 a 4 dagen ~~te~~
 voor ons Compts ^{thuis} waarin gecomen op ons aanseggen gereet zyn
 geweest, Ja soo als oyt voor dato, sonder dat mit alderminste
 eenige opstakeken gevallen zyn, waarover zelfs verwonderd
 was, bin ainsien myn bekent is de hoofden welyck Comman-
 dimint quer haer volck hebben, Redenen zyn dese, dat het
 outste rooft het opperste gesach heeft, alsoo van een geslacht zyn,
 ende isfen veel te seggen hebben, doch de minste ende ongeachtete
 zynde kinderen door haer voor desen, by Slaven geproceureert, dien
 Zy ama Maes noemint, en mit als Slaven, maar als bloet ver-
 wanten, gerreckent worden, Gelter ist zulk, dat de hoofden
 door ons bywisen onder haer in ontsach en autoritryt zyn, ende
 Zoo zy willen, alle quade minnes Commin straffen ende voor-
 comen, der halven moctmen van ons Christen onderdaanen
 alwaast haer servituyt noch grooter waer, en ander gevoelen
 hebben, ende soo wammere zy inde halftrijck ende vreevilmoedich
 worden mit ander geloouen oft de groote zyn haer voorgangers,
 in Plaets dat op andere affgelegen Plaets de minste volgens
 der amboynese wyse, dieckmaels de minste wil stellen, der
 halven tot den Conclusie, datmen aent Castiel de hoofde
 te vrundt moct houwin, ende Zoo lange syons trouw blyv
 geen vrees voor onduist behouven te hebben, Zy zullin ten-
 Jaensien vande groote langhe duerige Rusie ende mocten wil
 wat leelyck sien, maar tehter soodanich gevoelen hebben, en
 haer altimits den goude kettinge van Clunder waerden
 inde handt gedout wort, Zy zullin de hant aende Clouck
 slarin, haer moedige ende verkeerde loouaerdige gelaetsich-
 aringenamer te zyn tgeene van verjende, meerder Compt
 dieckwils hebben, haer beclaegt dat zy meenen d' H^o Gener:
 in Bat: geen kennis van haer wil doen hadde, niet tegen,
 staende tgeene haer door myn verart, meest op den naem van zyn
 C tot Recompinse van goede dienste geschiet is,

Volgens Expressi^e ordre ende Last van
zyn Ende H^{er}re Raden van India, hadden ons so ras moegelyc
was gesproet mit de armada d' Eylanden ant^o te erlangen
doer dien ari gairnde mit Coniunctielycken onse Instructie
op de Cust van Boerro Comin^e etlangen, alsoo tritue door Contra
Stroomende wint gelyck zyn ^{bet^o 24} missi^e mit langhe ende breedte
ontledet ende toe gesonden is, ^{bet^o 24} haluen vertrouwen voegens
dit Coniunct geexcuseert sullen Blyven, niet byghelende off
ve sullen vertrouwen, daar toe behoort de voor is aan gewendet
ende ons noodtwindege Redene gemouert hebben geen en lan,
gerentijt op gemelte Cust te verslyten, alsoo ter seluer plaette
Door aff gesonde Boorde den trouwloosen Standt der amboynese
quartieren ende het optrecken vanden Gouverneur verstand

Omm^e dan de gelegenheit ende stant van
bouen gemelte plaette voor so veel ons kennelyck zy ten
mest dienste der Comp^{te} te ontleden, soo dient ^{bet^o 24} Memory
dat de Comp^{te} (onder Correctie) gants noodich ende dienstich
zij ^{bet^o 24} narste off so ras moegelyck de voorgaende ordre geffectueert
woyt, alsoo brecker is dat niet allien op de voorn^e plaette,
maar oock op waysamma een Redelycke quantiteyt nagel
boomen zyn, der haluen Lich op gemelte plaette (ten deele
omt gewas voornompt als omt^e geene haar van seram
hietoe ende Amblaw als maniepo toegebracht wort) ^{bet^o 24}
~~de~~ Jaarlycx 2 a 3 Jone quen ont houden, ende indesselfe
Rivier versteecten, Com dan het Inconvemient dat ons voor
dit Jaar verhindert heeft in toecommende voor te Comin
sal noodich wesen, ^{bet^o 24} Amboynese gevestineer
scheepen de Straat van Bouton gepasseert zynde by noord
Bouero om loopen, om alsoo bouen wint te wesen gemeret
het wistelyck Mousou der tyts Jaers soonli bevonden hebb
mest noordelyck, om t'ron stercke Coelte doorwaegt der
haluen gans qualyck belyden de Cust vryfende het land te
belyden is, Zulcx wy tot ons leet wesen geexpressimintert
hebben

Door d. sl. Voyagie Boien gr. m. It
 sulken in Passant op het westlynde Comin besocht worden
 d' Eylanden van tomas, die de Jonck. Immerwaert aen Comin
 gemerhelyck aandoen, eendeels om de goede gelegentheit
 van haer te vervarschen bequame Ree, ende anckergront
 als oock ten Prinsipaale om haer te Informeeren wegens
 den staet van Amboynesche Quartieren ten aensien.
 wil bist vertrouwen den Quimelara, factierij, Lynde alhier
 woonachtich, die wy mi inden mt Jaer 1634 den Quimelara
 loizee door ordere van Coninc m. t. n. tot den goet
 Lynde soude Comin vervangen, doch mit wat trouwe syn
 Coninc, den Sadara, ende Thy zulex gemerht hebben syn
 de keere lodenstrijn en vanden hruvel mt vertrecken vande
 Molucquo naar Bat. p. t. n. contreeren Cener Jonck. vol
 nagelin gewaar geworden, des myns oordels noodich gem.
 Plaets van tyt tot tyt aangedaen wort, doch voor een schip
 ten waar wil voorsien sy van Soldaaten ist ongeraden te
 landin, alsoo daar omtrent 4 a 5 dorpen doch geene negerijs
 by malcanderen gelegen zyn, waar by sich ongevaerlyck
 50 a 60 Tarnatanen, briffins den geni. Quimelara out,
 houwen.

Van hier naar Somiti ende Waÿsamma —
 Overrylende Salmen in passant den Bocht van keyelge
 Comen aandoen, waar in sich ^{dagelijck} verscheide
 Oredmoeligen vande Cust siram namntlyc d' overblyven
 Negotianten tot sagou maken begeven, die zy op Combilla
 li Sidy ende Grand in Nagelen over setten, oock gaan —
 die van worn: magerijs siluer derwaarts alsoo geen sagou
 van haer selfs hebben, maer elders haelden moeten
 Om die van Somite en Waÿsamma cenic —
 attentart tot straffe van haeren moct wil ten tyden van
 H^o Gorcom op de loogie aldaar, ende nu de Noua op den —

Moest aanden Corpor. Schoot ni viens drye Soldaaten en
een Chynees op Eylandt Amblauru gepleucht te ^{te Amblauru} ~~te Amblauru~~ ¹⁸
gans noodich. Zulke langhs desen kandt onder staen wort
om alsoo van Bouen aff te Comin / onse hongie inde gemelte
Baen te vmden / ende die van Slat ende tagalis se haer
Boomin te Rasseren. —

Hor noodich Ten Exempel ouer onse mochtwillige
Rebellin ~~etiam~~ ⁱⁿ inde Quartieren van ^{te Amblauru} ~~Amblauru~~ ¹⁸
verschryden Redenen ten hoogsten Considerabel, doch hebb
om een quader voort te Comin, Zulx tot myn vertreck gelater
wil te voorin wetende dat soodanige desynen dickmaels een
quaet gevolg hebben, bi spottelyck oft schandelyck voor de
Comst: uytvallen, daar de hoogte Bergen ende andere ongevatt
doorsaack van zyn, ende zy starcker mit voorloopin, alsoo mit
volgen, derhaluen soo vlen Plaets ^{paes} ^{in de baen}, daar toe bist ende bequaem
voordeelen, ende voor haer qualyck mogelyck, de rechtveerdige
straffe ouert onnossel vergooten Bloet te ontgaen, gemige
Redenen syn haer geduerende myn Gouverne gegeven, ende
althor wil haer tinnervindul der seluer Inwoonderen ontschul
digen willen, Soo ist nochtans waarachtich soo sy sulx had
willen Bilitten, ende voortoomin, ⁱⁿ selue aan haer, wil stond
maar ter Contrarie hebben zy den Quimilara, ende boosaerdige
Zutterin, willen gehoorsamin, ⁱⁿ roy syn wil versecckt dat
zy geen ses mitsquets opt Eylandt hebben, doch redelycker
wys stark van volck, Clouck van Costuer, maar cken
van Couragie, alsoo geen in oorloogh gewint zyn, eemige
voordisen van daar gevluht, ende nu op Larrequis woon
achtich, Crifentieren haeren dienst als gidies, het ge
tal diser negerys ende volckeren soo ons voort desen door de
leggers op gebracht is, waert hier onder gespecificiert —
Nammentlyck —

Vierbaer Personen

nagies der Corcorren.

Weerbaer Persoonen

3:	Bella loettie		20
	Simer		40
	Manessy		25
3:	Booy	Otilima	40
	Salien namkati		30
	Boettel		40
3:	Massavoy		120
	Lamoyza	olisiva	30
	hattabora		40
3:	Alary		40
	Salassy	olisiva	150
	Coon		30

Somma weerbaer Persoonen 645

De instructie vant Eylant Amblauw behoort in regardt van Comp. in biddenkinge genoomen te werden, mit allen om dat sy trouwer loose Schickmen ende Moorders syn maerten aansien het selue Eylant metter tijt een goede P'tye nage ten geuen zal ende Corts veel aan geplandt ende sy neffens and den smaack vande vredenidelmge hebben bouen dien vallen op gem: Eylant gordt P'tyen noot in der halven. daar noodich of gelet dient sod dat qm: plaets gelyck gelyt is om verschryde redenen in Consideratie genoomen dient te mirt sy onse straffe niet ont gaen Comin.

Ons Arrivi mint in Amboyna verstonden den trouweloosin standt in des selfs quartier. Namintlyck die vande Eylanden (onse onderdaanen) hadden den Gouverneur dienst gewrygert ende gerefuseert op den Jonglsten tocht te frangayen. bouendien Sonder wotten vanden Gouverneur mette Ghaesen onse ende haare vyanden stil stant van wapen. beslooten se was soo veer gecomen dat wy gerde by den Goud. of de Ridoit Hormomoa te Comp. wat aangaet haer macht bistaet inde volgende Namintlyck

Nagies der Corcor

Weerbaer Persoonen

4:	Haria	Antony Maria orange	100
	Boy	heeft een paty	150

transporteere Persoonen 330

oldaaten en
 or staen wort
 me gemek
 elis vchare
 moerwillig
 mboyna u
 ede doch heft
 ertreck gelat
 ductmael en
 lyck voor
 idere ongewet
 pen. aluymit
 ende bevaem
 e recht vdinge
 gaen. gamp
 egeven. ene
 ideren. ont
 zy sulx. hadt
 in
 er. wil stont
 en de boef
 rsuectertent
 och redelyck
 maar clu
 in/ eenige
 reoed van
 dies. het
 efen doore
 yfacht

Nagies der Corcor

Transport vande omstaande zyde P^{te} 330 //

4: Papero	keesteen Cominck	100 //
2: Tioub	keesteen Patye	80 //
3: Tonwala	keesteen Cominck	100 //
4: Sorra Sorrye	halft moors keesteen Comingh ende patye	300 //
Souru	keesteen Patye	150 //
5: Oclatt	keesteen Comingh	250 //
Tittouwacko	keesteen Patye	50 //

Weerbaar Persoon 1540 //

Hier togens worden die van Tra-mau opt se See Eylandt vlcassers gelegen mit haer Clyne Negerijs geestimant uytterlyck starck te wesen, wederbaar persoonen Nammentlyck

Sint Campron	Iha	"
Marouio		"
Oulou		"
Mattalette		"
Kattila		"
Pia		"
Lonot		"
halft sorsorry		"

Weerbaar Persoonen 1500 //

Die van Nousselauro houtmen voor verscecker mede in dit accort begrepen waarin doch is by haer allen dienaangaende soogesinnilicert dat men noyt aantrecker finant heeft Commen Comen, Echter syn soo danich bericht, dat het seecker is, desen stants gelegent heyt niet dan alle slecht gestaen heeft,

Nagies der Corcorren,

Weerbaar Persoonen

5: Pieterway	keesteen Cominck	800 //
2: abobo	keesteen Patie	120 //

Transporteere vorder Persoon 920 //

Nagies der Br

Transport van Nevenstaensy Boon 920

3.	Sammet	keesteen Cominck	100
	Nalarea	keesteen Paty	90
	Sila	keesteen Paty	60
2.	Seymitou	keesteen Paty	50
	akoon	een orangouay	40

Weerbaer Psoon 1350

Benidwa rin di vant Eylandt Boan

Briffie ofte oma mit alle haar negerys Constandt ende trouw gebleven

Oma	Emanuel Rany	Paty	180
Sammet	Poulo a'quipay	Cominck	80
Haroucko	franse	Maerle	100
aboro	franse	Napule	100
krien	Paulo	Bacilessy	60

Weerbaer Psoonen 520

Hertigens werden die van rattouwa op silue eylands oma gelegen mit de voordere Negerys daar onder sorturende geestmeert

Hattouwa	550
Gabauss	100
kolola	320
waylapea	80

Weerbaer Psoonen 850

De rilt van Negery Sariecque gelegen aen logie ofte Redout waaren gevlichttende haer op Carmihela onthoudende gelyck oock deeden die van assaloelo ende ourren welke te twee Jongst genoumd

Door

Vertical text on the left margin including numbers like 330, 100, 80, 100, 300, 150, 250, 50, 1340, 1500, 200, 120, 920.

Door den Gouverneur vanden leeuw zijn verbrandt ende het meegen
deel van haare nagelen ende vrucht boom en. Namintlyck mit hangen
vants gebirghe ende niet bouen ende om haer Negerees gerafeert
waar door sy genouchsaem geruineert ende ten deele bedoruen luyden
tot straffe haerder gecommittierde faulte geworden. Zynde die van
ouren vreesende voor mieder straffe. Syn naer Liffdijs godes
Quimilakas alsi was, daar sy haer in Anno onthouwen ende
mit wiffen Orneeren gevlucht.

De lilli boy, begonden sommige orangg m. de
veranderinge te soucken. Zulx soo vergesoomen was dat haer
mit in ontfaen den Coninck van Rokkenieve ende die van attive
tot haerder devotie te trecken, die Zulx aff sloegen, haer deseyn
doorden orangg, lourens Marcus hoeft van hattive t'eeremael
ontdeckt, die onlanx naer dato t' savonts ter first gewerst
Lynde ende vroolyck naar huys gekeert. Smorgens doot was door
saek is Goot bekent, maar niet Sonder suspitio van door syne
quart gunstige, een vthementre doot gestoruen te zyn, den provi.
Stonden Gaty lilli boy, wirt simpeltyck gedepoortert ende
eenen anderen, in zyn Plaets gestelt.

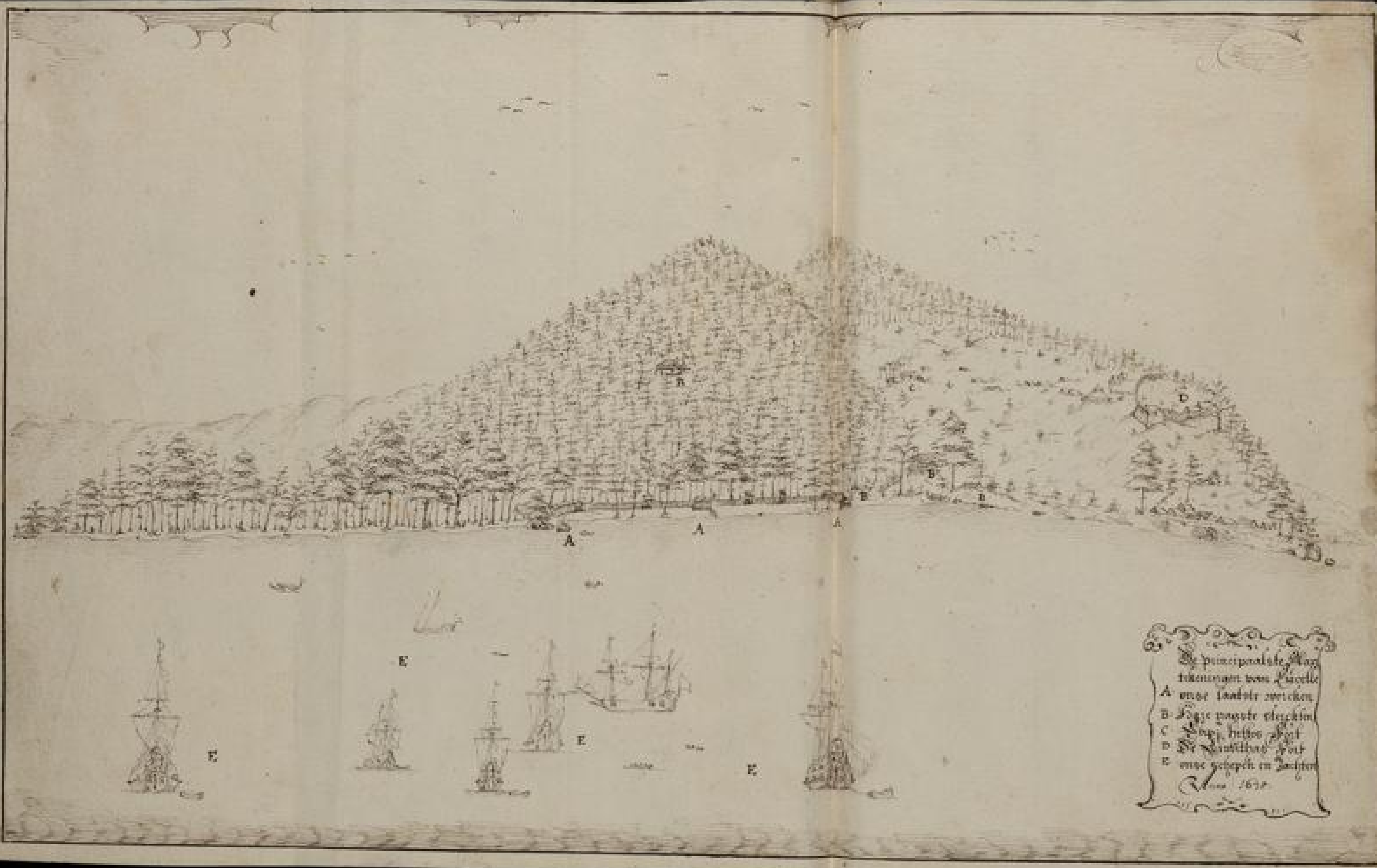
Dr gantsch Cust van Hiettoe bevonden
wy ^{tegen} mit ons in oorloge. Genelyck was den orangg Jannarietto
missin Lynde d eerste van hiettoe, mitten jongsten zoon vanden
Coninck van Hiettoe, beniffins den Coninck van Mamalo ons
brouw gebleven die ongeveer 120 was baer mamien by haer
haer ^{ende} die sich op hiettoe lamma daer den Gouvern. vanden heure
een pagger mit twee punkten van pallakaden op getrocken
hadde. Sich in alle vrouw waaren ont'oudende, dese luyden was
onse Compit. ten hoogsten aangenaam ende Sagen nu wort dat
dr loopende Geruchten vants voorleiden Jaar, Namintlyck
dat alle de neerlanders op verscheyden oorden doot ende gemas,
saekereert vals ende onwaar was.

Ommen den oorlood volgens v' Ordre op den
amboynschen boodem te schikworn hebben wy ladeelyck

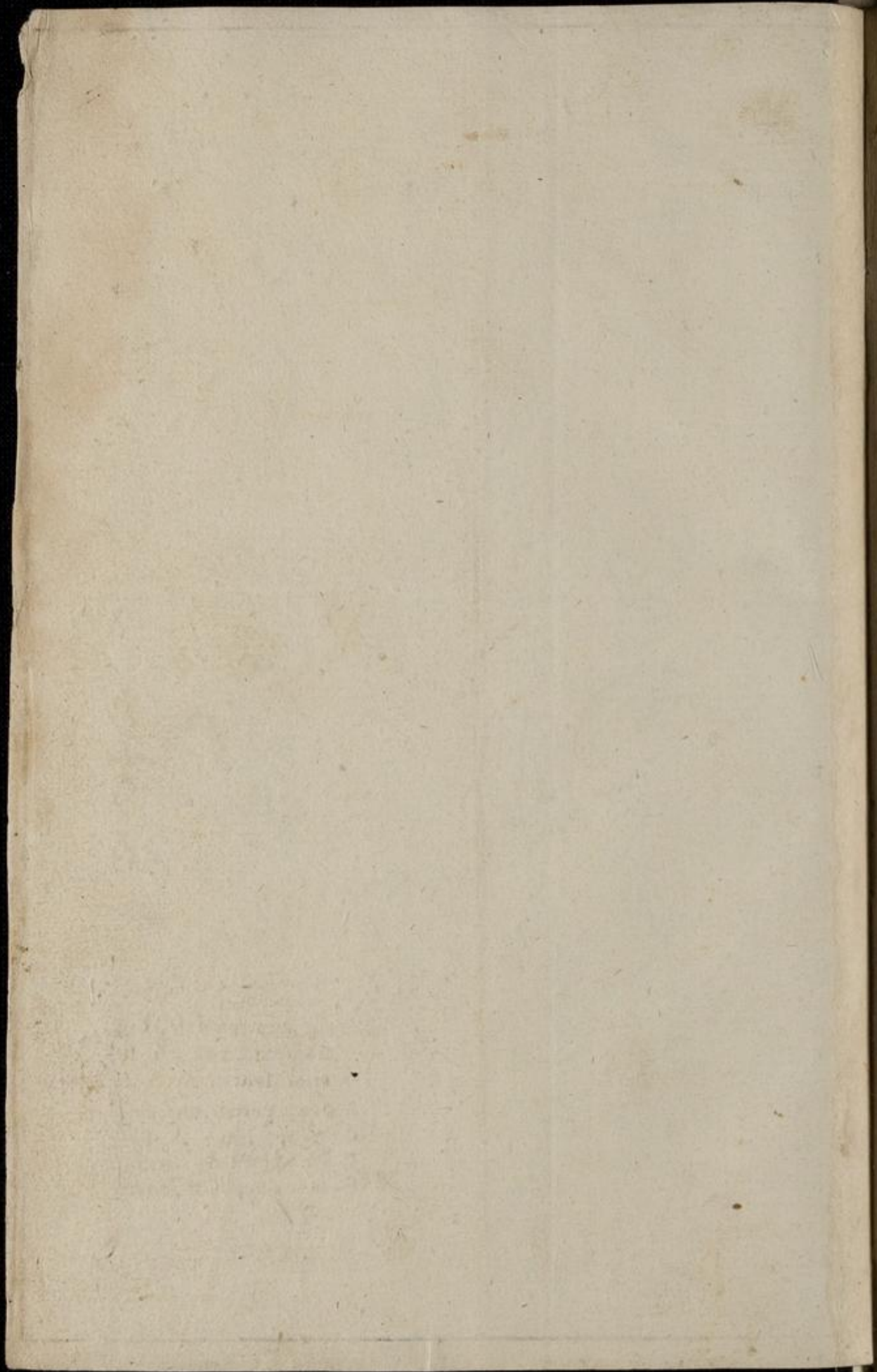
gen
ingen
H
den
es

de
ner
Hve
yn
ael
L
oor
wi

uello
den
s.
eur
n
as
dat
ad

De principaalste Plaatz
 tusschen twee Rivieren
 A onse Landtste zeecken
 B onse grootste steeklin
 C onse dulleste Port
 D De onstijlde Port
 E onse schepen en Jachten
 Anno 1677

Denige Goeden naar Nacuo by Nacuo (welwittende daer t' biste geboort soude hebben gesonden, haer laten een segg soo sy in leuenden tot vreden ende eenigh goet inden Lin hadt smant uyt haaren Naam aant CastreL soudon s'nden, sulcx gedaan hebben, mit presentatie van een goet accord, dat haer toe gestaan is, doch hebben Genter om onse personagie te Beten op Lucuella te spelen de scheepen ende macht naer huetoe Lamme laten gaan om vandaar ouer te stercken sulcx ons door onstuymich vover biletz is, ende onmogelyck met de Amboyneesche Macht ter siluer Plaetse te Comen, derhaluen descheepen gedronneert alsoo daer op een lager wallagen en algereet eenen grooten Ramp uyt gestaan hadden naer Lucuella oft de Com te loopen, van waar soo ras de macht versamelt was die sterckte van Lucuella aangehaft ende ons leger volgens de ordre onder Commando van Jochem Koeloffen te veld gebracht, het gepasseerde Zullen de met lange Journael Door de woude gehouwen, Comen sien, waar aan dien aengaen voorder gebragen. —

Alsoot hier te Las Compt. Comin nirt laten te zeggen hoe hinderlyck dat ons moech belegeringhe het lichten vant Garnison op loirhoe geworst is door d'jen. desselffs quidies ende Gondschar vant vyants gelegenheit moesten smissen, Genter waaren dese luyden ons soodanich geaffectioneert dat ons toe stonden water onder de Negerye ende sterckte te haalen om den Quimilaha t' abuseeren volgens bespreck mit loos Cruyt op meander schooten tot ter tyt dat door Niderlantsche ouerloopers t' selue des cyn ontdeckt ende den Quimilaha aangedient wert, waer door gem. Negerye met Sarnatamin ende Malayers besitt wirt, doch niet tegenstaende t' selue is ons volck door haer aende water plaetse secrete lyck voor des vyants laagen gewaarschout, haer excuserende.

Handwritten notes in the left margin:
 1. 1000
 2. 500
 3. 100

Excuseer inde van voordere dienst alsoo haer orange ^{vee} ende principale
hoopen inde molucquo ^{gevangen} waaren die zy in geen voordere swaertheit
moesten helpen. 't is secker ende gewis dat de gepretendeerde voor
deeln wegens ^{vee} lichten des Guarnisoens aan dese luden
geplecht niet alleen onse onderdaanen maar veel andere misnoegen
hiert gegeven sijn. hier uyt consequentielyck zal volgen dat
niet licht by haer eenigh gelooft mer misrekenen ~~zullen~~ —
maar ter Contraris ^{vee} selue oetmaels smadellyck zullen
moeten op swilgen.

Onse Brijdinge inden Roet van Caybbo
aande olies ofte proomtis loekie ende la ail hadden daarommer
soo wytych Credit maar gaven tot antwoorde Sackaranglaeyn
Doulo lajn waectou pagang. Sada orange loehoe ^{dat is} soogly
heden de Negerij luciclla vermestert, ende den Quimelara
doort verrecken. Soo sullen wy ^{vee} Tesaminge hoorsamen ende
andere mit.

Volgens t'voor genomin Project van niet veel over
hoop te haalen ende daar by geoordeelt den nootwendige vrede
op den Boodem van amboyna, hi bick myn soo ras mogelyck
was, ende op luciclla conde rot bracken op hietoe laeten vmden
daar gaer veel voudige traege lanc kaemme bitfarmig so
veel te wigen gebracht ~~hebben~~ ^{en zekenderig} dat onder de hietoe selbe orange
ende onder daen in gebracht hebben, waar toe verschiyde gesant
moft gebruycken ende haer hume faulden op verscheide wijse
als oock de ongevallen, die haer waeren aan staende voorstellende
daar yndelick mit ouer groote Patientie soo veel te wege
gebracht hebben dat den orange Boelangh met de gevluchte
Negerijs op siepel Namintlyck waectal, massappal, paylissa,
Ely, Sanalou, Sila, en Noekhaly, belooft hebben aff te comen
haer vande andere te separeeren, ende onder de Reduit ofte
loogie gelyck voor desen gedaan hebben. hume woon plaetste
Neemen

teeneem in Zulcx zoo ras als zaaren Poassa geeyndicht was
geschieden Sou' belouende haar best te doen om d' andere mede
tot redelyckheit te bewoegen.

Vorder hebben gepractiscert, alsoo nu worl
De minste alteratie soude geveend hiettesen de Billie ofte
Prouintie Nau, oft hemmihelo te onttrecken daar toe den wech
al ouer langh geprepareert haddi, doch door myn Subit vertrek
niet valcomen Comin. offituceren Zulcx nu Cynclget.
soo vut gebracht, dat zy haer volcomen onder ons gebied begeven
hroben. mit presentatie tgeene haer van Radja Rossenieve als
als haer hoofft te dienst vande Comp. soude gem andert worden.
wil de naer comin. mitmarcken vande accoort. was boelangh.
niffins enige andere Huettoes by geval aant Castiel die
Dit van pas ge vut, rogar ouer het prinsepaale hooff tot verschey
maalen soo daar als op huettoe by haer ontboden is gewest die
niet in kufft willen Compareren, maar haer tot antwoordt zont
dat hem geen Exempelen van haere quade gangeng Breacken
in thaluen by op zyn voordegt te litten haddi, onlanghs naer datto Lyn sy
wortrom aant sort verscheenen. Doende rapport wof den naem vande
Nigerijen van Nau by nau hemmihella, huelle touesende hemmihely,
dat zy te Samin in het accoort mit ons gemaect ten vollen ge.
contintitert inde vernoucht waarin, waat op gevolecht dat het res.
tant haerder Nagelen wofsende ongevaar, a D Bhaar, Present de
Orangg van Rossimive aanden Coopman van Lazieque gewogen
hi voren. Doende aan myn mit passeeren haerder stranden, een ver.
ceeringe van 335 te hollands qurossi nagelen. Dit opt Compt
Lazieque op Capalle Jkan hi vut litten goet doen, het getal
Difer toegevallin Negrijs bestaet int volgende Namint

23

	Persoonen
Nauw. orangg Soeli te Lou	90
By Nau. orangg Tallarator	100
Hemme te Lou. orangg Sobimena	50
Hallatoruwa. orangg Saetouwapa	50
Hennelaly. orangg te Lou	50
<hr/>	
Werbact P Soonen	300

nae principale
zwaarticheyt
retenderge
aan se luyden
neder. minoen
volgen dat
Lullin.
Lych Lullen
an Gault
den daerom
ackarng layn
hoer soog
Quintela
min ende
it veel ouer
troude ge vut
was mogelyck
laeten vanden
hiffarim.
Hue selhorang
goc hie geant
verschide vut
dne voort
vel te wege
de gerlaet
apal payllie
in oft te Samin
wut ofte
worp laet
min

Den orangg Heala. Ho. zynde Hoofd vande Olie tseijt
sorterende onder de deparitie van Tanna huttoemissing heeft
Zyne Bode mit begin vanden Maent Junij aant Cast^l gesonden op
myndoer versoucken niet te willen vertrecken voor en lallier hy off
Zyne gesanten myn gesproocken Loude hebben daar toe haar drie
dagen tyt gaff, ende alhoer wol gants traech in al haar doen zyn
soo ben nochtans verseeckt geweest vanden sen persoon off zyne
sikere boodens Compste, alsood selus myn voordelen mit est alle de secret
van Capt hietoes ontrouw ontdeckt ^{ende} om tuler te voeren.
Wiel goede presentatie aan geboden heeft, doch door myn vertreck
niet Comin Officieren de bouen gem. Personen gecomin zynde
hebben verclaart ons inde tanna huttoemissin alle trouw te willen.
Presteren, Jtm dat haar daar Comin buyten witen van Baros,
Zyne Consoorte, als die van Essenwaawanie was, waar op mit mal
candir den maticauw offedot gedroncken hebben, daer den orangg
hatib Calboiw wijfende den broeder van tanna huttoemissing, by
geval by quam, ende sy haar aan hem mitde verboden

Of myn vertreck vant Cast^l naar huttoe hebbe in
passant sommige ^{hutte} Negetys Stranden aangedaen, sonder anderen ver,
staen dat myn eenige orangg van Essenwaawanie waaten verwachtten
die ick deede aansprengen, op huttoe inde Logie Soude Comin, oft haar
by den orangg boelangh vestoonen, tuler geschut is, daar optot
het arrivement vanden aent, verscheyde dagen mit Pisarming
syn t soucke gebracht, doch geene middel Comin vmede, om
Baros toutou hatou ende andere voordelen mit d Gouvern. van
harwel geswooren inde logie te Crygen, gevernde tot antwoord dat
daar mit Conde Comin, daermin haar mit hadde doen belouen
ende swaeren, als men te vooren wist sy Conde presteeren, ende naar
comin, doch so ick op haar lallier, woude Comin. Sy woude met
myn handelen tuler haar aff slouch, een deel om dat myn haeren
aart bekent was, ende selus tot een Olenachtinge van onsen
start gestreckt soude hebben, waar op zy eyntelgk deeden ver

Soucken, dat ick dan rot haer in Naem, mit healesse hoeft vande
 orlie Essenwarwame present het offerst rooft vantsythe alato
 woude versorhe ende een Matticauro drincken Zulcx geschiet is
 waer op dattelyck aan boort gegaan ende veretrocken bin, waer
 Woorden ouer dit by een Comin den kals gebrooken ende hoe mee
 nich maal booden ouer inde volderouer geloopin zyn, ende mit twat
 groote moeyten dit dus verre gebracht is, Souuo te langh vallen te
 verhaalen, daar ouer de gemene Luyden groot misnoegen betoonen
 ende alhoewel dat voor desen mit aduys van alle onse toe gevalle
 hoofden, binckens Jamma huetoe missingh een toubou hatou Noesse
 Tapy ende paty Toe ban gecooen hebben, die wy voornimms waren
 in haare qualiteyten te mantineeren, Soo ist nochtans secker dat
 door oorsaack sy haare authoriteyt niet mantineeren Comin, de
 ouer ende Rebellige hoofden eerlangh di prectance becomen.
 Zullen, Echter ist sulcx dat alles op enen goeden en Beeteren
 voet gebracht is daar mit goet belyt, meer voordeel voor de
 Oorlop, uyt te trecken is als oyt voor desen, Zulcx mit een goede
 Patientie bevrocht moet worden, off p' faulte va Sicke
 sal alles wederom omgestooten ende verbrot worden, want dese
 natie mit geen haestich rooft te Regeeren is, —————
 In duer dese Aliantie hebben wij mit minste
 geene Rederen gemouert wegens het accordt tusschen d' h.
 vanden hieuwe ende de Rebellige hoofden gemaakt, alsoo door
 Expirintie geoordeelt hebbe, Soo damige Contract ons meer
 schadelijk als voordelyck is, ende secker sy dat onse quaet
 gunstige haer voordeel mit soodamige nieuwe accoorden doen,
 Od' Sicke naar haer fantasie ende voordeel uyt leggen, der halffen
 niet te trouffelen off te selue Zal haer langh aen hangen
 ende sy in bedencken Blyuen, dat het ons om de Souverainittyt
 ende haer Slavernije te doen is, door zachter middelen Zullen
 sy bitter al door rigear tot dienstbaerheyt getracken worden.
 Daar toe geen gelegentht sal gebreken

Volgens & sustinū van sommige, sou de Comp^{ee}.
nodig ende dienstich wesen, dat men hoe eer hoe liever de districte
der nagelen ~~ende~~ vruchten ende huttesen selffs by der hand
nam. Zulcx by den Gouvern^{re}. vanden hruvel soo germgh. voor
gesteld wort, al offer geen satsoen aan vast waer, dat meer is ont
siet sich niet te seggen ende by schriftel^{ke} Remonstrantie ouerte
leiden, d' H^o. Generaal ende Raden van India te verseecken
hit selue in twee drooge moussons, dat syn twee Jaaren be
verrichten souen wesen, doch staat daar by te gelouen dat hyt
liever den ander sal bevallen, dan selffs by der hand neemē,
alsoo daar van in Cortintyt Experientie becomen heeft, ende
geloof moet worden tusschen leggen ende een groot onderscheyt
is, derhalu Com^{ee} niet naerlaaten ons gevoele vant selue
te seggen, ende den meesten dienste voor de Comp^{ee}. volgens
d' Experientie die van amboyschen standt hebben te verclaren

Erstlyck dunckt my onder Correctie den voorslag.
Jou by den Gouverneur vanden hruvel tot redres van amboyns
stant voor geslaagen word, vrecmpt Barbaris ende buyten
natuer van alle Christenen, die tot soodanigen schandvleck
waar door naem en faem getrengh wort, niet in behooren te
Comen, maar veel eer naer vruendelycke ende broederlycke ver
maminge mit Christelycke aen dacht de wapenen inder hant
behooren ^{moete nemen} ~~geen~~ te worden, alsoo door desen middel te meer
segens sullen becomen ende wy gelouen moeten soo god de
hand van ons aft treckt alle di' Synen te vergafts ende vruch
te loos zyn, oock heeft hem d' Experientie geleert by op hutto
meister vande principaale hoofden, Schelmen ende belhamers zyn
geen N^o. Vant gantsche Landt, maar syntelick van heer
Lucham was,

Wat aangart de districte haerrer Nagelen
ende vrucht boomē die zyn seckerlyck alst Landt
groot om verscheyde Redenen te vermetigen, Erstlyck

moeten weten dat ten tyde als de boosaardigheyt der mooren
 inde amboynesche Quartieren Zoo groot niet en was als uien
 giene der sihuer gevonden worden als inde principaale zoost ende
 die plaetsen Namintlyck op hiettoe ende mamalo Item ten
 Siluen tyde mist al de Clirre Negerijs heydens waren/ende door
 de Aliantie mit ons ende t verjagen der portugeesen in alles een
 goet vertrouwen hadden/ende zy liever aant strang om haer
 getreffschalie als mit gebirgts woonnen, der haluen mist alle
 haere nagel boomn by ende omtrent haere Negerien/ende het
 strand geplandt hebben/welker plaetse door haer der aan
 geboorne vræse, vertrouwinde op het hoogste want gebascht
 best brooart te Zijn mit haer vrouwen en kinderen geslucht
 ende voorgaande woonplaetse verlaaten hebben, des wyf de boeven
 ges^{se} Redenen seer lichtelyck off te meeten zy, dat het destruer
 haerir nagelbomen geuougheelyck geschieden Can sende ter seluer
 plaetse wilynich Kancontir vinden zullen, Namintlyck soo
 min sich gelaet mit den gedwiltte onser troupen haere starcke
 Lynde Ba 4 mit getal daer bymalcander groot syn wil gaan be
 stooken welcke plaetse oock soo veer van malcanderen gelegen
 Zyn dat den andren Quaelyck Comen secondeeren/ende veel
 min haere vrucht boomn broyden, alsoo de silue op verscheyde
 plaetse gevonden worden, wy moeten oock vastelyck vertrou
 ende geloouen, onse amboynesche onder daanen mit gaerne
 tot soodanige Resolutie zullen Comen, alsoo dienaengaende
 haere verbonden ende oude Contracten ten tyde der portugees
 gemaackt, mit gaerne zullen breecken/ oock is noch wilynich
 gesien by malcanderen Bloet gelatin hebben

Wat Belangt t verjagen off verniet
 der Inboornen, des silfs daar toe sal wel licht niet te
 geraaken. Zyn als wel voor gestelt word, wel is waerd dat
 sommige plaetsen Namintlyck Capra ende Essenwaroamic!

het wat er aft te snyden is, waer door gemattiert en. Sommige-
minnen tot afcomen gewoongen. Zulken worden, veel eer staet
ons te geloouen dat sy luwer vandr' ene strycke naard' ander
vluchten, ende haer mit bos ende geberghte onthouwen sullen, dan
haer in onse handen begeuen, alsoe der mooren leer, ende de bandanese
straffe haer enen grooten affkeer maecht, Bouens dien soo selken
di haeren Bironthebbereu goede proue van oer grote lasten die
din oorloof Jaerlyc naer sich sleept, derhaluen onder Correcchie
myns oordeels in Consideratie genoom indient, oft de Comp^{ie} niet voor,
d'elc ende proffitabelder soude wesen, dat men tot bitter ende bequa-
mer gelegentheit dese luyden mit soete woorden inden Slaepwoegden,
ende de macht dient in hier souw moeten gebruycken op aender en
d'antiger vonden Employeerden

Is hi geloopt, dat het mirre indeel der hiettesen
door desen een Jaerigen oorloof ten deelen geleert hebben het ongeval
ende grote schaad' die den seluen mit bringht, maar echter moeten
wy vertruouwen, dat deser luyden aart onbedacht is, en d'occasie
dickmaals in duyst maecht, derhaluen tot het veruoeren der nagel
in toecomende geen occasie te geuen, noodich Zouden oordeelen
de Cust van hiettoe mit dry 4 Redouten versien vooer, namelc
een voor hemihelo ende een op seijt ende en omtrent mamalo
die vlex mit 20 man soo bootsgezellen als soldaaten moesten be-
sith wesen, daar by een bequame orangbay, om het strandt voor
ouer ende wter vaaren van Cien vaerbych te vryen, ende
alsoot veruoeren der nagelen te beletten, t' grootvaertuyck van
Inwoonderen als Champans ende Corcorren moest men onder de
Redouten doen op haalen, ende selue niet vandaar als met vooer
wetten vande Comp^{ie} ende paslaaten vertrecken, sonder desen
middel sullen wy de nagelen qualyck comen bewaaren in slact
staan dat wy soude meenen, alwaert mit die van scram in
vrede waaren sy de selue van Combills, op loehoe, ende nocht
min van loehoe op hiettoe souden brengen, Zulcx door desen
Boosaardigen hoop nider euwicheit met en sal geschieden,
derhaluen geoordeelt dient oft niet de Comp^{ie} vorderlyker en
best waer sooveel Redouten te houden, daar tegens de proffytken

Vant landt te gheieten, de Commertie mit aancet te handhaven,
ende den oorlogh van onsen bodem Weeren, Zulcken Burger ende
alle de amboyneesen mit Generaal Namint die op den bodem van
Hie hoc gelandt zijn groot Contentiment geven zal

De bouen gijn Redouten Zullen buyten troustil
micuor lasten ende Costen voor de Comp^{te} gereckent worden, daer
op wordt geantwoordt, soo groot niet, als gemient wordt, maar
Zullende selue waanmer de gouver. yst is mit so man bewaert
Commun worden, ende het vaert buych des noot wissende, te dienst
vande tochten gebruycken, ende mit huyscomin d selue niffens.
soo veel soldaten als op Amboyna gemist connen worden op de
Redouten in Quarmissen Blyuen, die soo waanmer te pas compt
als wissende by der handt gelicht ende op de Cortoren die des
sijff Stranden moeten passeeren gestelt connen worden, Soodat
ick mit in van Reeg^{te} dat dese verseeckerings der nagelen
enige lasten zal by brengen, maar ter Contrario Zullende
meeren (soo qualyck willen) daar mede onder sin gehouden ende
haar t visschen in Zee benoomen worde, oock zullen gemelte
Redouten malcanderen mit vier Baeckenen Commen waer
schouwen, ende secondeeren, Soodat dit wel den sachtsten middel
zal wesen om haar inden toom te houden, ende dienstiger den oor
loogh op ander oort angelegt wort, ja soude myn niet ontsien
te sustineeren, dat in meer rody nich Jaaren de nagelen man
soo veel als de nooten boom in Banda Louden Commen versack
ende op dat v e p s i c h t e l y c k w e t r e n z u l l e n h o u d a n i c h d e k i e t t e s c h e
macht in tegenwoordich op ons vertreck vandaar verdeelt ende
verstarekt waar hi bly goet gedacht d selue hier onder te spe
tificeeren, ende alsoo die van Nauw, ende hemichel onstroico
schynen te blyuen willen sullen de selue alsoo hier vooren ge
tificeert syn tot dese notitie laaten,

Layn, Orangg, Hoelliselau & P. Soenin solo

Transportere voordes

Pertransport van d' onstaende Zyde No 100
 100
 202
 1005
 100
 200

Defen stant wel onderden
 hutto misting ende den.
 orangg, heaelato maer
 schijnen echter de van
 Ura wanie meer als haer hooir
 Defe houoen haer trouou ende
 met tannahuttoomissin

Overbaer psoonen 000

30
 20
 25
 10

dese houwente samen op
 Essen waroanic sampel
 orangg Baros, toitol hatou
 paty toeban, paty wanij en
 andere orangg wuns slaven
 mit de daer gebleven van gap
 Hettec ongebaar 100 stx belonp

Persoonen - 145

60
 200
 150
 120
 30
 30
 20

Dese onthouwen haernde
 Louwe negerijs by den orangg
 Boelan ghs

Persoonen - 650

50
 50
 30
 30

Dese woonen op hutto lam
 ma by den Cominck van
 Huttoe ende tanna huttoe
 misting

Persoonen - 160

Voorder dient de Memoris dat voor ons vertreck
 die van mamalo ende haare onder sorteerende negerijs aan ons.
 door Capresse ende tannahuttoomissin hebben laatin weeten
 dat van leaoelle ende Capra, mit ongeveer 300 huysgesinne
 Loude aft Coominck, daar toe sy haare plaetsen op huttoelamne
 by haaren Cominck begonden schoonte maaken, waar op haere
 gesandt hebben mit gesonden het vervolch leert den tijt Item
 Doat Samsam kacky, bucto, op leaoelle ende amachadda om,

mit op Caprasyder mit 50 huysgesinnen Londen blyven get
die van wylylangh Starck zynde ongeveer 110 Persoonen doek
doen.

Die van Suckal alhoewel op haar Plaets blyven
soo hout sich Tomaziettoemiffin van haer genouchsaem
verscekerd die ongeveer 250 a 300 man Comen uyt
maken — 42.

Is myns oordeels geen misslach dat men mit Regardt vant
Gouvernement Amb: wil sustineeren het Quarnisoender
Nederlanders in een masse ende by malcander gehouden dient
om daar door te machtiger tegens alle voorvallende attentaten
ende Gygen voorlagen te wijzen alle dit hier vooren verhaelt
is een groot abuyg ende noch grootir faulte diet Gasteel victoria
op zyn gelegen plaetse ondienstich achten, wy moeten gelouwen
dat de portugeesen ommer soo wil als wy hebben Connen
begrypen waer toe haer tselue dienstich ende onbaer was
des moeten wy dincken wanner onse Londe groot genouch
zyn ende Godt ons soo wil als haer Plagen ende besouken wil
wy geen en minderen vijandt als zy te verwachten hebben, in
tvoorn fort zoo groot niet is of zal wanner behoortlyck se
geaccommodiert mit 40 Gassen bivaart Comen werden
waer tegens wy stillen d'avancende Negotie die van
dach tot dach meer en meer sal toeneemen, ende gem: Lasten
Egaleeren, bouens dien sal metter tyt een goede Quantiteijt
nagelen van onse Christen onder daan in t'outfangen ende
te verwachten wijzen, des halven gem: fort tot verscekering
onser borgeren ende voors: amb Gyneseche Christenen noodich
is Ga sulden tselue des noets wijfende door haer bevaarten
gevijsendeert Comen werden.

Voor dien staet van Amb: wort by verscheyde
Persoonen geoordeelt ondienstich te wijzen dat onse macht
gesepareert ende t'quarnisoen op verscheyde oorden ende
wycken verdeelt zij, sulcx ick onder refarst van een

Zijts, gants Anders oordal Ja Rondelyck uytsegge datmen in
Amboyna vernemintlyck op alle by gelegen Plaetsen niet alleen
een nederlander maer op yder negerije soo veel soldaaten behoorden
te leggen als sy nagies van Cortcorren voeren ons is onniet bewust
dat wy niet in Comin uyt reichten oft gevers Comen sonder hulp.
Der in woonderen, die ons, daar wesen willen, niet haar Cortcorren
voeren moeten, ^{als} wamir de Soldaaten niffers haar Embarcqueren Comen,
ende dese leggers op haare ontfangen last, d' Silueider yll affpresten
waar door wy ontfach becomen ende deluyden tot deoittie brengen
Louds.

Is Secker ingewis, soo wamir den Quimilala
siet dat de stranden van Hietoc wel bewaart ende verseeckert
worden hy een ander Lyn sal trecken, Namentlyck soo wameir den
toe voer van Essen wa wanyd, Capra, en laoelic hem be leth wordt
van waar hy niet alleen nu geuerende dese troubelen maer ouer veel
jaeren mist alle de nagelen getrocken huff, dat wy hoopen moeten
hem dit morsson onttegen ende den oorloog sonder voordeel voeren
zal, oock moeten wy geloouen, dat hem den oorloog ongelyck meer
als de Comp. smart wis zal anders geloouen, oft de belegeringe
van Lucilla heeft hem Costlyck gevallen, het Cruyt ende scharp
Cost hem thien maal meer als ons, ende de voorder rest naar advenant,
die maent dat hy niet grootelyc gegasteert heeft is verdoolt haar
authoriteit is niet by d' onse te vergelycken, wat sy willen ende be
geeren, uytgesondert t' gebiet ouer haare slaven moetten genouch,
saem by d' andere met belofte en garen Coopen, wat hem zyne
bijendinge naar allen oorden om assistentie te becomen gecost heeft
zal hy wil swygen, ende t' silue in zyn hart volgens den ternaen
schen mordigen aart, op swelligen, oft den Quimilalas Constitutie
verrycht soo danigen voornemen ende begomden oorloog te
vulltrecken, laat ick alle verstandigen oordeelin. Eer is te gelooues
dat hy wille t' silue noyt begomden hadde, alsoo syn meoones
dat voorlesen in alle fraychijt bestreden nu in ammonitie
van oorloog ende roock verdwynt, daar by hartser moeyte ende
Rusie, dat haar soo welynich als ons dient, des voor haaron

mogelyck langh te harden, zy schaemtsich niet te seggen. Soo hem
 de vreemdelinge mit geassisteert hadde, het geschut vant gebercht
 in Lir geworpen ende Door gegaen soude hebben. Derhalven niet ver-
 twyffelen. Sop mit de destructie gecontinueert werdt. die welyck
 niet ompt lyst heeft, oft alles Zal naar wins uyt vallen —

Is ydelheit inde onwilt inde gesustineert dat een nagel
 boom in te veel ende t' Geselw Bos met Jonge boomen Besayt is, die
 Zulex Zeggen hebben welyck kermis vasaacken, ende Btoonendaer
 niet gewest te Lijn. Zal ymandt mit waerheit Comen seggen dat
 inde Jongste destructie vande ijt bekende ende vier onbekende negerijs
 dugdent Jonge nagelboomen, geschult zyn, maar ter Contrarie zyn
 de silue mistal en vadem welyck minen meer duc gewest
 vetter uwe geloouen dat op ander plaecten mit Jonge boomen zyn,
 ende dese luyden genouch te doen hebben ghadt. Ja haar volck
 gebrooken heeft om haar vruchten te plucken, gelijk ook secker
 is, dat die van lochoe, Combello, tiffwye, Lucilla, alle de tarna,
 tamin ende hettisen zelfs haar hebben moeten helpen, sonder
 dat moesten de silue doot de mienichten der boomen in Colange ver-
 andren, Soo dat het heel wat anders is, dat inde Bocht de principat
 nagelen op Soutila gelijk de mooren ons onderschijn van schoon gelact
 hebben willen wijs maaken te vinden Londen Lijn, der halven geord:
 kan worden, dat hier een groote Quantiteit nagelen gevallen ende
 aande vreemdelingen geleverd sijn die zy voortaan zullen moeten
 missen ende tgeene noch ouerich is gebleven onder een goet beleyt
 soo ~~veel~~ als d'andere gevonden zal worden, maar soom m malleand
 wil discouraqueren ende wysmaaken dat de bergen thoch in
 de wegen te smal, ende daar by op alle paden enderwegen gestut
 Conuen worden, Item het principatste in sicht den Gouvern:
 mit seluer mede soude gaen. Soo wil ick een goet versuaken
 inde toe se ggen, datter mit minste niet gedaen, maar te Contra-
 rie de tractamenten mit woorden ende geen indienst gelouet
 zullen worden, wy en moeten niet verflauwen, ondat de berges
 hoogh ende de wegen moyelyck zyn, de natuer leert dat den

en den dach achter den anderen volc is, ende alles in geen en een
 dach te doen zy, ik segh dat den mensch een groot vermogen
 heeft soo daar den goeden willy des vrencht ende ongeruyt
 dat men malcanderen wil roys maken, de nagelen niet te destru-
 eeren zyn. Soort niet altyt gevrees hadde voordien generaals
 oorloog, wilck poent ons soo hoogh gerecommandeert wort
 Zulck nochtans dat gevolck naar sich sleepen moest, daar waar
 sekerlyck niet gedaan ende soude sonder troystel binnen een
 jaar naerdezen tot het gewinste wit getomen zyn, waer door
 den Quimelara geconqumt ende ondergebracht zal werden die
 faulte van Zulck effen moedich sal blyven zal

Om int toekomende die van lockis, als haare nachbueren te tracteren
 zal noodich wesen dat men d' gantche macht daar brengt ende sich
 gelact al oft men haer belegeren wil, de wijgen ende paden wil be-
 setten dat alles in 3 a vier dagen gelaart kan worden, op hoel on-
 synde boomden wognick doch is dit een Cleene Negerge, ende
 Gael gebirghe waer door te Beten uyt ons oogen Comensien
 ende d' destructie geuouchlyck geschieden is, als waermer
 maar eenelyck Wagboetty te Cela ende Saloucky overblyft
 Zulck soo geuouchlyck als lockis int westelyc monson geschied
 kan, ende op dat de Can sien wat ranckonter datte veruachte
 hebben, wordet de macht vande daar gelegen plaetse hier ond-
 gespecificeert Namintly

Wagboetty	oranga	korwayl	fl: 200
Le Cela	oranga	polomoemo	fl: 50
Salouckie	oranga	kackipaty	fl: 10
Louroe Camp	nga	quacelamma	coe
Loelimo en loata			fl: 300
Luciella Camp	on	Quimelara	paety
Loekoe Camp	on	Quimelara	ende
4 Camp	on	Luciella	+ samen
			fl: 300

de gementioneerde -
 Negerijs sorteren van
 ouder d' oranga van
 Loekoe

Werbaer fl: 920

Indin Bocht van Cayboto d'naer volgende namint

Hoelon orangg: Sammalasala	Personen	40	} dese sortieren onder den paty ofte oellie Amn
Jegenuoordic	"	50	
Sontele orangg: olimi rito	"	200	
lockie orangg: Sonlima	"	100	
ammen orangg: Simetaw	"	60	
Hemelessie orangg:	"	200	
Souwayl orangg: Koulonpaloaman	"	50	
Hemevaly orangg: lekasa	"	50	
<u>Weerbaer Personen</u>		<u>1000</u>	

Hattaub orangg:	"	30	} dese sortieren onder den orangg tammala felouib ofte oellie la ael
Hemetouban orangg: tammelo	"	40	
Roemelaen	"	100	
Hemekelangh orangg: tam	"	50	
mela kalase	"	200	
Paullessie orangg:	"	60	
la ael orangg: tamasela	"	150	
Nouweleuw orangg: louwaen	"	150	
Serou lauwo orangg: tammela paty	"	630	
<u>Weerbaer Personen</u>		<u>630</u>	

Het Compt vreempt, dat de Heer van Hlurvel verclt, dat
 de meeste ende voor uerste Coopluyden Cassitrym in ende opperhoofd
 oordeelen onmogelijc te vryden quimulata door oorloog ende destruct
 dit nagelen tot het rechte wit te brengen soude wesen sulcx hystaen
 wilhouwen mit der Inwoonderen opvertsaechtheyt ende haare
 wapenen, waar is ons dit geblecken, hebben wij op den gantschen
 bocht van Orangh in haer nagelbosschen meer als 4 a 5 dooden, en
 2 a 3 geguoften becoomin, ende wie zal mit waarheit niet moeten
 siggen, dat dit ons eygen schult ende onachsamenheit gerorst is,
 doch niet vreempt alsoo haer hunne Taden ende wegen bekent
 Lijn, Ende destructie van Seroulauw die onmer by Orangh
 niet te vergelycken off in Comparatie te trecken is, daaren is
 mi mandot doot gebleven, sulcx oock niet en is geschiet op liffidie
 die naar dat g' Embare giseert waeren eerst op het strangh
 quam in klackebosken, sonder dat yet wes anders verricht hebben

Ende nu op de destructie vande 15 Nigerys mede bocht van Caybobo
 hebben wy soorvel als vonds sonderlingh geen Resconter oft machtige
 vyanden vernoomen, gelyck gesustineert word, maar ter Contrarie
 heeft de heer van haer, te doen gelyck int overcomen oock geschieden
 Sal mit het vluchten van haare Clungie vrouwen ende kinder,
 hier op zullen de Sommige willen sustineeren dat haars macht
 mist in Lucilla geweest is, daar op dunt tot antwoord, Zoo
 sulcx Zoo verstaan wort het ene tegens het andere stelle,
 maar ter Contrarie ist soodanigh, dat des Quimitahas gesach
 veel geringer als onse is, ende hem dien aangaende niet en soude ge,
 lueden, maer tis gants Contrarie t sustineu vanden heer van heuvel,
 het zyn een hoop Bloo verstaage menschen, om meerder te seggen
 gebruekt geen matighe die om Redenen naerlaate, sonder en tuschen
 zullen vertrouwen v myne woorden gelooft te geven, alsoo niet
 anders als door Experientie de waarheit verclare, tis sulcx en
 waerachtich, dat sy haer besloten nest wil sullen bewaaren maer
 vorder mit dit punt wijgen de destructie, Syn ommers geen de baltz
 oft ydel discourses, d' effecten zyn tot vier verschyden maalen treffende
 ende wil gevolcht, Ja soodanich dat het ons selfs aant hart gegaen heeft
 in Somma de discourses volgens d' h. vanden heuvel, zyn op dit punt
 gants Strydich inde Contrarie myn gevoelen, op Scram by onse ge,
 supore vyanden, wilt hy den oorloogh onden handel ofte negotie mynen,
 inde op hucthoe wil hy de selue aanraden, daar sulcx meer in Consue,
 ratic compt als vaders een soeck omde naer gelegentheit ende andere
 insichten vE genouch be kent, bouen dien niemant geraden zyn
 Den oorloogh als door dwangh, op zynen Eygen Bodem te haalen
 doch staet, te gelooien dat hy nu beter Experientie heeft als doen zyn
 verbaal in stilde, ouersulcx nochmaels segge ende by myne voorige
 opinie blyde id gem. destructie te Erlangen sy, Soo wa meer de selue
 mit goede Couragie, ende een vigilandt gemoot aangevangin wort,
 tot vordelen Eynden hier onder des Quimitahas machtop war,
 noila, bigmende vanden houck van siel, tot op Orangh gespre,
 tificiert wort, die ommers by d onse mitru is te vergelycken
 ende bouend dien verschyde Befettinge waer te neemen hebben.
 Namentlyck de Nigerye.

Mocht . . . . . (P) Soonen 40
 Transporteers vorder.

Psoonen.

Transportt van d' niffius staen zyde	40	} dese negerys staan onder outlyfdy.
Intouwaly	50	
Hattouwa	120	
amarioeloe	10	
Weerbaar Persoonen -		220

Campon Telly	100	} dese staan onder Gambello
Nourato	40	
Messahen	50	
Hemereisso	30	
Touloutriello	20	
Weerbaar Persoonen -		240

Lissioy	300	} dese staan onder Lissioy en Orangh
Nibore	10	
Orangh	120	
Noelo	30	
Oulatoea	60	
Hoelon, Tabinalo, Sekilissa, Sesumouy	130	
Hemerelou, Kermeola ende Kermejan		
Same		

Psoonen, 690

De van Sauri ende Firm. L. Lou, dien in in aller mamiren, in haar goet voorneemin gevoedct bi ter ende voordets waert dat door de Comp. aande L. lue Jaarlyck een hondert R. a twee gespendert wirt, dandat ons d' selue negerys ontrocken. Louwen woorden, di rhaluen nit Regardt van haare d' nst baerh mit discretie gehandelt dient! Ende dat R. adya Rosemiebe haar tot L. gne devotie treckt dese negerys Lynons geduerenden desen oorloogh mit den Quimlala onder schyn vande kuettsche ge. veynde vruudtschap, mit allien op onsen bodden daar zy hem als gredies gedient hebben hunderlyck gewirrt, maar hebben hem op all' oorden Lyner quartieren als schiltwachten gedient ge. m' drect door haar ende hün versient gebergh by daet met roocken ende by nacht mit vier stecken soodanige seynen hebben gedaen dat van onse macht en Gmin door haer pfectels

verspūt ende ge waarschout zyn geworden / waer door dieckmael
ouerrichter saacken wierom ^{keren} hoft in des myns oordeels onsemacht
door dese mirae onderdaanden grootlycx verstarckt is. Godt
geve dat sy soo geregeert mogen worden, dat ons lange by blyuen mogen

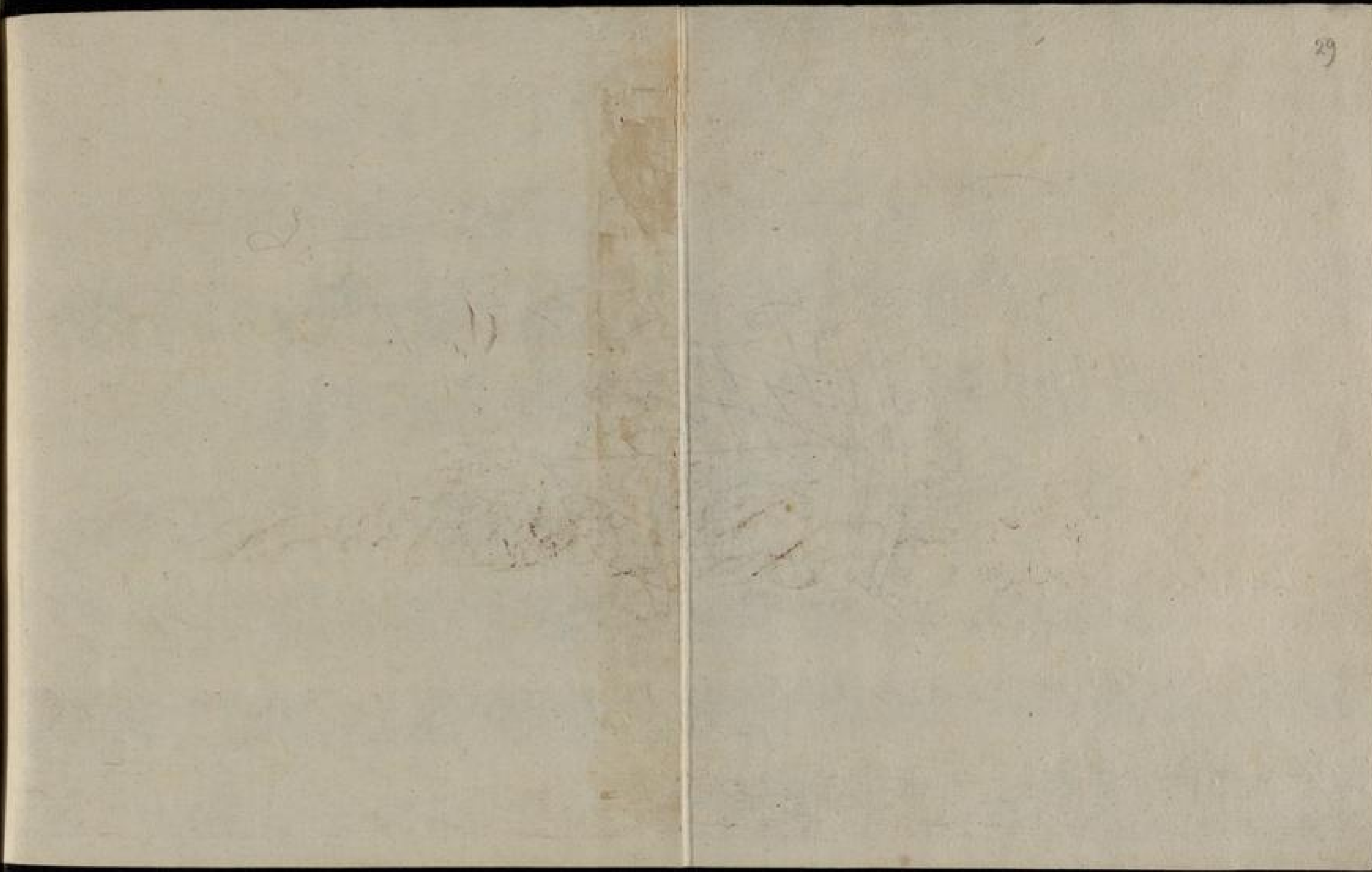
Door dese voorname Aliantie worden oock te meer
verseckert verschyden Negeren onder onse gehoorsaemheyt
Sortierende Namintlyc Laryque, Wackasue, Tapi alangl,
Lilli boy, ende haetoe die als wifende haar naest gelegen, seer licht
bysprongen Conde worden. Bouens dien Lullen daar mede in toe,
Comende d'ander quaetwillige d'n roep te lande tot gemelte
Plaatse affgesneden worden / alsoo het strangt oft gebirgke van
Voorn oellu Casseeren moeten / soo dat door desen toeval d'am
boynen mit geniraalen groote gerustheyt aangebracht is -

Om de ost Pleyn di Negerye Capra ende le
aortie mit wyliam op myn vertreck naar banda noch effen op
Stinaat, doch niet teneinde, niet tegenstaende haare Starckte, tot
affcomen ende onse gunste genegen, Lulex eenige Namintlyck
die Quimilakas gesinde, die haar op gemelte Starckte verlaaten.
Soucken te belyden, vanden hoop en zal niet goets te verwachten
Wisen, op myn wierom Comen in Ayb. Ibronden wy d' heer -
Overtcomen etmaal voor ons Arrivement mit de gantsche
macht voor Capra, ende leaocellie, die hem mit tugt vluchten
ende verlanging van tijt socht t'abuseeren, haar beroepen
op myne Compste, soo wannier ick gecomen soude wesen -
datlyck zouden affcomen, dat in vier etmaal naar myn ar
rive mit niet geschiet in is, doch eyntelyck soo ver gebracht
dat zy twee vande oude orangg^{es} mtecken van trouuo in handen
vanden heer Gouverneur hebben gestelt / mits Conditie, dat
soo Ras haare nagelen gepluckt ende aande Comp geleverd zyn
al te Samen affende beneden zullen Comen woenen, waarop
zy versochten dat men haar eenig Secours tegens den Quimilaka
zouden willen geven, die zy verseeckert waeren, tot den outfack
der nagelen zouden aspireren / ouersulox gearrestert dat t' Jacht

gearriveert

macht
in Cou
hime
en ha
off per
al ou
die da
huffe
verro
godde
mit in

acht
magen
er
t
n
icht
oe
n
m
la
pp
st
t
n
acht
r
ke
n
oen
ar
cht
inden
rat
tym
rop
taka
back
Gacht

Capla,

Mamalo, -

de Starre ende twee Saloupen Sichter Siluer Claetse Zullen
ont houden

Wymich off geen Nagelen hebben in langen
tijt vandeese luyden als die van Tuckal ende waylian becomen
maar syn ter Contrario d'elue voor desen aanden Quimelaha
op lucilla geleverd inde toe gebracht, rot gesondert dat van
dit jaar door Tannariettoemissin aant Gacht de starre 35
Bhaar bihahuegeene. Soo nu soodan voor desen geleverd van
die van Tuckal ontfangen is, di se schynen Tannariettoemissin
te ^{willen} gehoorsaamin, maar van die van Capra is wlymich godde
~~was~~ te verwachten. Echter moeten op dit nieuw gemaccht
accordt Simuleeren inde Practiseeren off door enige middel
voordeel van Silue te bekomen. Zij want Tannariettoemissin
soo wel als wy biffreuren van uyt Capra eenich ~~voord~~
voor ons ende synen Staat te strecken zij, doch moeten ons
voordifemant mit woorden ende beloften gete dict maets
geschiet is laetten Layen.

Dofferboosdin vant Eylant Hatouwa.
by ons genaempt Boan Bessie ofte oma. Syn door den bant
slimmer Scheluen ende door trapte moeren die haar op hume
macht ende starcke ^{vervrocht} alyo de Christinen in getal, doch niet
in Couragie ~~vervrocht~~ ende bouendien verlaaten hin op
hume Barch. daar sy des nootwifende by malcander rotte
en haar starck maken, echter ist Zulcx, dat sonder belegenig
off verrassingel Qualyck te vermijsteren Zullen wesen, voor
al dient dit ylant tot mantenu van onsen Staat versack
dr daer over verscheyden malen indiscours gewedst segntick
heeft d' heer deuticom Sich mit zyne hongie derwaerts
vervrocht, waar doort'hoof in de schoot geleght ende
gode beloften angepresenteert hebben, Zulcx haar arste
mit'nis, ende soo ons daar mit Comin off setten nimmer.

...
... haar kerrij
... soue verfer
... Naar mynal
... so ver gebracht
... in troica in hame
... s' Conditie, dat
... omip gelevertye
... wonen soaars
... ens den Quimelaha
... tot de ontfant
... resteur oer f' gacht

meer in gebreken Zullen Zyn, het is te gelooven dese ende die van
Capra ons effen trouw Zullen blyven! Echter ist Zulcx dat daechs
voor myn vertreck van hultoe enige personen vanden Sengadie
ende orangg; van hattoua aan boort gecomin Zyn, ende ernstlyk
by myssier versochten, dat Jck haer in acht ende stime wilde
necmi n' Jae Soodanich rapoort aan Zyn E. wilde doen dat haer
in toecominde geene swaaricheyt overquam? Sy Souden haeren
Comintk mede tot redelychyt bewygen — 42.

De van Jha mau' ontzouwen sich noch met
haare Gleyne Negerijs op haare oude Starcke, inde Strylen
hoogen berg, dese Zyn ons Immire zoo hinderlyck als enige die
sich, ^{veck} mbrelden dat haare Negerijs onwombaar is, bouens dien hi blyt
d'Zilue groot Credyt langts de Cust van seram tot Goram in Cluys,
Echter ist Zulcx dat geen water bouen hi blyt, maar tsilue bened
haalen moeten, derhaluen haer tsilue genouchsaem affge
sneedn worden kan, bouens dien is haeren ommislach van besettingh
zoo groot dat ic k vertrouwen verliest niet waerneemden Comen
ende Zy geen 1500 Starck Zyn, bouens dien hebben haare Pallis
Sedert ons vertreck vandaar noch voorders uyt gebreydet, dese
Plaetse zoud de Comp. ten aansien van onse swacke
Christinen gants noodich ende dienstich wesen, in Jhaualte
van Zulcx, Zal onsen staat mede gemilte Quartieren en
Quart gevoleh neemden, alsoo Secker is, dat niet allen den Qui
milaka, maar alle onse quart gunstige op gem. Plaetsen
~~recht~~ Zulcx, dat wy ten aansien vande Caelte ende d'ien
Berg van alle andere affgeseparceert is grootte avantagie
hebben.

Op dese twee gem. Plaetsen, dient nootsa
kelyck gelith, alsoo Secker is, ende by alle voorige deductie
ende wel gr'fondeerde Redenen, de nootwendicheyt, derselvs
vast gelyth wort, derhaluen nochmaels segge, dat onvol
comen gesach van Jha ende hattouwa tot manitenu' van
onsen Staat in Amboyna soo noodich zy, als yetwes, daer.

en diep onderende veel dienstiger ende voordelicker Salt de Comp
 wijzen, dat den arbeits moeyt en inde Costen, die den heer vanden
 hi wil sustinert opt Eylandt Mani pps mit wirc gestelt diend
 hier gi employert worde, daar van oock den better ende versaker
 uytcompte te verwachten is, en Best zij dat onsen tijt, soo
 hier als op Sirram dat by de wirc is, mit de struiken der nageler
 bisten, ende wij ons van diesen Moorschen hoop, tot ruste van
 onsen staet ontlasten, inde op dat de Sun zal, dat op de manipo
 onmir soo goeden getal minschien zullen ontmoeten, als hier
 ende op Sirram, soo hebbe goet gedacht, de selue hier onder te
 nootvren, ende die Reste vanden heer van heuvel mislach, om dese
 Distructie eerst by der handt te nemen ende daar een fort te legg
 Zullen tot de wys oordeel Stellen

Joban	P. Soons	250	} Staan onder de manippu
Jammalka	"	150	
Joat	"	50	
Bolekom	"	50	
Jamewaro	"	200	
T. Seijt	"	80	
Massaroy	Boeren,	50	
Tabouly	"	100	
Boukelly	"	100	
Loetoe	"	100	
Kissamero	"	80	
Weerbaer P. Soons		1250	

Den oorlogh tegen den Quim Lara des Comnex
 van tarnaadens Stadt Louder, dient in aller manieren sonder
 enighe Simulatie ja soo vegericus als eenichs mits mogelijk sy
 gehandelt laefft! Alsoo gelouen moeten ende secker is dat wy haer
 mit alderminsten niet hebben te vertrouwen, ende hytsaempt syne
 Consoorts

le ende die van
 elck dat dach
 inden Sengade
 ende ernst
 time wilde.
 doen dat haar
 onder haaren
 h noch met
 in de hylen
 als enige pe
 uen die hyl
 Goram in Cluy
 dat te lue kent
 haem affe
 lach van best
 em in Comin
 der haare dille
 rebregut effe
 se swacke
 in P. Soons
 ar heren en
 alle in den
 in Clacton
 achte ende v
 arantagie
 in troost
 ygi deductio
 eijf, der selff
 dat te hyl
 mit ten van
 etoel, daer

tot geene Pridelyckhryt te brengen Zal wesen, ten zy door pure ende
loutere dwangh, die inde destructie Synner nagelen bestaet, wel weten
daer van ont bloot zynde anongewent Slaven leuen. leyer moeten
daer haer als wesen de luy leech gaende menschen qualtyck naer voegen
Comen, soo dat dit den eniggen Middell is om tot het gewenschte
Wilt te Comen, daer toe sijn de bygitselen beter aenstellen, als som-
miche wille weten, ende by verscheyde Acten blyekt genouchjaem-
dat ons op Brecken voor Lucilla. Soo danighen tunder en: Elen
achtmiche niet gebracht en heeft als wel gevreesd is; Maer in
tegendeel gelooff den quemella ha ende alle den Zymmen ten aensien, sijn
noch vry wat veer vande werck waaren dat onse belegeren ghe-
Nieuwers toe getendeert heeft, als hem met syne meeste macht
binnen Lucilla, te houden, ende onder en tusschen onse parsonagie
in Zym nagelbosschen te spelen, daer by verstrouwende, die van
fnevoonderen beter bewaert soude wesen, als wel geschiet zy

Inde Maant April, onlanex naer ons op brecken
voor Lucilla ende naer dat de Corcorren naer kumt woonplacis
vertrocken waaren. hebben sich bouens de 30 ouer gebleuen joncken
alsoo maar drie vande selue waaren vertrocken ende de rest door
den Quimilaha tot syner assistentie aenghonden 29 andere on-
haar te vervanghen. verbroont daer onse Cruysende jachten ende
saloupen tegens slaeghs waaren doch niet merkelycx Comen
vertrachten, maer ter Contrarie gechapert en: haer vaerstuych
voor Combello ende Lissidy in Snyit vande Cruysen jachten
ende Chaloupen hoc groot die oock geweest zyn op ghaelt, soo
dat ter seluer tyt meer dan 60 Stuxen starck waaren daer by een
goede Partys weerbaer volck, des noodich op het vervoeren der nagel
goede ordie, ende Reglement gestillt worden Zulex oock geschiet
zy, derhalue de nauaale macht versterckt, echter ist Zulex, dat
op myn Arruement in Amboyna uyt Banda Comende verstaen
devoorn

te voorn Tanc ten met haare volle last verbrocken Lyn/sonder dat anders als by geval een jonck met ongevaer 15 L^{rs} haer geroffel nagelen by de roovers Revier verouert, ende een ander met sya volle last door haer selfs inden brant gestreken is, soo dat wij hoe langer hoe beter geloken zullen dat niet met Cruyten, maer met destrueren t'overvoeren der nagelen beletten sullen,

Vel sijnder van gevoelen gelyc. c. d. meeren deel van Raat en andere d' H^o vanden leuvel ten tyde als hy als Commissaris in Ambogna gequalificeert was, hem toe stonden dat de Comp^{te} door den oorlogh die wy tegens den Quinelaha voerden en de vreemdelinghen daer mede buyten desselvs quartieren soekten te weeren met allen de nagelen die wy souden Comen ontfanghen mosten Missen, maar ook den Profitabelen handel daer by gestut west. Alle dit is wel waar ende heeft schyn van Redenen, voor die geene die niet geloouen, ofte haer selfs Comen in beelden de nagelbruyt te vernielen Zyn, int tegendeel Zalukt Contrarie bewyzen ende alle de geene diet Climme niet en verdriet doen geloouen, en approbaren dat het doeneelyck en Mogelyck is, die anders seggen worden als den blinde (gude Coleur) ende nemen de saaken niet verhartten, ende veel min overdrucken zij dat de Comp^{te} met nagelen over Croytis die eerlangh soo de selue niet gestructeert en worden de weerelt soodanich sullen vervullen dat het hondertste part te veel zal overvullen, ende zoo de Ambogneseche ende slasische luytcheyt by haer ooverhandt niet in taddede, de Comp^{te} soude met d' selue soo verwoelt syn gessworden, dat ons Comptant ende Middelen gebroocken zouden hebben, d' Zelve te ontfanghen, des tot een conclusie dat de nagelen op Seram. Maniepo Bonto en Amblaeu vernielt moeten worden, alsoo de huettoesen ende onre Christen ginder dan in deneygh voldoen comen en soo ons d' selue naer maels noch veel velen. Zoo en zal geentijt gebroeken om naerder Resolutie te nemen.

Voor der wort byt voorighe Inconvemient het tweede quaet gemoveert, waer myns oordels mynne proportie ende

ende Voorſlach noch vaster geſet wort, dat is datter val van gewoefſe.
 Zyn die meenende nagel boomen ſoo ras een groeyen als omgehoud
 comen worden, dit is een verkeerde impressie Zyn Egeleijt myn
 gelooff te geven, dat geene der seluch boomen, binnen 15 of 16 Jaer
 meer als een Barot of 11 a 12 Hollandts P^o Moesson geven
 ſullen, dit is ons juniers alte ſamen kernelyck onderentuffchen
 comen onsen Adenwel ſchepen en Compt gans qualyck dat men
 ſoo verſorgt ende als den moet verlooren geeft wy moeten maken
 ſoo veel mogelyck sy de nagelen alleen te hebben alsouwdemense
 al ontfangen ende inde helft den ſtant ſteeken, waar door de
 negotie diem haaren Courts op Maecasser mit regard der nagelen
 neemint, Bat^o Srequeeteeren zullen ende alſoo te geene dat goordeelt
 wort de Comp^o oplochoe ende Combell^o verliest elder^o vreden
 ten waar den quimelaha tot voorighe gehoorsaemheit wilde Com^o
 de vriedelmghe aff ſnyden ende ons den handel alleen gumen,
 ſonder dat het beter dat wy ons derreyn vervolgen, mit on verwacht
 tochten ende verrassinghe ſalmen raer in kumte boſgagie meer der
 aff breuck doen als met groote bayvangerij, hare ſaaken gaen
 ſoo ras niet voort, per dat ons ſecours kenden ende ſelue beſgmen
 hebben ons werck verricht, Sulex ons d' Experiencie geleert heeft,
 ende noch dagelycx betir leert dat met Cruysen ende namentlyk
 wanneer onse jachten, op haare ſtranden, mit ankeren der ven
 tervoeren niet beletten is gemerckt sy Zenden wanneer de jachten
 t' Zee zyn by donckere nachten mit Royen langhs de wal cruypen
 ende Echappeeren,

Het Vor^o wort Ampts wyse onsen ſchuldigen ſicht
 is Zyne E^o ende Heeren Raden van Indien op alles bericht te
 doen ſoo ſal ſtuck der alproeeren ten aen sien pande Amboy
 Troubelen, Sonderlinghs niet aen roeren, want des tyts gelegenheit
 gegerven heeft, Echter moet rek om ſommighe haer zeggen te
 Contrarieeren bewyſen, dat wy ſoo wel als de alproeeren
 ſelfs de ſchult van haaren ondienſt dragen, ommer ist
 langhs voor ons arrondissement op Ambogna gebleecken dat
 1500 ende

 en quaden rug
 by onse vromde
 6 wyandy dat
 tou gelyk
 gantte

1500
 Com
 lach
 p
 te
 de
 Com
 N
 Com
 dat
 den
 Can
 ge
 m
 dat
 E
 Ma
 met
 leg
 mo
 dat
 zam
 rou
 d
 ene
 geb
 J
 Com
 be
 niet
 H

1500 ende meer der selue van Rattomette Rattchaw, ende Raya op
 Lommocay gecomen waeren, om haer met Correcorren op Huetto te
 laeten, brenghen, in plaets van sulcx worden Tachten ende Sasoupen
 gesonden, daer van voor desen verscheyden waerschouyinghe gedaen
 zyn, sy met soodanighen vaertuych, niet ouer ^{zo} stecken wille, waer
 op eyntelyck Correcorren Gesonden zyn, ende door lange waechten
 hebben ondertusschen volgens mynevoorige gegereuen licentie ende orde
 de Negerya Seepa affgeloopen, ende also met goeden buyt ende
 Fustoria Siende de Correcorren, niet en quamen, wecom naer de
 Negerye gekeert, wie hier de schult heeft Can seer licht geoordeelt
 worden

Dat nidi gesaate. Memorije vande H^{er} van L^{and}.
 aen Heer deutchum gesecht wort, sy genoucheaem bespiuren
 Can waat dienst van haer te verwaechten zy ende geene der seluer
 gecoomen zyn, daar van zullen de Stomme getuygenisse gerven, ende som-
 mighen attestatien de Faulte Glaerlyck aen wysen,

Dat Eym. de brispottelyck secht din Carlin
 Maneken Pradia Seloulou, ter wysluk op Huetto was met Wa-
 1) Man door Lucella, was gecoomen, sonder dat eenigh volck meer
 met bracht daer op dient ommer waer ^{dat} ghelyck is Seloulou en Hand den
 Toleg verclaaren, dat zy om ons Contentem te doen: ende wy geloouet
 moechten. Zyn volck op de Compst was vooruyt quamen, hoe dieckmaels
 dat den zeluen versocht, heeft datmen souw willen senden naer way
 samma, om haer te soeken, ende te haalen, is den volck ende andere ge-
 noucheaem bekent, Echter ist sulcx, dat wy daer naer verstaen hebben
 d' selue door sammet, alsoo syn Lant passerem moeten gestut
 ende naer lesbatter gevoert zyn, seloulou is naar dat al zyn met
 gebracht volck seck was, ende drij van selue ouerledgn waeren
 op het strand. Van waysamma aenlandt geset, van wyen de
 Comp: ommer geent laste gehadt heeft, ommer moeten wy
 bekennen dat dese luyden, soo verre moyelycke wegen, en bergen
 niet ouer comen, oft sy moeten eenige affectie ende genegentheit
 A' ons waerts hebben, ten zal ook niemant te weerelt gebreken.

deser luyden doen met veel verscheydene Europische Exempelen
ende Historien te wederleggen / der halven vertrouwen hier van
geexcuseert zullen wesen.

Waarom si sulouw niet gesomin is / alhoewel ons
silye belooft heeft / daer van wort verscheyden g'oordeelt
gemight seggen Zulex, door giften ende gaven vanden quimi Laru
gesehiet / andere door op rijen van Radia Oulath, die nochtans
depoustin ende trousten voorstander vande olisyas geweest is /
de sommighe die meenen en wort oock voort sekerste gehouden
dat Radia sammet soo danighen Rapport van syn wederwaren
aent Castel gedaen heeft, dat zy daer door achter gebleven zyn
wat hier vande waerheit zy is Godt bekent. Echter genouch te sijn
dat wy ons Respeet en Autoriteyt niet licht verkwamen sullen.

Ommet soo smadiek Sreectmen vande Boeren
van Waysamma / Hattessouwa / Caylaato / ende Serowawan
als mede van Cammaria / doormyn vandaes op als gediens voor
Luuella, als mede Nagelborschen te gebruycken / tot 40 a 50 met ge,
bracht, dereste berup haer tote Compete vanden Cominck van
sammet, die zy alle iuur met goede Partije volik verwachten en
uyttermate vreesd / onlanghs daer naer syn myn noch gevolcht met
2 oranghbaÿs die van Cammarie Serowawan ende Foulatie
die geen dry dagen van hietoe met verlies van twee hooffden thuis
gewomrn waaren / ist niet vreemt dat wy willen dese luyden
Lusiclla (daer wy selfs nuet oft Couragie toe hadde) souden
vermeesteren, haer maecht was ommerspiet bestant, der halven
niet vreemt dat haer soo wel als d' Amboynesen buytenschost
kieuwen, Echter ist waerachtich dat sy meer Couragie betoont
hebben als d' Amboynesen / zyn sy niet 20 der seluer op advantagio
gegaen, door den vyandt vervolcht ende gedwonghen door het
ongebaende bos tot waysamma ende haer Negerijs te vluchten /
daer naer dat 14 dagen mit bos geweest hebben overlandt ^{thuis} gesomen
Zijn, mede is waar, dat een Partije der seliedoor onse corcorren
inden Bocht van Hobbet, aenlant gesmeeten Zijn ende naer dat
in twee a 3 dagen niet op Condendden weerom gekeert, naer datum
syndie van waysammet ende hattessouwa met de Corcorre van
amen.

Om en in gem' Bocht uyt gaaren gesonden, laetende eenighe sucken
 mit leger om de uyt wesende, ende dese haare Clunje te bewaren
 onder en tusschen, dat dese aenlant waaren ende maleanderen
 tyt stelden, waameer de Corcorren haer weesom Soude Comen
 haalen die onder en tusschen ginc sagouw maken, is de selue
 wederom op, ende mit leger ontboden, dese officieren hebben haere
 ordere gevolcht, maer wy souw deneken dat soo slecht souden
 wesens sy haer boeren op vyants boodem soude laeten staen
 ende te rugge keeren, op dus daniger wyse souden ons alle onse
 vrunden wel aft vallen, drie weecken naer Datum waarendo-
 selue in haare Negerijs daer naer gesonden hebben om te laeten
 (verneemen) noch niet verscheuen.

Dat dese Suyden van sommighe voor besten en
 ondiensstige menschen uyt gescholden, ende als voor kinderen
 sonder enighe Couragie gehouden worden, hebben d' Exempelen
 op t' hooft als Radia Sammet daer was anders geleert, ommer
 ist waar, dat des Cominx Broeder, met en Ander van zyne
 Cavalieros, dek twee vande Principaeste orangways van
 t' hooftes hoofden daer ouer geene Geene Vrouw gemaeckt wort
 inde loogie vrachten, ende noch 2 andere ter doot gegueest
 hebben, Andere van dese boeren, hebben haer naer datum soo
 gegueest, dat den sergant van t' hooft haer groote eer geeft
 eenen Anderen mit vaeren van t' hooft naer t' hooft lamma siet
 eenighe hutteren op het strangh, die sich by de prauw neer laet
 smeken ende naer landt swemmt Comende dat clyck daer aen
 met een Cop aen boort, wiu Can seggen dat dit geen menschen
 ende soldaaten zijn, dit heb ik mit comen laeten te vermaenen
 door oorsaak de boeren by eenighe leelyck aft gemaeckt worden.
 Echter ist sulcx doen zy ons geenen dienst wy moeten haer
 in devootie houden om van haer geenen onduyst te gemeten
 oock ist waerachtich, dat noch boeren noch andere ons gepreten
 deer de onder daanen, met geen 2 a 3 Jarighe vreegsmighe te
 winnen Lullen wesen, alsoo deser liyden aert gantsch genegeon
 ende strecken is tot den geenen die zy kennen, bouens diech
 Jense

syn sy alt' samen uytter natuer Luy traech ende lantersentich.
dien volgende met voorsicht bejegent ende geregeert moeten word is
zuler de nieuw aencomende niet en weeten, ofte weten willen maer
~~den volgende~~ haer looft en Europische begeeringhe volgen

Volgens de Ordre ende instructie hebben ons by nootken seram
met het Jaecht den Arent naar Banda verroucht ende de selue
Voyggie soodanich bevonden dat geen Beter vaerwater voor
schepen jachten, Corcorren, In prauwen gevonden can word is
om int oostelike Mouson spoedelyck in Banda te Comen
langhs de heile Cust is, ancker grondt met verscheide Rivieren
ende in wyeken stem verscheide vis Rycke plaetsen soo dat
langhs dese passagie eenwel besyft jaecht ofte schip soo wanneer
men maect Savonts onder ende ontrent de wal te, sy geen auck
laet vallen, binnen 10 a 12 daegen ja minder de reys tot in
Banda sal erlanghen ende met Corcorren veel minder, door
wilken middel de Eylanden Banda grootelyck versterckt
ende versuekert zyn, desen Regels taet soo vast ende wis, dat
zy sonder Godes miracelycke straffe niet weder spreckelz is,
van dat de Cust van hutto verlieten tot dat weerom in Amboyna
quam in hebben geenen Regen vernoomen als een yyr 3 a 4 in Banda
zynde, dat dagelz kart stuyt ende ontuymich weer, maer achter
Seram Schoon ende Luytelijck sonne schijn!

Dese Cust is voor desen by vele geoordeelt onbewoont te zyn dat wy
Contrarie bevonden hebben, en naar allen schijn oordeelen d' selue omer
soo volck rijk als den binnen Cantt verscheiden ende veel negerien
vanden Cominek van schoulouy hebben by malcander ende ontrent
het strangh op diverse hooghe ende onrombaere Bergghen sien leggen,
de selue scheenen beter als eenige Negerijs in Amboyna met huysen
brimmert ende bewoont te wesen, ende dat soo naar ende duht by
Malcanderen met soo meenichte Fraije en groote huysen dat sonder
moeyten bewesen can worden, sy geen menschen die in hoolen ende
Spiloucken als beesten wonen, het strangh wordt by haer gefre,
quentert doch niet als met vis prauwen.

11 In grooten Barch en Starcke Negerije van temme sammet
Daer sich

daer sich de *Olimas* (Vanden van sesou) ouw outbouwen hebben mede gesien, en is als vooren geseght omtrent het strangh ongesaer een vür off ander kaff van *Libatta* dat extraordinary bewoont is, soo dat dese luyden een weerelt op haer seluen ende een goede plaats begrepen hebben.

Vaer Libatte volcht Hattouwa Met syns omgelegen dorpen Strickende van binnen den touck vande Eylanden tot inde bocht ofte grooten inwyck daer sich noch eenighe Eylanden verhoonen. Reecht mit Midden der Bocht daer veel vaertuych, doch Grauw in vernaamen, dalt een Rivier vant looghe Landt ende steyle geberghte op het strangh, welken aft val eenighe mylen in Zee gesien Cabwerden.

Den Bocht gepasseert Lynde omtrent eenen uyt steekende touck daer worden de Negerys van *Radja* Malessie Namontlyck *Mattrafooy*, ende andere daer ondersortae Plaetsen gevonden. By oosten den zeluen touck is een goede Bay ende goet water doch moctmen ten aensien van twee plaetsen voorsichtich wesen dese zyn onderdaenen vanden Coninck van *Batsian* wiens Sengaedie wy daer vonden om des Coninck tolin in te vorderen

Op het vorder strangh worden van daar tot *Parakit* eenighe oliswas negerys Namontlyck waar ouw behorende onder *hattimette* ende *hattihauw* gevonden welck gebarchte heel lacc is, ende gewouchlyck ouer loopen kan worden.

Volgens het Bericht der Serammers, is ~~de~~ *Eylant* *Srylam* dat ongesaer twee groote Mylen van groote Cust legh met bewoont daer sich om syne bequaame Riee ende goet water de papoyen ende Eydooreesen warmer daer om trent comen roouen ont houwen ende op leggen *Sus per Nota* van hier canmen de papousche ende vos Eylanden sien dat legh landt is, ende Seeckerlyck goede Partysc slaven vandaen te haalen soude wesen.

Volgens

Wgens de situatie van Parakit ende Kelanga welke
 Plaetsen dicht by maleander gelegen zijn verthoonen sich d' Lelie
 soodaemich, dat die zonder belegeringhe niet te vermeerteren zijn
 alsoo. vande zee kant wytter natuer. Sterek schynen, dedes
 noots wesende, gelyck alle swarten doen de vlucht mit Bossullen
 neem'n, ende wy naer verlies van volck, den ydelen nest gebr
 ouer al doen vanden ^{sind}. Ghehter misditeeren gestraft te worden,
 daar toe kattihauw ende kattimette haaren dienst presentceeren,
 waer door Misschien wel getroes tot straffe van laere begaene
 Faulte soude Geymen verricht worden, maar wat ist noodiger
 dwinsten, in Amboyna Tullen (en moeten) Zulcx beletten.

Lie Van Parakit hebben onder haer Commando ende ombrent
 haare Negeryen, de naer volgende Dorpen. Nammentlyck.

- kelesie.
- Roemmobelie
- Swelibe
- kelifonder
- Gassara
- Bawatan
- Saydoma
- Mauteur
- Gaez
- Grieckit
- Koeffa.
- Killerwerietta
- Batikart
- Boon &c.

Alle dese comen sy meest op haare byste
 waerschouwen ende toe roepen Contra
 rie & Sustenu van sommighen die meenen
 dat Ly alleen leggen.

Op Scramauwt gearriuert zynde is datelyck.
 de voir gedaan om die van Goram, Benauwerp ende rackets
 te ontbieden waer op door quade geruchten gevoelt is ende
 door die van Rackets uyt gestroyt, dat noch vier schepen ende
 inde twintich Corcorren die door Contrarie stroom ende wint
 niet en conde.

met in Conde of Comin achter waaren, waer door die want eysant
Seram, soo verreest syn geworden, dat haer Bodon naer Goram
aff gesonden wederom quam, al haer volck embarequeerden en
meer dan 50 Corcorren orangbays ende Vrouwen bij schoonen
luhten dach want Eylandt Seram lancot aff staecken, tot schip
passerden ende haer naer kiffingh be gaeven daer sy met het
gem waertuych bleven leggen ende als vooren aen boort quam

Di wt gesonden Bodon van kiffingh naer
raekit quam wederom rapporteerden dat niet Comen wilde
Echter hebben wy den orangg Baeker, roost van quaus en
aan gelegen alproeros negerijs derwaert gesonden, ten aensien
sich vermat haer te bewegen (sy de banda meen soude doen
verbrocken) die ons hi loofden soo sijn te langh maecten en wy
verbrocken waaren met zyn gereet leggende Jonck in Banda
rapport soude doen, gelyck zy meende. dat my in Banda niet
vinden wou, in Amboyna met twee joncken gearrweert is, dach van
zijne verrichtinghe niet vernoomen, en: daarom Geenen tyt Comen.
Consumereen.

Met de Bood. naar Benauwer gesonden
(Namintz quillemourij quillebon, ende by gelegen Plaecten)
waaren weerom gelomen, en nighe van haare principaale hoofden
alhoewel die door vrese aent schip niet endorsten Comen, verelaerde
ende beloofden Echter ons voortaan getrouw te sullen wesen, wat
hier op volgen zal wert den tyt leren, onderentusschen moeten
anders niet gelooven, off al het quaet, dat op den staet van Banda
gepraetiseert wort Compt eenelyck vande Bandaneesen, sulix
reer licht soo in Amboyna niet anders te doen waer voorgesomen
souden Comen worden, want al dese haare Zee macht daer voor
desen soo seer van geropen is, heeft niet omt lyft ende zoude myns.
oordeels vier dan onse Corcorren tegens haer allen Comen
uythouden.

Die van.

Lie van Seram Laut bevonden wy gants ende geheel
gesepareert, eenderde woont op Goram, eenderde op Keffing, ende
het resterende derde, synde meest onder daanen ende vrunden van
Orangquay Quilleware ontbouwen sich op gem: seram, het prin
cipaële hoofd die sy meest al in Achttinghe neemen, Namentlyck
Quillewara, was naar de Capousche Eylanden ofte Cust van
nova Guine, om slaven, ende den Bast Massoy te procureeren,
welken handel sy haer toe eijgenen der haluen hem niet gesproocken
ofte yetwes, toucheerende haer weerom Comen Comen Resolueeren,
doch is door d' Ander orangquaegs belooft, daermitte sullen arbeeyden
daer toe sij wisten, sy oock in Clineerden, den vryman Saker Jansz
vonden wy daer met zyn jacht ter reede liggen, die sich bedanekte
van haare goede bejegeninge ende betalinghe op ons vertreck beloofden
alle trouw, daer aen ick niet en twyffle te presteeren waertoe de
Redelyck heyt, te genot, ende eygen welvaaren, haer Constingereen
zal.

De oud Keffingers hebben haare starckte op, sollik ey synde
om trent Goello gello (ende voor de destructie op seram laut begonnen)
nu voltrocken, oorsacek van haer vertreck gaesen toe, gelyck nu
oock doen. te brack ende ongsont water haer tot zulex hadde doen
Resolueeren, dat wel eenichsints schyn van Reeden geeft, maareer
is te gelooven dat haer de vrees van op eylanden te woonen daer
besooten en beseth Comen werden, zulex veroorsaackt

Wat aangact de Negotie, die daer souw mogen vallen is con
form, soe voor desen verclaert zy bestaende meest in sagoen die
tot redelycken Grys te besomen is, de rest in slaven ende Bast Massoy
die zy ter plaetse haer vooren gem: in Mangelinghe van slechte cleeck,
als dongry, Maduras, Corien ende andere ringeringhen pry, stem
slecht Maeassers gout, dat bouen, a d K. niet waert en is bestain
meest in slagen, die sy de hooften met tin ofte loot willen, om de
arme luyden te bedriegen ende bouendien met een loogh colcūr op
poetsen die in dese alchemisterij, soo slecht zyn, dat weenen Comen
Ruycken wat gout dat goet oft quaet is

Dien landel

Den Land. I der slaven die meer in jonghe kinderen als oude lijdten bestaet, alsoo de ouders inde paponas ende Nova Guinea haare kinderen selfs om yet wes te hebben, dat daer niet en valt ofte te becomen is. Item voor sagouw (die soo myn hebbe laeten bereyden) alsoock voor Boutonsche Swaerden, ende olyfzants tanden daer seer aengenaem zynde, worden haer jaertz door de javanen en Andere vrandelinghen oft gehaelt, die sy aende ambogneesen tot Contentement vande selue met goede avance Veregopen en voor alle andere slaven gepryseert werden.

Den Bast Massooij, wort haer vande voorn javanen in Mangelingr als vooren. Mede oft gehandelt, die zy naer Java Maceasser Bourneo en Sumatra voeren, den seluen bast connen roy niet bevinden, dat op seram minder als een tayl Gout tegens. 15 a 16 R^o. yngevocht wort, volgens het seggen van Serammers Comen sy niet soo veel ~~verdesel~~ besomen als de javanen begeeren, ende soo den seluen, oft door oorloogh oft door ander ongewal alsoo desen handel op een vreemde Manier gedreven wort, niet besomen Connen, hebben sy liever ouer te blyven als sonder den Massooij naar huys te kerren.

Dit dient **M**emorij dat einstuick quinees linne in den quartieren op 16 R^o vand^o oft een tayl gout geestineert wort cha Basta, pelta, karuekam op 4 R^o yder, syne witte don grys worden by haer parcallen genaempt de weynich minder Keudeer, Camirkins ende slecht Can gans op 2 R^o Salampoeris da 10 Reaalen ende voort alles naer advenant, dit is bgeene voor soo veel myn tot nocht toe van seram layt voorgefomen is, V^o gelieve te gelooven dat dese luyden arme menschen zyn, ende van alhaer achter stal niet eenen stuyver te verwachten is, Verhaluen V^o, by haer alle ende elut hooren zullen, enen goeden naem bekoomen ende de Banda m^osche oft gunst versachten zult, waar door sy hemer tot onsen dienst getrocken zullen worden, ende roy eyntich bevinden dat Banda Flooreeren ende toe neemen ja grooffe sleet in Cloeden becoomen zal, alsoo dese luyden soo wel ge habitueert gaen.

gaan als eenighe op Amboyna, kutto ofte andere bygelogen plaetsen,
bouendien soude gans noodich ende dienst ick achten den handel
in Massoy aen Comp: getrocken wort, waer door de orendelinge
geweert, en: wy te meer sleet in Cleeden sullen besomen, daer
toe Banda gants welgelegen ende d' Serammefen soo dickmaels
daer comen comen, alst godt en haer gelieft, waar door daer
alles soo goet coop wordt. Nammentlyk de sagouo, dat banda
daer in Amb: te bouey gaet, ende voor taan noodich waer, d' selice
van Banda. naer Amboyna gesonden wert, met eggen ooggen hebbe
gesien de Sagouo die in Amb: D. J. D. waert is daer voor
de kelt en: Alnder vercocht wiert.

Werom Keernd tot den standt van Amboyna daer
hebbe de effecten vande logie op kutto ende laerieque naer gesien
wileke Comptoiren. Nammentlyk dat op laerieque met den
Coopman Cornelis willimzen van outvooren, doort ouerlyden van
vanden opercoopman Tagler is versien, ende dat van kutto doort
vertreck vanden Coopman vander voort met den Coopman seroy
synde voordesen. Coopman op Ouria geweest, met wileke poonen
wy vertrouwen, de gem: Compt: wel versien zyn, die de transporten
tot Contentement aengencomen ende ontfanghen hebben.

Vilgens de Expresse ordre, soude E: Ouerhulft syn
transport aenden opercoopman van leeuwen hebben gedaen
Zulex, door in potentie ende Continue suekte vanden gem: van
leuwen, niet en heeft Comin geschieden, derhaluen den handel
off omslaek door den voorn Hulft, op vlo: July waer genoomen
is, ende syntelyk op dato door ordre vande heer Deutceom
alle des Comp: effecten aenden Coopman Mathys de meer
ende onder Coopman Adriaen van lyfsvelt Present Cornelis
willimzen van outvoorn den secretaris Pieter melchoir ende
Adriaen Dicksen Boucklender volgen d' ouer gesonde
aete off transport by haer geteckent zulex door u' E:
beoocht can worden. daer aen ons voorder gedragen, blyven

De verantwoordighe tot V. naer der ordre ten lasten van beyde
Goopluyden de meer ende Lyffswelt. -

De affgelijde Boucken als mede de Nieuwe hebben be-
hoorlyck nager gesien, ende ge examineert de onkosten, des selfs
ter oorsaake D. H. vanden heuvel hem soo seer beroemden volgens
zyne Misnagie tegens de myne vant Jaer A. 1633 geconfront
die ick niet en Can bevinden, dat minder als de myne besloopen niet
tgenstaende, dat mit selue Jaer soo swaare tochten, Namentlyck
op Manipo, Kelang, Erang, Seram laut, de belegeringe
van Henmetella, ende destructie van Outat segg Out
Lisidy, syn voort gevallen, Zulx dat V. C. G. onder gez. -
Calculatie het different sal conuen sien, ende mijn soo wel
als hem sal vougten te seggen als d' heer deuteom de voorighe ende
Jegen voor d'ge boucken door sien sal hebben genouchsaem bespaar
Can dat by en getrouw opert hooft val en warden ginnageert
gebater en geproffiteert twelck de Comp: tot verval van haare
swaare lasten ten woegste van Noode heeft even gelyck offer
niemant trouw en waer ende des Comp dienst beharticht hadde
als hy daer van voorder Zulken seygen ende de stomme lasten
sprecken, -

Afleiding der Generaale onkosten vanden tegenwoordighen
Jaere A. 1634 tegens die van 1633 Namentlyck

	Anno 1633	Anno 1634
Guarnisoens Soldye	52 626, 12	605 00, 3 7
Fortificatie	20 043, 14 14	297 00, 1 4
Rantsoenen	30 696, 17 12	302 54, 9 4
Schepende Galoups onkosten	211 20, 0 13	156 11, 12 12
onkosten van Guarnisoenen	165 50, 13 9	113 05, 3 1
Extraordinary onkosten	977 1, 13 12	124 10, 2 3
Hospitaal	46 10, 9 4	16 95, 12 0
Schenckaghe	300, 5 4	12 72, 0 -
Premie van doots hoofden	112, 4 0	229, 10 0

Transporteere Somma - 172660, 0 - 17914, 2 7

P^o Transport van d'and^{er} zy 172660 0 - / 179147 2 7 -
 Soo dat de generaale onkosten inden
 Jaer 1634 6406 14 7 -
 Meer als A^o 1633 comente mon-
 teeren - - - - - 6406 14 7 -

 Somma - / 179147 2 7 179147 2 7

P^o De winst op de negotie mitsgaders
 het mecoomen vande lande daer
 tegens syn dese Namentlycke -
 Duyvere winsten - - - - - 06020 13 14 / 06060 11 14 -
 S^o Lants mecoomen - - - - - 14622 13 2 11562 6 12
 O^o Comdemnatie - - - - - 4220 17 - 2290 10 12

 - 104880 4 0 94729 9 6

Van dispu raate schulden - / 2015 19 12 1020 7 -
 van Capalla ykan - - - - - 295 - - - 225 5 -
 van verouerde goederen - - - 2015 19 12 4211 19 12

 - 110007 3 0 100995 1 2 -

Nota Compt in Consideratie dat de
 slaven ofte geconquesteerde op-
 seram lant op een jaer daer aen
 amboynneen vercocht zyn waer
 op nu de in jaere gedeelt betaelt
 is, ende noch veel compt terreste
P^o Memoria - - - - -

Contra comen de winsten
 met d'jacoominde vanden lan-
 de A^o 1633 meer als 4 Jaar 1634
 te bebozen ter somma van - / - - - 9012 0 6

N° 3 Soo dat Amb^o mit Jaer 1634 meer alst voorgaende
 jaer 1633 tenaecteren Compt de somme van / 110007 3 0 110007 3 0

 1549 0 13

Maert
 Namint
 V. Genea
 V. Genea
 onkosten
 Fortifica
 Schenka
 Hospita
 Extraord
 Tractamen
 Premie
 S^o Se
 S^o Sact
 Gleen u
 weesp
 we ege
 Moe
 de sta
 Gout
 Bata
 De M
 Yege
 de Fock
 Gene
 Maert
 Na
 Vooroude
 S^o Lants
 S^o Avance
 at begit
 Capalla
 S^o Avance

1635 Bedragen d' Generaale onkosten voor de maenden
Maert. April. May. Juny ende July of Amboyna

Namintlyck	
D' Generaale soldie	35413 8 -
D' Generale Rantsoenen	20468 10 10
onkosten van Quarmisoen	4767 14 2
Fortificatie	11473 14 -
Schenckagie	347 10 -
D' Hospitaal	4675 13 4
Extraordmary onkosten	12369 15 10
Tractament der Amboynesen	7183 4 4
Premie van roofden	688 10 -
D' Schip Bueren	485 1 8
D' Jaert de son	769 19 11
Gleenwesel	359 11 -
weesp	1049 5 8
der oogen	461 1 -
Mocra	4143 12 6
De stazza	1039 11 6
Goutbyn	591 2 8
Batavia	152 7 4
De Maan	425 4 4
Negapatnam	176 7 4
De Fortuyn	634 10 4
Generaale Vaertuyck	1627 14 10
	<hr/>
	11904 9 9

Somma 109292 8 5

Hier tegens brdragen d' Incom^mten

Namintlyck	
Veroverde goederen	10312 10 6
D' lants Incompte	6438 8 10
D' Avanse van slaven haer at begys loon	10996 17 8
Capalla Man	93 2 12
D' avance bedraecht	- - -

Vondt den Jaare 1635 Zyn Hoogheits schip

byen (V) toe gesonden, de naervolgende Nagelen voor ons arrivent
was niet eenen Nagel op hutto ontfanghen Zulx weerop een vanch
begont neemen ende verhoopt wert goede partye uyt haeren handen
Zullen trecken,

842 07 00 Zuy vergewicht vant Casteel ende omgelegen plaetsen
23065 " vant Comptoir Larueque
4375 " vant Comptoir Huettoe

111707 00 Buren versonden
4404 " Li t Sacht Boat op huchellou ontfangen
21675 " C den Arent op huttoe vant out gewa
23551 " C Goutchyn vant Casteel yn genoomen

161337 00

Wat Bi langht de apparantie vant aenstaen

gewas is groot, en soo veer, dat voor ons vertreck algerceets enige
baaren waren op huttoe Lamma ontfangen waaren, gelyck op hulla mede
geschieden Item goede partyen door den Coopman Leroy, alsoote naten
te groen waaren weerom gesonden, soo dat alles ten goede verhoopt wort
ouder de nagelen inden Arent gesehept syn voock eenige door die van
Benwaawanye geleverd, het grootste gewas verstaet men op Capra-
leavello, en Namaso te wesen, daer op te letten d' H^e Gouverneur
ten hooghesten gerecommandeert is, alsov ons onder schyn van vruntchap
enige Zullen soucken te vervoeren,

Nistins d'rsen wort gespetificeert de cleden
die Enicht sinte verlegen ende voor onder stallich gereceent
mogen worden, doch t' meerendeel souw daer by Creditie tot
grooter avanee, als in Batavia Namentlyck, soo mende in ergou
Jours setten. Gomen gevent worden wat d' H^e Gouverneur in
d'rsin doen zal doert d' d' t' t' leren, Namentlyck

Losse Beschadichde Cleden int Comp^t
Packhuys Int Casteel Amboyna
5 stuken.

- 5e Flux Poelan gobers verlegen
- 234e stx: swarte Chynese Cangans jden
- 153e stx: Goelons out en verlegen
- 67e stx: Crélay d^e.
- 207e stx: Samadramouris jdem
- 240e stx: Bétilles, als 20 stx van 12 Asta verlegen ende 16 stx. soo groene als gale.
- 137e stx: Goude pettas jdem
- 120e stx: gecolourde Cheribass d^e.
- 127e stx: Badjos geheel dgor geeten ende nergens goet toe.
- 60e stx: Maduros beschadicht
- 40e stx: swarte als grauoc Fyne loede.
- 5e stx: Coopere Lampen met 2 pypen gebroocken.

Inde wicckel

- 1e stx Goude pettas
- 4e stx: bruyne Bétilles
- 2e stx: Créts.
- 2e stx: Carickams
- 2e stx: Negros cleden
- 36e stx: Cheribass
- 3e stx: Gasts.
- 1e stx: witte Craveny

op't Comptoir Saruegüe

- 1e stuc: Tapy sarassa.
- 4e stx: Carickams
- 15e stx: witte Cravenys
- 55e stx: B^e Blauwe d^e.
- 15e stx: d^e Bétillüs
- 10e stx: Samadramouris
- 10e stx: Dragams
- 15e stx: Salalos.
- 4e stx: Chynese Cangans
- 3e stx: Negeros Cleden.
- 2e stx: Sarassa Malaya.
- 1e stx: d^e Gobars.

op't Comptoir

tschy.
 orons arrent
 utyp aan vand
 it laeren londer
 omgeleging plaatsen
 ontangen
 ut gewez
 ingenoom
 Vant aen sta
 ik algerichts un
 elyk op tulla nide
 seroy salboore natie
 de de her loope wort
 enige doordie van
 Huen op Capra
 n d' H^e Genoveras
 schyn van vrenten
 ort de cleden
 lich gereckent
 venditie tot
 100 mendi in
 Guesenauw
 tlyck
 en op Compt
 Amboyne
 5^e stuc.

Oft Compt: Huettoe,

- 12te Stuec Rode Carreckans
- 10te stx : witte Bectillis
- 9te stx : Swarte berans
- 3te stx : Carcallen.
- 1te Stuec : Souckit

In wat vougen d. Vleeden tegenwoordich
 gelyck vock voor desen geschiet is Contant vercocht worden
 wert hier onder gespecificeert Nammentlyck

	R ^{te}	
Guinees Inwaert wort	5	
V ^o : Rode	6	
Clavenys wit	2	
V ^o : B ^{re} : Blauwe	2	$\frac{1}{4}$
V ^o : groene	2	$\frac{1}{4}$
V ^o : Licht blaew	2	$\frac{1}{4}$
V ^o : Gele	2	$\frac{1}{4}$
V ^o : Rode	2	$\frac{1}{4}$
Bectillis witte a 40 Asta	5	$\frac{1}{2}$
V ^o : Rode	6	$\frac{1}{2}$
V ^o : Groene	6	$\frac{1}{2}$
V ^o : B ^{re} : Blauwe	6	$\frac{1}{2}$
V ^o : Gele	6	-
V ^o : witte a 30 Asta	4	$\frac{1}{2}$
V ^o : Rode	5	$\frac{1}{2}$
V ^o : groene	5	$\frac{1}{2}$
V ^o : Bruyn blaue	5	$\frac{1}{2}$
V ^o : Gele	5	-
V ^o : Gyne witte a 12 Asta	3	
Mouris witte	4	
V ^o : Rode	5	
V ^o : Bruyne	5	
Carcallen witte	2	
Gandekyns witte	-	$\frac{2}{9}$
V ^o : Swarte	1	
Salampouris witte	4	

Salampouris
 V^o: Rode
 V^o: Groene
 V^o: Blauwe
 V^o: Licht
 V^o: Gele
 V^o: Rode
 V^o: Groene
 V^o: Blauwe
 V^o: Gele
 V^o: witte
 V^o: Rode
 V^o: Groene
 V^o: Bruyn
 V^o: Gele
 V^o: Gyne
 V^o: Rode
 V^o: Bruyn
 V^o: Carcallen
 V^o: Gandekyns
 V^o: Swarte
 V^o: Salampouris

Salamgury Roodde	5.
V. Brügne	5.
Bastas swarte	2.
V. Breede	3.
Cattoene gaeren Root d' d'	1.
V. Lucht blaeuw	$\frac{3}{4}$
V. Gal	$\frac{3}{4}$
Fassa d' marcepouir	1 $\frac{1}{2}$
Chelas d'	1.
Tass. de negapatnam	2.
Madaplon	2.
Archodes	2.
Peta Malayo	2.
Tapa Sasassa	2.
Ramboutins	3 $\frac{1}{2}$
Samadramouris	2.
Carukans ofte Roodde Chetas	2.
Tape Chindas a Pasta	2.
V. a 4 asta	1.
Dragams twee Reaker	2.
Caingoulenghs	2.
Swarte Serams	2.
Zlatior	2.
Salalo fyne	2.
V. stechte	1 $\frac{1}{2}$
boilou's	1 $\frac{1}{2}$
Negros Cleeden Yder asta	$\frac{1}{2}$
Armosynen Dubbel	3.
V. Enkelde	1 $\frac{1}{2}$
Salpicados	6.
Sarassa leyn d' Coutchyn	4 $\frac{1}{2}$
V. Tapis	2.
Sarassa Malaya	5.
syde getweert d' Pattij	6.
Hoede swarte	4.
V. Grauwe	2.

spaens leere Schoenen	1 1/2
D' droogk liere	1
Cerifes wille	5
D' gecoleurt	6
Damastjens wille Enkele	5
Pansjens	5
Jilans zyde	5 a 6
Satyns gefigurert	12
Crispes ofte gaes	
Japansc gas	6
Goude patamisseke Zetten	Da 10
Sijl Cleeden	1
Datiad dolquas	1 1/4 a 1 1/2
assemans	1
Geeattoenueerde Deecken	2
Zyde patoolen doer asta	1
Damastt'n dobbelt	10
Chelas vande Cust	3 a 3 1/2
sarassa gobars	5
Gangangs suratta	2
Porlangk gobars	1 1/2
Cust troucken	1
dongry de 2 asta	1/2
Chyneuse Gangans	1 1/2
seroet woeyck	2
Brttycken	4 1/2 a 5
Gingans	4
Taffa d' Platriados	6
Nequamias	1 3/4
Hemde naer de synt	
Zyde Cousens rollants	0
D' Chyneuse	4
Gout ende silver draet Onvoopen naer desoort	
Coeteris	6
Gout ende silver laecken	0
D' Lanck 1 1/2 asta	3 1/2
Armoeynen gefigurert	5

Chauls zwarte	R ^a 1
Yongen Ceram	" 5 ^o
Sye tas	" 6 ^o
Parangs	" 6 ^o
Slos Lyde	" 6 ^o
Sayette Cousens	" 2
Copers Castels t'pont	" $\frac{3}{4}$
D'hooge lampen	" 4
D'groote van D'pypen	" 10
D'pynangh beekens en toebehooren	" 2 $\frac{1}{2}$
D'Blane lampen met 2 pypen	" 1 $\frac{3}{4}$
D' Blaeckers	" $\frac{3}{4}$
Wol laeckens naar de synthe en Colur	—
Catanische Gants naar de Breete	—

De Comp^{is} gerichtlic beden bleven op ons
 vertreck voor desen Jaare A^o 1635 verpacht als hieronder
 mit langhe gepetificiert woort Zulken dat doort gras gelt vande
 beesten den sagouwer pacht ende de pacht vande Castels-
 seros niet naeste jaer niet valt soo veel Zulken doen den affgeschafte
 Serous Pacht wederom gevonden se weten

Naar volgende Clapesboom door d'ond:

gedr. Personen voor een Jaer verpacht	na Boome	R ^a
Ointe Cynus	191	161
Goulaco	50	45
Interin	50	41
Sewa	50	63
Routjongel	50	70
Saywa	50	42
Jan storm	25	21
Jntschu Cincas	30	21
artus d'oude kristen Cynues	50	57
Bmplo Cynues	9	6 $\frac{3}{4}$
Joan sabander kristen Cynues	19	14 $\frac{4}{4}$
woabmg Cynues	75	75
Snetmg	63	54
Goulaco	25	13
Jacky	75	65
Transporters	10	2
		753

- 1) Janz: door Loutjongel Chynees gepacht het 10 volgens het topper oft dobbelen der Chyneeser voor een jaer mits alle drie maenden een derde part te betaalen 290
- 2mo May door Torraen de massenaer gepacht 29 stx. beesten ende 7 stx. Slavin, om op de selue te passen voor een jaer word somma 137
- 3 door Maerten Lambouts gepacht de Christen voor een jaer 200
- 4 door Jhrus d'oude Chyneeze Christen gepacht den tijn vant sucken enys, voordent tyt van drie achter een volgende jaeren, mits alle jaeren een derde part te betaalen van 350
- 5 Augusto door Jan de wees Bartel schier Jan Angelant en Philips van damme het naer volgen gepacht voor een jaer mits alle 3 maende een vierde part te betaalen te weten
 voor pacht van sagouweera $\frac{1}{4}$ R^o yder pot t^o 600
 voor pacht vant arrack branden ende het tappen a 2 R^o yder tapper ofte arrack brander 600
 1200
- 6 Toris worber gepacht het slachten der beestiale voor een jaer mits alle drie maenden een vierde part te betaalen van R 130
- 7 door Jan storm ende Jan direxer gepacht het horn oft graesgelt van alle jarige beesten a 1 R^o yder beest voor den tyt van 2 achter een volgen jaeren a 310 R^o Jaer mits alle 3 maenden een vierde part te betaalen 620
- 8 De Pachtmghe in Ambonna a 1635 bedraecht 3000

Volgens d'Orde worden hier niet alle geregis:

gegis
 1. Sept
 1. Oct
 1. Nov
 1. Dec
 1. Jan
 1. Febr
 1. Mart
 1. April
 1. May
 1. Jun
 1. Jul
 1. Aug
 1. Sept
 1. Oct
 1. Nov
 1. Dec

gerogist. de Contracten Accorden en Memorien vande vertroude
Gouverneurs, ende missiven, Maar roek alle negotie ende Logie boucker
voor desen door myn versamelt, ende op gesoekt roer van eenighe
Comite te gebreucken, breeder te sien *in* onder gesez specificatie
als volcht

1 Resolutie bouck van *in* H^o Philips Lucas

1: Sententie bouck van gem^e heer

1: Accoord gemaeckt tusschen heer Matelyst ende de Coninc
van Tarnaten, dato 26 Junij 1607

1: Contract wegend H^o Philips Lucas, ende die van Amboyna
met quimelara lettae loehoe Combella en lesidy dat
22 october 1621.

1: Authorisatie van Coninc van Tarnaten, verleent aent Capt Laut
kittsialy, dato 6 Junij 1620.

1: Van Coninc van Tarnaten aen zijn onderdaenen in Amboyna,
wegens d'approbatie dat quimelara loehoe, als Quimelara,
is geauthoriseert dato 5 Julij anno 1629.

9: Copie Missive zegen d'Ed. heer Gouverneur Generaal aen
heer Philips Lucas, affgesonden.

1: Contract tusschen d' H^o Philips Lucas mit die van Lettoe ende
mamalo 9 September 1630.

1: Accoord tusschen Symon Jan sen loen die van Lettoe loehoe Combella
ende lesidy 26 Augusty 1609. — daer by mede mit Malijis

1: door de loofden van Lettoe ende d' H^o Steven vander laghen dato
25 augusty 1609.

1: Contract vande H^o vander laghen ende Capt Lettoe vernient
by de gouverneurs Houtmans en Speult 7 July 1630.

1: By d' Heer van speult gemaeckt met die van Seram dato
23 desember 1624.

1: Vermerkinghe van Accords ende bedt vande onderdaenen
in Amboyna 7 July 1621.

1: Accoord met die van loehoe getrocken by d' Heer Gysels
dato 11 September 1631.

1: met die van bonda assaloudie Latoupoetie ende kelangh
dat 19 November 1631.

- 1 Copie van Contractt gemaeckt by d' H^r. Gouverneur houtmans met die van lattouwa dato 13 Marty 1629
- 1 ontwerp vande Contracten gemaeckt door d' H^r. van speult ende d' orangg. manipo ende Boura dato 15 february 1622.
- 1 Contractt van onderdanicheyt gemaeckt met die van Lissioye by d' H^r. Gouverneur van speult den 14 Jan^u. 1623
- 1 Copie vant verbaent by den heer gouverneur houtman gemaeckt met die van Rommokayo A^o 1609
- 1 Contract van onderdanicheyt door d' hoofden ende prmsipaals van Louietto ende waysamma als wesende de prmsipaals vant eylandt Boura, gemaeckt door d' H^r. Gouverneur van speult Anno Meert 1622.
- 1 Contract ende arttuelen geraempt op den stilstandt van wapen by d' H^r. Jan van Gorcum ende den quimelaka hellette Stadt Louder wegens den Coninc van Tarnaten ouer de plaetse Lucielia Louhoe. Cambello ende andere onderdaanen des gem^e. Coninc ter ander zyde
- 1 Franslaet uyt Missive des Coninc van Tarnaten aende loorden van seram ges^e.
- 1 Accoort by de heer Gouverneur speult gemaeckt met de van seram dato 23 december 1624.
- 1 Missive vanden Coninc van Tarnaten ainden quimelaka Louhoe die by hem niet en is geaccepteert geworden
- 3 Malysche Brieven
- 1 Acte by welke Cackialy gestolt wordt by Prouisie als Capt van Luttoe Mitsgaders de Conditica ende verbanden by den seluen Cackialy beswooren dato 15 july 1633
- 14 Copie als prmsipaals Missiven door d' heer gouverneur Generaen v^r. Gouverneur Aerts Gysels affgesonden
- 1 Missive doorden Coninc van Tarnaten aen d' heer Aerts Gysels affgesonden, roegen het lichten vanden quimelaka
- 1 Sententie bouck vande H^r. Gouverneur Gysels
- 1 Resolutie bouck van gem^e. heer
- 1 Schult bouck van oude uytstaende schulden
- 1 Resolutie bouck vande H^r. Gouverneur vanden keurel
- 1 Sententie bouck vande
- 1 Copie van instructie van Ch^r. Govr. Gener^l. Brouwer voorgem^e heer vanden keurel
- Sommer

Sommier verzaal van Amboynesch

by den H^o Gouverneur Pels Lucass een Leer Gouverneur Gysels nadrgelaaten.

Dier gete verbael by den Leer Gouverneur Gysels voor gem Gouver: Wanden kenvel

Copie van eenkeere Resolutie byden G^o Gouverneur Gener Jan Pietersz Coen Lat: ged: over den staet van Amboyna. genomen ten ouerstaeen van allen van ^{Indien}.

Articulen ende Cometen waer op die van Ziebtol onder de gehoorsaemheyt vant Castreit hebben begereen op den 2. d May 1634.

Comptraet van Jobb tusschen haer en d^o Gouverneur Gysels ge de polletyque of domantie

Finiraale Negotie boucken mit Cast' vrees

bevonden, te weten

1. Stet Boucken van Maert 1612 tot 11 Jan ^o	1614/
1 ^o van 12 Jan ^o 1613 tot 4 Apryl	1615/
1 ^o van 5 apryl 1614 " 26 maert	1616/
1 ^o van 20 May 1616 tot 4 May	1617/
1 ^o van 4 May 1617 tot vlt ^o April	1618/
1 ^o van 6 ^o May 1619 tot vlt ^o april	1619/
1 ^o " 6 ^o May 1619 vlt ^o April	1620/
1 ^o " 6 ^o May 1620 vlt ^o april 1620	1621/
1 ^o " 6 ^o May 1621 vlt ^o april 1621	1622/
1 ^o July 6 ^o May 1622 vlt ^o april 1622	1623/
1 ^o " 6 ^o May 1623 vlt ^o april 1623	1624/
1 ^o " 6 ^o May 1624 vlt ^o april 1624	1625/
1 ^o " 6 ^o May 1625 vlt ^o april 1625	1626/
1 ^o " 6 ^o May 1626 vlt ^o april 1626	1627/
1 ^o " 6 ^o May 1627 vlt ^o april 1627	1628/
1 ^o " 6 ^o May 1628 vlt ^o april 1628	1629/
1 ^o " 6 ^o May 1629 vlt ^o april 1629	1630/
1 ^o " 6 ^o May 1630 vlt ^o april 1630	1631/
1 ^o " 6 ^o May 1631 vlt ^o april 1631	1632/
1 ^o " 6 ^o May 1632 vlt ^o april 1632	1633/
1 ^o " 6 ^o May 1633 vlt ^o april 1633	1634/
1 ^o " 6 ^o May 1634 vlt ^o april 1634	1635/

Zant Compt:

van Compt^o Sarucko

1 ^o d ^o	Stel boucken van 1 ^o May	1610 tot 21 April	1619
1 ^o d ^o	van 1 ^o April	1619 tot 16 April	1620
1 ^o d ^o	van 1 ^o Meert	1620 tot 16 April	1621
1 ^o d ^o	van 1 ^o Meert	1621 1 ^o Feb ^o	1622
1 ^o d ^o	van 1 ^o Meert	1622 1 ^o Feb ^o	1623
1 ^o d ^o	van 1 ^o Meert	1623 1 ^o Feb ^o	1624
1 ^o d ^o	van 1 ^o Maert	1624 1 ^o Feb ^o	1625
1 ^o d ^o	van 1 ^o Meert	1625 1 ^o Feb ^o	1626
—	Exempt van 1 ^o Meert	1626 1 ^o Feb ^o	1627
1 ^o d ^o	van 1 ^o Meert	1627 1 ^o Feb ^o	1628
—	Exempt van 1 ^o Meert	1628 1 ^o Feb ^o	1629
1 ^o d ^o	van 1 ^o Meert	1629 1 ^o Feb ^o	1630

Naar volgen berustent op Compt^o

Laarique voort

1 ^o d ^o	Exempt van 1 ^o Meert	1630 1 ^o Feb ^o	1631
1 ^o d ^o	van 1 ^o Meert	1631 1 ^o Feb ^o	1632
1 ^o d ^o	van 1 ^o Meert	1632 1 ^o Feb ^o	1633
1 ^o d ^o	van 1 ^o Meert	1633 1 ^o Feb ^o	1634
1 ^o d ^o	van 1 ^o Meert	1634 1 ^o Feb ^o	1635

Naar volgen van Compt^o ourien

Berustende op Comptoir Huettoe

1 ^o d ^o	van 1 ^o Meert	1631 1 ^o Feb ^o	1632
1 ^o d ^o	van 1 ^o Meert	1632 1 ^o Feb ^o	1633
1 ^o d ^o	van 1 ^o Meert	1633 1 ^o Feb ^o	1634
1 ^o d ^o	van 1 ^o Meert	1634 1 ^o Feb ^o	1635

Naar volgende van Compt^o

Huettoe aent Casteel, Beronden

1 ^o d ^o	van 11 Jan ^o	1614 tot 4 April	1615
1 ^o d ^o	van 5 April	1615 4 May	1616
1 ^o d ^o	van 20 May	1616 4 May	1617
1 ^o d ^o	van 5 May	1617 1 ^o May	1618
1 ^o d ^o	van 1 ^o May	1618 30 April	1619

1 Stel boucken	van P ^{mo} May	1619 tot St. May	1620
1 d ^o	van P ^{mo} May	1620 tot Vl. February	1621
1 d ^o	van P ^{mo} Maert	1621 tot Vl. may	1622
1 d ^o	van P ^{mo} Juny	1622 tot Vl. February	1623
1 d ^o	van P ^{mo} Meert	1623 tot St. Feb.	1624
1 d ^o	van P ^{mo} Meert	1624 tot St. Feb.	1625
1 d ^o	van P ^{mo} Meert	1625 tot St. Feb.	1626
1 d ^o	van P ^{mo} Meert	1626 tot St. Feb.	1627
1 d ^o	van P ^{mo} Meert	1627 tot St. Feb.	1628
1 d ^o	van P ^{mo} Meert	1628 tot St. Feb.	1629
1 d ^o	van P ^{mo} Meert	1629 tot St. Feb.	1630
1 d ^o	van P ^{mo} Meert	1630 tot St. Feb.	1631
1 d ^o	van P ^{mo} Meert	1631 tot St. Feb.	1632
1 d ^o	van P ^{mo} Meert	1632 tot St. Feb.	1633
1 d ^o	van P ^{mo} Meert	1633 tot St. Feb.	1634
1 d ^o	van P ^{mo} Meert	1634 tot St. Feb.	1635

S. Vaarv gende vant Comptoir
Louhoe aent Kasteel bevonden.

1 d ^o	van 11 Jan ^o .	1614 tot 1 April	1615
1 d ^o	van 4 April	1615 tot 20 May	1616
1 d ^o	van 21 May	1616 tot 4 May	1617
1 d ^o	van 4 May	1617 - P ^{mo} May	1618
1 d ^o	van P ^{mo} May	1618 " Vl. april	1619
1 d ^o	van P ^{mo} May	1619 " Vl. april	1620
1 d ^o	van P ^{mo} May	1620 " St. Feb.	1621
1 d ^o	van P ^{mo} Maert	1621 " Vl. Feb. may	1622
1 d ^o	van P ^{mo} Juny	1622 " Vl. Feb.	1623

De Naarvolgende vant Compt. Combell's aent Casseel bewonden

1. Stolboucken van 5 May 1617 tot 2 ^{de} May 1618	1 ^{de} . . . . . Van 2 ^{de} May 1618 tot 25 ^{de} april 1619
1 ^{de} . . . . . van 25 ^{de} april 1619 tot 2 ^{de} april 1620	1 ^{de} . . . . . Van 2 ^{de} may 1620 tot 25 ^{de} Feb. 1621
1 ^{de} . . . . . van 25 ^{de} febr. 1621 tot 25 ^{de} febr. 1622	1 ^{de} . . . . . Van 25 ^{de} febr. 1622 tot 25 ^{de} febr. 1623
1 ^{de} . . . . . van 25 ^{de} febr. 1623 tot 25 ^{de} febr. 1624	1 ^{de} . . . . . Van 25 ^{de} febr. 1624 tot 25 ^{de} febr. 1625
1 ^{de} . . . . . van 25 ^{de} febr. 1625 tot 25 ^{de} febr. 1626	1 ^{de} . . . . . Van 25 ^{de} febr. 1626 tot 25 ^{de} febr. 1627
1 ^{de} . . . . . van 25 ^{de} febr. 1627 tot 25 ^{de} febr. 1628	1 ^{de} . . . . . Van 25 ^{de} febr. 1628 tot 25 ^{de} febr. 1629
1 ^{de} . . . . . van 25 ^{de} febr. 1629 tot 25 ^{de} febr. 1630	

Byders verschiyde andere Boucken. Sommighe gemtbulget boucken van Amboyna. andere van stadts comckel oock logie boucken. ende testament boucken. zullen yder van zyn jaer by de voorges. lde boucken. doch soo veel alsser zyn geworden. Connen werden. alsoo elck jaers boucken van yder Comptoir. apart van jaer tot jaer soo alse vervolgen te zamen aenden Anderen gebonden zyn ende ten Camere vande oppercoopmansrustin.

Ende de wyngighe opde scheeps boucken die der noch zyn waer van de jongste vande jaere 1620 a 1622 zyn. berustet ter voorse plaetse mede aenden anderen gebonden.

Inde wils Cam. van Amboyna was
R^{ij} 59 do 2de P. Balanc. mde maent september 1635 beson
waer onder 25 3/4 R^{ij}. Contante Penninghen, de reste op de
posito wtt gedaen breuder blykende C. onder geschreue
waer aen ons gedragen.

Balance Gebet.

Balance Debit;

Mattys Flaminge	R ⁿ	200
Marten Anger	"	20
Jan Dircksz van Breda	"	400
Hendrick vogel	"	100
Nicolaes Fredoro	"	106 5
Jan smy broot	"	69
Joan Sabander	"	200
Engelbert van Steenwoyck	"	57 4
Symon Bagwaale	"	53 4
Abraham Adriaenlsen	"	52
Jan Pays	"	454 4
Laurens Marquis	"	108 4
Willem Oedions	"	163 4
Octavio magqueleyn	"	228 4
Willem willemse van Gent	"	216 4
Phillip Christen Chynees	"	100
alvaro de Grasto	"	131 4
Rymer jansz	"	153 6
Codja Colusy	"	101
Heynd ^r alberts	"	200
Perut Jansen van meden blyck	"	158
Kotay malin	"	151 4
daniel saerz	"	1050
Contante Remingen in Cassa	"	253 4
Bartel seriz	"	20
jacob Claesz Ammerman	"	52
Dommeos Pays	"	104 4
Chmkmo Chynees	"	50
artus den ouden	"	100
Pieter Pietersen van Matriet	"	50
marten Rombouts	"	1200
andre de fretes	"	100
Pieter Claesz Schaapenkaes	"	300
adam hemel	"	50
harman yvense	"	50
matthys Ruel	"	50
Gillis Philipsen	"	25
Somma (R ⁿ)		1990 5

Compt
1618
1619
1620
1621
1622
1623
1624
1625
1626
1627
1628
1629
1630
1631
1632
1633
1634
1635
1636
1637
1638
1639
1640
1641
1642
1643
1644
1645
1646
1647
1648
1649
1650
1651
1652
1653
1654
1655
1656
1657
1658
1659
1660
1661
1662
1663
1664
1665
1666
1667
1668
1669
1670
1671
1672
1673
1674
1675
1676
1677
1678
1679
1680
1681
1682
1683
1684
1685
1686
1687
1688
1689
1690
1691
1692
1693
1694
1695
1696
1697
1698
1699
1700

Balans Credit

Annicka Goutelis	R ^o	62.7
Gerrit de Boers kmt	"	49.7
Maria Bonarts	"	210.5
Marijs Goosens	"	97.4
J. weesken Schapekaes	"	193.2
Bastiaen de Ghynees kmt	"	304. —
Ginging Ghynees	"	109.4
Hillstoyn ardecoyns	"	112.5
Den boedel van Frederick Elertsen	"	220.1
Jan Chintonq	"	40. —
Jeromima dominicos	"	44.6.4
Danielworsterman	"	129.3
Pieter top	"	64.7
Den boedel van ype dircxsz	"	203.3
Den boedel van arnout Arnoutsz	"	25.4
Jacob Robbertsz	"	2770.4
Jacob jansz	"	70.4
anaenis d ^o	"	112. —
Leonrade Pretz	"	515.6
Elts de pretz	"	515.6
Zansde pretz	"	249.3
Hendrick Rogiersen	"	194.3
De kinderen van Lambert dyndrexsz	"	1000. —
Requeminche van yntrest	"	56.5
<hr/> Somma R ^o		7900.7

Volgens Expresee Commissie en Instruc
Van V^o hebbe mij gemformeert wegens den stand
der kercke, die naer ouwer gesoonte in Redelycken doen
bevonden hebben, zynde de selue door overlyden van telmidu

Aent Castiel anelyke mit D. Vretrecht versien, doch
 was sich D. Hurmius door de Vlassarische Conbelen. Mede aen gem
 Fort ontkoudende, die hem naer ons Arrwemint in Ambogna. Oemeer
 alsoo door V. C. Marinus derwaert gedonden was, Iweerom naer
 Lyne Vlassarische Quartieren heeft gespoedet, Met intentie hem
 aen Redoyt kommoa te ontkouwen ende het ouersetten van
 sommige Creditatien mit Vlassar te voorderen, Soo uyt syn
 Jonghste sc. huyden vernams. Vermient hy door eenighe bossaerdige
 Menschen vergeren te ghesch. Inlex hy koopt verset te hebben der
 haluen Van Aduys is, hem voort aen op Booy en Larja daer wel best
 versceekt Sal wesen te begeren.

J. Geene de Kercke ende Schoole voor
 die moge toucereen, Tullen ons Refereren aent Schriftelyck
 Verbaal door den Eerwaardigen kerckraet tot dien eynde ver
 soekt aen ons overgelevert, het welck onder de Letter B. Veit floont
 ende overgelevert wort.

Belangende de Gecommitteerde witten
 Nam vanden Gouverneur ofte hooghe overicheit, daer over hebben ons
 geïnformert en bevonden. Contrarie het schryvens van heer vanden
 Thruvel aen V. C. dat sedert myn vertrek niemant uyt Lynen naem
 inden gem kerckraet en was gecompareert, des hebben om V. C. ordie
 te voldoen, tot het selue Ampt den onder Coopman, Hoogaen van
 lustvelt gecommiteert ende geauthoriseert, doch niet sonder eenighe
 sporlinghe Gekten houwen haer d' Broederen nu in alles gecontent
 en vernoucht.

Int wil Neem s van v. C. Lebben niet
 Comen na laten aende kerckendienaaren, tot wel standt vande
 Ambogneseche Colonic laer Caente raaden, ende opt hoogste
 gerecommandeert goede sorghe te willen draghen, ende zoo veel
 grootte Comen als mogelyck is, dat haer geene nederstanders
 met eenighe slavinne ofte Tayoleren inden houwoelijken staet ver
 binden, alsoot neerlandts Respect daer met te cort geschiet, ende

naer sluyvinnen
Wij in geenen deelen behooren te traecten, soolangh wy vrommen
te besonnen zijn, die in Amboyna niet en gebracken, ende wij secker
prijs hebben dat vande Amboynesche dochters kinderen voort
Coorn, Sulcx by andere niet en geschiet, bouen dien sullen te
beter door huwelycx. Bant an Maleanderen verenocht ende
verbonden worden, ende sonder desen Middel sal nimmer
bervonden worden, dese Colonie, daer men veel jaeren naer ghe
haecht heeft, moe Amboynesche quartieren toe nemen sal

Volgens genoomen Resolutie moato
25 April a^o 1635, waer by de tijtseke orangg^o soe gestact
is raere gecommittierde aen V^o naer Bat.^a te mogen
versenden, om Cerdoen en verlossinghe voor den gestanghen
Capt Lietto te versoucken, sulcx raer gaerne, oft geslagen raer
doch door gewichtighe Redenen ende verscheyden Considerationen
is raer sulcx door den Seerecten Raet in gewillucht, des de
gecommittierde hier missen gaen, op loope yetwes goets by V^o
te obtineeren, waar door het landt soo sy seggen en loopen, in
vroeghe Rust en wetstant gebracht sal worden. Tannghetto
mitsin verhoont sich selfs sulcx apparent door versouck van
kaekiaty ende desselvs vrienden geschiet, om daer door te
vaster verbont ende aliantie met maleanderen te maken, ende
voortaan in beter eenicheyt te leven, de rest zyn orangg^o van
Mamalo, laaelis, Sipet, ended' Oelys + zegt, welckers vertreck
door myn ten Principaalen g'aroycert om Redenen, alsoodde
saeck doen ter tijt vry wat rauw seken te wesen, denckende
soolangh dese orangg^o absent waren sy ons voor ostageers
verstrecken sonde, raere onderdanicheyt behoonen ende
de nagelen te Boter in onsen landen soude raecken, de vrom
delinghe de selue Missen en sy niet misnoeghen sonder vrom
dull sonde vertrecken, Sulcx wy vertrouwen V^o voor wel
gedaen. Sal houwin, bouendien vordelen goet te wesen
By eenmaal ons vermogen in Bat.^a ende de frequentatie
van verscheyden natien ter seluer plaetse mogen zien,

Waeruyt zy Commen oordeelen wy in Bat. ende andere plaet sa-
 meenen te Continuëeren, ende niet soo licht uyt Indien te verdryven
 Zullen wesen als sommighe boosaerdighe raare Creatueren. voor-
 geyen, Capt. zuyt hoc wort volgens der orangg. versouck opt Compt
 rietto in rechtens gehouwen, daer wy vestrouten, vandit myesson
 goede Lys Zyner Schulden sal aff leggen, d' H. Vanden heuvel
 heeft in zyne Laecken wat te verre gegaen, Liende dat tot zyn voor-
 neemen niet in Conde geraecken ende hemde Principaalkste bel-
 kamers ontspronghen waaren, verelaart dat Capt. zuyt hoc tot
 geener Andreen Gynden gevangen was, aliter oorsaake Zyner
 Schulden, ende soo waaner die betaalt waaren soude hem relax-
 eeren, dit is verre van hem te quartieren ende flooft op een staek
 te stricken, soo hy mit eerst voor gaff, met den presentatie hebben
 zy haer grootelyc gesocht te behelpen, des alle syne vrunden mit
 Generaal ront uyt seggen, dat soo hy by d' Egeen Perdon obtineert
 ende hem amich liet geschiet, sy wecten wat haer te doen staet, ende
 alsoo hy noch int Leven is, Schuldighen Plicht voor taaren even
 naesten betoonen moeten, heeft hy door syne Snyckheyt eenighe
 Faulte gecommitteert hy enst alleen niet geweest, daer tegens zy
 zyne vaders dunsten stellen, diat selue naer haer seggen egabaren,
 soo hy doot waer soude hem met den levendighen vergeeten, Maer
 nu Mosten het Contrarie bewyken, dat goede presentatie
 hebben my door myn vertreck in Zyn Regard aengepresenteert,
 doch sulck niet over dorve nemen, alsoe wel uyt Yder Negerye van
 Principaalkste ORANGGALS kinderen tot ostagiers ende
 Landen. Voor syne Schulden gepresenteert, ende my een goede Lys
 nagelen tot schenckagie wylde geven, waer uyt nycks sy veel
 door hem doen sulde, het geene tot de saacke vorder vereycht
 Zullen d' Egeen. zys oordeel bevaeren.

Int verbaal van H. van Heuvel
 hebben gesier, dat hy myn belasten wil met het seggen dat niet
 seggen stgends, Banda soo veel forten ende Redouten meer heeft
 als Amboyna, echter Bandas Lasten minder als die van

Wij Amboyne. belopen Tulex rek by ondersoek niet en hebbe come
vmaen maar ter Contrario voordende lasten vant jaer 1634
in Banda 1142: 15 Mer als in Amboyne bevonden
soo dat dit tegensde waarheit stryt, ende olijkt, by den besten
Rekenmeester niet en is, ende dat meer is hebbe de selue oneosten
als by Commissaris was minder brora gen alsof de amboynesche
oneosten vant Jaer 1633 niet tegenstaende de swaare tochten
op verscheyde plaetren ongelyck minder als de zyne belopen
gelyck oock doen, die vant de 5 Maenden. a^d 1635 inde
loopende boeken, niet tegenstaende Banda. het quarmissen
van soo veel Soldaaten gemist heeft Comen die van Amst
361 g^l minder al Banda te belopen oock heeft den
gem^l heer van keuvel als deselue Calculatio maecte
Maar er doen Maecten heeft. I niet geremarqueert, Amb.
de last van 118 Slaven a^d 1/4 R. daechs voor arbeitsloon op de
Fortificatien. Breygt Tulex in Banda niet en geschiet
dien volgende wel niet vrcumpt zoudt wezen, alwaaren d'oneosten
op d' een plaats meer als op d' Ander, oock en is by hem niet
geconsiderert dat alle de soldaaten, Quarmissen houdende in
Banda Maer 1/2 d' wles oft speck bes maent ontfanghen
Zynde ander half pont oft 12. stuyvers voor yder cop
maent minder, als in Amboyne ende de Molucco, dat omers
differeren moet doch soude zyne oneosten voort jaer 1634
met die van Banda egaleeren soo wameer door hem
maentelyck in Requeeringhe gebracht waer het gespen
deerde. beschryft, Tulex geldert myn vertreck niet geschiet
en is. Dan eenelycke het wynnighe dat d' de boucker
quam te. R. vteren de rest sijnde door myn vermaect
bestaende in ongeraer 29 vaten, is niet in Redg gebracht
door oorsaack Mons. vult Contrarie Myne. of die naer
laetich is gecoeft mit boeken ende dien volgende geen tot
laste van eenighe tochten oft ges^{re} 1500 dat dit ingesien
Zynde, het eene het andere seer licht soude Comen

Jaer, des een Ider genaech ende wel doet die Lynne
Contientie ghyt ende zyne Meesters trouw dient

MEMORIE, VOOR
D' H^r. Deutecum Gouverneur ende.
Directeur ouer D' Eylanden van Amb.
ende d' Appendentie van dien &c.

W. J. van der Meer Gouverneur Genes

Bzoic ver. Myn Mondelingh als by Instructie heeft
getweed te lasten. V. E. op myn vertreck soodanighe notitie ofte
Memorie te laaten als den dienst vande Comp^{te}. voegen den staet van
Ambogya. waer verijchende, derhaluen niet Comin naerlaaten
alhoewel d' H^r. vanden Heuvel V. E. schynt vol daer te hebben. myn
gevoelen daer by te volgen. Zulcx wy versouken. mit goede als comende.
guyt eeren goeden voer aente wille neemen.

Het meerindiel van Memorie V. E.
door d' H^r. vanden Heuvel gelaaten zullen aprobeeren. Namlich
d' Comt van Mallouwa daer aen ten ontwyffel meer vast sal wel.
als door hem voorgestelt wert, ende V. E. sich selfs sal in balden
Zoo V. E. dit oft vrouck oft laat een Effectueeren de Comp^{te}. sal
seckerlyck dienst geschieden. H^r is wyl soo dat sy V. E. gelyck
meer maels aen andere geschiet is goede woorden geven ende belofft
van trouw gedaen hebben. maer selue noyt naer gesomen. Zulcx
V. E. mede weder vaaren sal dat den tyt wert keeren.

Wat Bilanght die van Cypria ende
sommighe noch op Leaoelyc woonachtich. Daar van en hebbe
noch V. E. bestegeroeten niet. Echter ist Zulcx dat wy de
beloften nu eenige dagen door haer aen ons gedaen ende de selue

met 2 ostagiers versterckt moeten uyt wachten, vE voorneemen
vanop gem Plaetse een jacht ende twee saloupen op laer's traant
te londen, sal den quimelaha tot daer Comen ende t vervoeren
der nagelen beletten.

In dese luyden Namintlyck van Capra.

ende haerly tot meerder devotie ende aff comen te bewegen
zal noodich ende dunstich sijn, dat soo ras Mogelyck ryden
overlangt geprojecteerden Passer op rouwit by der handt
genooten wiert, die van Waeket hebben my uyt haer eygen
Motijt aengesproocken ende versocht op hiettoelamma te gaen
wonen, Zuten die van Massapel ende andere, meer sullen souck

De van Essinwame dient geleth,

der souden oordeelen, inde Boecht van seyt ommer soo noodich
als voor Capra een Paer saloupen, om het over ende weer over
vaaren te beletten, gelecht werden, ende soo mogelyck wgers
daer by een arand bay alwaert het vofek daer toe gehuert
Over de de Camp, souw dienst geschieden, ende vE eer in legger
Zoo voorcomen Conde, geene nagelen van desen Bodem vervoert
voordt Pulx met goet beleyde te verminderen is

Alse wil seaelve Mette Negerus van

Hemehello ons schryven trouwe te willen wesen, soo sal echter
noodich wesen de saloupen op Eymuen Bodem Zoo wel by daech
als by nacht mit cruyzen verschynen, vE gelieve te. Welken
dat deser hoefden autoriteijt zoodanich over haer onder daanen
mit en zy oft zy zouden haer tegens de selie der ven oppseiden
ende ongestraft blyven, Echter sal noodich wesen dat dese luyden
als synde in euwe onder daanen, met een Cleentjen gevoet worden.

De Bassini vers hebben myn versocht

vE beuillen Bicommandieren, dat het versocht van haeren
kettingh door haer mit maken vant accoort aende gem orangje
verreest bedragen ongevaer 50 Braalen haer wederom geresittu
mocht worden, dus dit P^o Memorie en vE gelieven

Fealato rooff van dij. seyt heeft by
 myn geweest ende syne trouw met woorden bevesticht van wyen
 Wed. uel mogen versiekeren, volgens syne verclarings. Zoude die
 van Lebelieu ende Wasslo niet heel vast in haer schoonen staen,
 der haluen met hem ende Hatob Calbauer vboorden gehadt
 ende geoordeelt goet te wesen. Calbauer zelfs op Lebelieu
 gaet woenen, Welc beyde aengenoomen hebben ende by v. B. ben
 aensien haer traechtyt gevordert moet werden, hier in moet niet
 gesloft werden alsout de Comp: een a twee hondert Realen costen,
 want Steker is dat roy van Baros ende boven blyvende consoort
 geen goet te verwachten hebben, ende haer boos voorneemen hier
 door gestut zal worden.

De H^r van Huvel Berclart
 siecht, dat roy onsdags in Plaets vande Belegeringhe voor huerella
 niet schoon gemaeckt hebben, wie souw ons hier meer als daer
 de goede uyt compite versiekeret hebben, den Quimilaha en zal
 hem ouer ons daar wesen niet bedancken, ende hier op hietto is ouer
 alles soorwil afgeloopen, dat een genouchsaamin vrede hebben,
 wy moeten ons oock niet anders in beelden oft blandt sal altyt
 niet schelmen. Besmet blyuen, daer voor onide wacht bevold.
 Blyft ende een gestadich oock mit seyl gehouden dient.

Of den voorstach van op wanoels
 ende inde bocht van Caybooto starckte te maken ondaer
 uyt den vyandt den oorloogh op zynen booden aen te doen
 dunekt myn vreempts en de noch vreemder soo d. H^r vanden
 Huvel van sulcken gevoelen, voordesen geweest waer by
 dan qualyck gedaen heeft t^r Quarmisoen van Loekoe gelucht
 zeift van waer condemen den vyandt den oorloogh beter
 aen doen als daer een negerije tot onse devotie hadt, inden
 Bocht oordeel ick de starckte onnoodichalfoe loekie ende
 Hoelon maer eenelyck. R. Steert te distruueeren, ende op

Soortuina
 op laer stant
 t^r overoer
 n. Gella
 de. H^r van
 elyck zyne
 by d^r handt
 t^r haer zyne
 minia te pa
 meer uwerit
 nt gebt
 en soorwil
 ende woor
 gelyck wou
 toe gekunt
 W. armig
 idem vromt
)
 vromt
 soorleker
 wil by laek
 t^r C. de
 are onndan
 rven opper
 dat der luyt
 en gewoeten
 verordt
 t^r van laere
 te gen orage
 Derom vromt
 eken

Waarneest acht te selue ommer ^{soo} onmoedich ben aensien
de nagelen ons verveelen / op de de ^{heeren} meesters daer van ouercroft
zijn, wy souden daer oock een groot Quartieren moeten bouwen
Zoo wy yetwoes op raere nagel buynen willen Alenteeren,
die ommer ^{by sommicheit} gesustineert worden. met de gantsche Hongie
ik laet staen met soo een Cleen getal niet te Raseeren souden
zijn.

Noc naerder Sustineert D. G. H.

vanden keusel geraaden te wesen, dat men aen de Rovers
Rivier daer zyn Oren niet gevoert moet hebben een Fort
behoorde gelijkt te werden, waer toe dit dienstich zoude zyn
ende walt Raetsman hem dit mit sooft gestreeken leet en weet
ik niet, soo dat myn desen voorslach vrecupt ende buyten
Propoost dunckt, sout om te vervoeren der nagelen te beletten.
Zijn daer toe moet andere Middelen gebruyckt werden, wy sien
dat de jaicht in Zulex niet beletten Commen hoe veel te min een
Fort dat op zyn plaetse Blyven moet, Dus Folje daer van
te praeken, de nagelen moeten gerasseert werden onde zoo wy
Fortificeeren willen salt best zyn dat zulex op ructto geschiet,
ende ^{dy} onse quaet gunstige ^{daer} Redouten op den Neus leggen

Noc vruinder Compt myn te vooer.

dat ik gesun zelle niet alleen in zyn verbaal ^{van} Markt vande
Mamiepo aff te willen loopen, sende selue Eylandt oordeelt gerasart
moet worden, maar dat meet is ^{ge} Persesteert by selue in zyne na
gelaate Memorye, des sullen onse ongerympt heijt daer op niet
^{een} ~~te~~ letter. antwoorden, alsoe ik vertrouwe dat ve met myn
Zult oordeelen, met minner Tatsoen de resteerende Nagelen die soo
veel niet in zyn als by soel voorstelt eer gerasart zullen werden
als de mamiepo, die daer naar oock een Beurt zullen Crygen
waancert ons ^{aliny} Beber, te Pascompt, maar nu onty die oock en
zyn haer nagelen Zoo veel niet dat om karent wil Joue quen
Comen Zullen.

D. G. H.

I. H. Wel sedain dat d' Heer van:

Herivel & C. Commandeert Lynre Commissarissen inde Cerckel vergaderinghe Compareere, om daer door het opperste gesach te behouden, maer noch quaglycker Compt het dat seluer met recht willen doen. ~~te~~geene een Ander voorschryft, in bande wort het soowel als hier geobseru^t te verhoogen sonder voortweeten ende licentie vande Gouverneur geene kerckelyck vergaderinghe te beleggen Brieven te versenden ofte sluyten ofte sluyten als naer gedaane lectüre ende kennis vande Gouverneur.

Want Grootte Patriotse hap wegen die van

Nousselanus daer van souw veel te seggen wesen. Sy behoorden so wel als ick te weten, dat sy neffens d' Vlaessers met d' Praesen, gecontracteert ende zonder zynen weten vreden gemaeckt hebben, der haluen. & C. soo wel op haer als andere te letten heeft ende & C. in bedencken gegeven wort oft niet noodich ware dat haer het velstuck door ons joncht op de Mambo verouert, waer van haer de Premie betaelt is, ende om dat een groote Correorie hadde doort versouck van Nuyts by haer gelaaten hebben, oft selue niet gevoordest ende op de Redout hono^mmoa. gebrachts dient, voorder Zal my miriaduys van d' h. van heruel Conformieren, ende in geringhe deelen geraden vinden quarms of daar off vaders te minderen, wel is waer, dat door soo Pleengetal van soldaaten geen belet van schelmstukken kommen voor gecomer worden; Maer eekter ist gulck: dat de overvelmoedighen daer door in ontsack ende toom gehouden worden.

Ick in twijffel niet of & C. Zal mit myn alhoewel d' h. van heruel een Raat dat men t' garnisoen op huttoe Lamma Zoude lichten: goet vnder, t' selue tot naerder ende Beter gelegentheit & Continuieren het is sucker. & C. den voorn Passer doet vstobieren, huttoe Lamma. Zal toeneemen, ende Hoorenen Avelke plaets omuers Zoogelegen is, als die van Lille, ende als alles opeen goeder voet is. Zullen t' seluen met een Redout van 50 man. comen bewaaren, oock is het deseyn van Tanna huttoemissin op eenen goeden voet ende ^{apparent} 1500 men opte Breyngen

Bringen dat andersints van 150 wel wederom op 15 sal
Comin ides best dat trouw, met trouw loonen, oock dient ons
dese plaets tot een uytzeken voor saloupen ende prauwen, die
van daer oock oft gesonden Comen wort der,

Tegenst'sch mptn op de Boeren saluk
Oftellen syne geprojecteerde Fortin, op Manipo Bouers.
Perrier ende inde Bocht van Bobbet daer nu' jmmers niet te
doen is ende alle plaetsen verdistruuert zyn, als venelyck de negery
Loekie ende Koelon die met minder moeyten als met het maken
van een fust geraseert comen worden, vorder dunckt myn
Vvelupt dat wy Boeren willen zenden daer seluer niet gaan
in willen, de miringhe is noyt geweest dat wy Lucilla met
de Boeren, veroueren Loude, naer wel soot gantsche gros
gecomen hadde dat men haer tegen de nagelboomen Loude hebben
laeten vechten

S. S. Inimies oock buyt'n waerheyt dat
zy recht de becomt Boeren ende serameesen voor Lucilla
door hem geproceert zyn, dit is een arme Gev' ende waegom
en is Zulck niet by V. ende myn soo wel als by hem geschiet, Ja.
by de minste die inden Praet geseeten heeft, is een Cleene
eer die zoo gesocht, ende van sich selfs comen moet,

V. V. geluyst sie vryelyc hier seckeren dat
het op Brecken voor Lucilla. soo d' H' vanden Reuvel mant
V. E. sonderlinge geen cleenachtighe. oft disrespect by gebracht
heeft, Maer tek Contrarie de distructie door de serameesers.
om haeren dienst te melden, zoo geaddeert dat zymeenen
den Quinulata gants arm ende beroyt is ende is haer de saacke
soo out te det dat sy niet ander weet en hebben Lucilla
niet gementtende de distructie tot haere Compten uyt gestelt.

Maer hoe wil d' Heer vanden Reuvel segt
van meening.

van Merminge geweest was, soo hem de gelegentheit gepresent
 hadde op Hiettoe veranderinge inden Rijck der nagelen te stellen.
 soo op souw ick v. E. alwaert de gelegentheit zulcx hoc liet niet
 vaden daer inne getwes te doen als met expresse ordre van E. H.
 Generaal (wat veranderinge dat zyne gemmagmeerde Voordeck
 Contracten te wegen gebracht hebben, is v. E. soo veel als myn
 bekennt; Het halven annoodich daer van te Mentionneeren.

Wat Betrefft het Compt. Fou,
 zeyende de laecagie - sop gebracht sonder hebben als naar waert,
 daer van en Can ick niet seckert, niet oordeelen, en zullen zulcx
 eenyder op zyne Lichte en salicheyt laeten aen Comen, ende v. E.
 de sorghe bevalen, een quact gevoelen van Lyn wuden naasten te hebben
 Can wel geschieden, maer tseluen te verbeeteren daer sal t'haapen
 en wy van zyne grote Beroemde nersnagie swijgen

Wtsoo ick by informatie bevinder een goeye
 Bertye vande gemubackerde Rijck a. v. E. L. Baal overocht
 is, soo bevind ick Ochter, dat de selue meest al in Groonen Coepans
 ende geen spaens gelt betaelt wordt, daer v. E. op t'letten heeft
 ende sonderlinghe regardt genomen diende, dat geene coepans
 vant Castiel vortwaerts ouer gevoert ofte verwisselt te worden,
 daer tegens v. E. Placcactin zullen dienen te Emaneeren, ommers
 behoort den wy op dese Plaetse geen hollandts gelt meer mit te
 trecken, dan aent Guarisoen verstreckt ende op de Passer gecon
 sumeert wort, daeruyt te besluyten zij, dat heymitycke wickel geschiet

Vonder Compt mijn voor dat die van
 Esserawaamje toe Gestaeen wort op Noekagly, Tecla, sanale
 ende andere Plaetsen Nagelen Plucken, gelyck sy al eenighe
 gepluekt ende bouen gebracht hebben, ende noch op veel plaetsen
 bisuch zyn, waer ouer myn selfs op de Balleiu inde Negerije
 daer sy altsamin groot en Ellen vergadert waeren getransport
 hebbe, haert selue voor gehouwen ende doen belouwen dat soolange
 de orange bouen blyuen, ende niet aff Comen. Zulcx mit en

En allen troefacten dat beloofte hebben, het ver volck leert den tyt
Heere so ock verstaen is den orangz, volan
syne belooft noch niet gepresteert daer v. om desen man
die ons trouw is ende veel goede dienst gedaen heeft niet te
des courageeren op gelufts te letten, het sal hem ammeeren om
in syn goet voortneemen te continueren.

Sie van In. Inqueroitie versoucken alsoo
doch sien dat tegen die van Lathaloy niet voor gesonden
off geattenteert wordt met laer te mogen Cayteeren, soo
v. het Contrarje begeert Zy sullent beloouen ende naer
Comin. Maer mitsdien oock wel Contrarje uwe Adre doen,
dese luyden zyn veer vander handt ende van alle onse onder
daanen behaluen de Boeren, aff geseperert, daerom laer
zulex lastuchende verdrietich valt.

Voor desen Lyn v. enige Clappus boomen
190 stuex aen Raetspersoonen, oft die vande Camer verveert
die zy altyt genooten hebben, Nammentlyck die aen Casteel
woon'n ende d'ander die van Buyten Comin daer buyten.
Slyt'n, daer ouer du kmaels geclaecht in groote woorden uyt
ont staen zyn. Item het toegeleyde voor Mantels v. gelieve
dit wannereet wachten Condt om quader voort te Comen by de
lant te neem'n, ende yter Contentement te doen, Sed' heb laer
moeten Beloouen v. dit te Recommandeeren, en' te boeck.
niet Better gewee't'n, oft sy waaren daer ouer met maleandere,
geacordeert daer van Contrarje Gerdonden.

Verschiede Maalin te buck geduerende
myn Godesernde Borgeren ende alle die gekuyt ende
gehooft zyn tot het aen planten van Clappus boomen
aen gemaent daer op weymich is gevolecht, dien volgende v.
daer inne mede niet en zult optimeeren als met straffe ende
Reguaruse Claccaaten, ende die in gebreken blyuen laere
erwee'rom dente slaen.

Lyn —

Syn E. heeft m Banda ordre gegeven
dat alle de geenen die vry worden niet meer als de helft
van haer int Landt verdiende gagie ontfangen moghen, ende
alwaart dat haeren tyt Geexpireert waer noch vyft jaer ver
blyven moegt daer op V. G. mede letten ~~ommen~~

In Amboyna hebben noyt geleyt in Banda
en vry bouck gehouden, dounbolgende. Zals goet wesen dat het
selue hier soo veel als daar in gevoert wert, om daer by perfectech
te ommen sien toe haer saacken staen, wat te goet hebben en u
Quar misoen mit soo danighe Betalingsde, niet belasten werde.

Gelyck H. weet was den sergant Boeloff
van wetten niet myn naar Banda gegaen, om voorders niet de
salouy naar hattermette te vertrecken, daer ick myn selue hadde
gemeint te transporteeren. Zulex door het verloop des tyts eenweels
doort langh tardenen vanden Arent, andersdeels door waters noot
op Boulo ay niet heeft comen geschieden, ouer sulcx hem het noodige
G. G. Instructie geordomeert, waer op te letten heeft, met expres
se last V. G. van alles metten Gersten advys te geven. Namentlyck
vaut nooten Bos op ter Foolen tusschen Hattermetten en Wagnamma
gelegen, op dat V. G. abecte maech wat volck tot de selue districtie
van noede is, het waer te wilschen V. G. onder eenighe vereeninghe
de vlassers daer toe animeeren. Conde

Hem is Mr. d. P. Bast die van Tobo daer
de serouie lauwers ende Koffinghers niet veel goets van seggen
aen te sprecken, ende te hooren. Waertoe zy in elyneeren Hem
dat haer oock zal aff voorderen 4 slaven in Plaets van 4 gevan
gene van Noesselauro onlanghs voor myn vertreck getelaex
ten haer in handen gestelt, soo dese tyden qualyck willen kan aen
haer een goet exempel gestatueert worden, alsoo haer met den
mortier ende eenelyck met stenen, soo danich zult comen quillen,
dat sy inde negery niet comen dueren, tot dit exployet zal v. G.
gan

geen Macht ont breecken die daer genouwsaem te ^{Zinjen} verstaen ^{is.}

Verlyk dat op den 15^{en} May
by Resolutie is goet gevonden alle overloopers voor den tyt
van een Jaer oft tot den tyt ende wyle dat sy haer geset hebbes
Ieder zo te Ryse per maent zoud gemieten, des gehouden
blyoen de mardyckers naar behooren t'assistieren, ende om
andere tot over Comin t'amineeren, doch by informatie
bevonde de selue onder de Borgerij ende andere berustoen
Iy geenen dienst aende Mardyckers die zeer beginnen te
Mindereu presteeren daer op V. L. zal geheven be letten, en
de mardyckers te maintineeren, waer door sy sullen flooreuen
ende toe neemden, geene overloopers t'behoort men anders als by
de mardyckers te laeten woenen,

Voegens t'voorneem in t'al noodich
proesen soo ras mogelyck zy V. L. hier ^{op Hila} verschynst alsoo
de fortification gants ende geheel vervallen daer in soo hier
als op t'uttoelamma. Versien ende de plaetse soo cleen begreep
dient als mogelyck zy om alsoo t'volck van swaare wachten
te ontlasten.

De H. Nicolay Si Commandeer V.
Lat hem een goet tamboer oft twee mach tye gesonden
worden. het is schande dat sulcke tamboers als daer zyn
gagie strycken. Item een landt Meesters gereetschap daer
voor de Comp. daer belast ende hier ontlast kan worden
alsoo V. L. een van sich selfts heeft item eenighe bast in plaats
van mos tot verdobbelen van vaertuyck te gebruycken.
waer met hem vrient schap sal geschieden.

Val alst da 14 dagen verder is de
Coopluyden vande Comptoiren sienen te lasten dat zy
haer voor dese maal ende naderder oore vande H. generael
mit eenighe Coopmanschappen. Contanten op de jachten
vervoegen om alsoo voor Capra, Seavely, henrichello

Faint handwritten text at the top of the page, possibly a title or header.

Faint handwritten text in the upper middle section of the page.

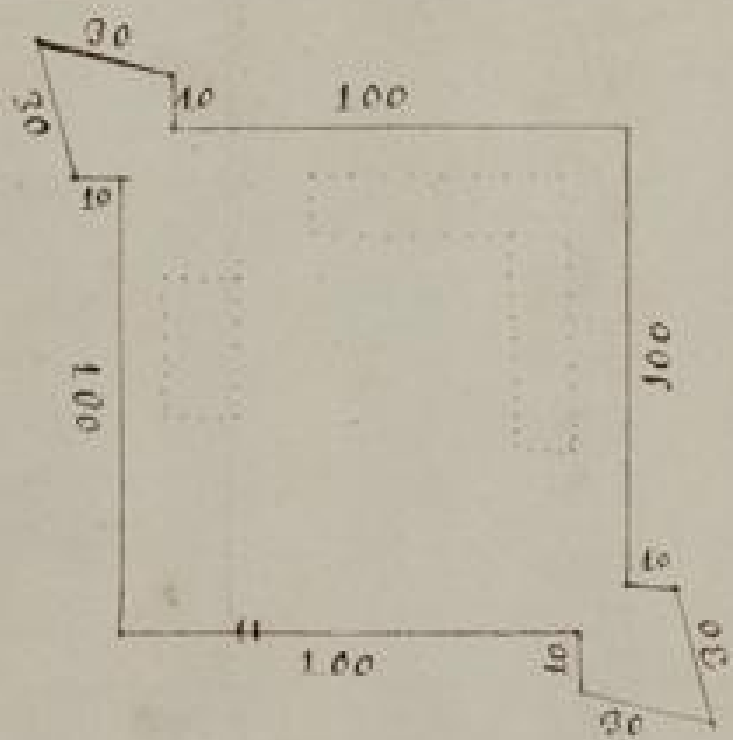
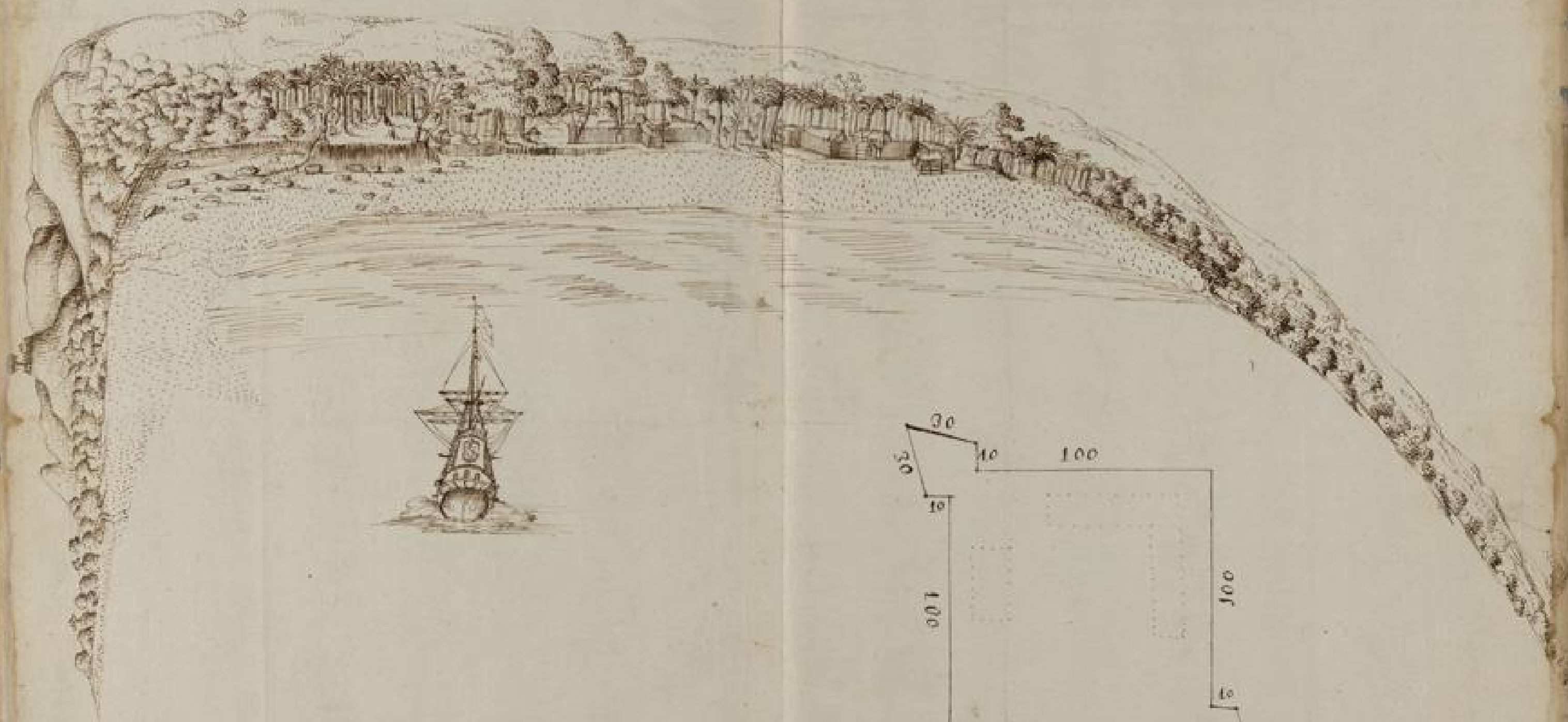
*Den 1sten May
den voorzigtig
sy haar gesetikel
des geloven
wesen, end om
informatie
re constructie en
regrimeeren be
en de licten, en
willen floorewa
en anders als by*

*al noodich
ischyns al by
dies in son tye
o elien begrip
are wackten*

*indert 16
lye geworden
als haer tye
reutkap
te kan worden
he best in p
gebrongen*

*der 16
laeste dertig
17^{den} gemeel
de jaeren
wackten*

L'Isotto Lammas

Handwritten text in a cursive script, partially visible on the right edge of the page. The text is arranged in vertical columns and appears to be a list or index of names or locations. Legible fragments include:
Hann
Strande
de ston
Nan
Vorder
de wach
Luft
baer-lev
laer (ve
de stlo
Vorder
Lyn, uk
deurs be
lucasi
del mo:tt
in land
Luden di
Luka dor
Lagen L
Luka, la
Lust L
Luka g
Ludde o
Lorsen
laer met
Lepen, en
Lerympe
Lerseeke
Lassitron
Loren du
Luden d
Lorgh

Firmikelo, Nauw ende seyt de Nagelen opder nieuwonderen
 stranden t' outfangen, alsoo die van seyt swaerjichtyt maken
 de stranden van waerwame te Gasseerech/ende die van Gassien
 Mamalo rondt uyt verclaaren haer nagelen lever te Laaten
 verderven als op Liella te Spenghen, waeromme niet en diene
 te wachten tot dat die inde Logie brengen, Zulx syn peryckel
 wylt, oock zal door desen Middel de gemeente smaeck van
 haer leverantie besmen, ende sy weeten ende voelen de orangg
 haer verderft zyn, dit dient gepractijcirt ende in geenen dulen
 versloft veel nagelen Blagen zy dat oft vallen, des Tegen
 woordich op de meeste Plaetsen mit haer van haer plucken.
 Zyn ick meene dat haer sommige zyn in Ozeenie oft in haer
 beurs bedroogen Zullen vonden die maanden dit gewas, sonder
 laccasie ofte vuyl goet t' outfangen daer in de V. C. discretie
 sal moeten gebruyken ende debvoor doen, dat de selue maan
 in landen besmen, Zonder Zulx ende soo wy haer Cloouen,
 Zullen die ons ontvoert ende verbroemt worden, die den quini
 laka doot oorsaack dat niet en roet waer met de vreemde tinge.
 Gayen Zal, nu meer als voor desen Zal trachten te bekomē,
 Zulx hem door die Van waerwame mogelyck wesende gepres
 teert Zal worden.

Alsoo d' Heer van Huvel voor
 desen gesustineert heeft omoedich te wesen de Comptouren.
 Hettoc ende Larregio mit assistintie be hoorden versien
 te wesen ten aensien alles wat daer voor viel by den Coopman
 haer met de Bosschutters in Caek ende Rijs huysen, mosten de
 helpen, ende de selue vertrouwen, hier op dient dat Zulx on
 gerympt is, ende tselue voor een verkeerde Mesnagie
 gereeckent moet worden, V. C. geluyst te waten dat den
 Jassistent voor een man verstreckt het Quarmissoen versterckt,
 bovendien geauthoriseert om de Coopluyden de handt te
 bieden ende te assistieren, des voor haer trouwe Cautie ofte
 borghe moeten stellen, verder dat hy het Comp. in absentie

Vanden Gorpman moeten waerneemen ende voor haeren
op geleyden last Respondeeren Zulcx een bosschietter off
Praeuws gast niet doen kan ende soo sulcx het begeeren
vande heeren Meesters waer souden d' onyusten van assen
stenten herwaerts te senden spaaren, ook is de meeminge
dat d' Assistenten zullen aengecqueect worden, om alst
tyt is de Gooplyden by vertbreek oft versterft te verran
des wyt de redden bouer verhaelt genouchsaem te besluyten
dat dit een mislaech ende de Mednagie in dit Point niet
te puden. Zij fier mede zullen desen besluyten ende Gods
Almachtich Bidden. En in alle Zynne voorgenomen de.
Zijn^{er} te willen Segenen.

Actum Hiethoe In A Nact den
Arent ady xij^{en} september Anno 1635

Onderste
E. E. Engel

voor laeren
beschuer off
het legaren
often van alle
de meeninge
voor den som der
terst te veroon
aen te besuyen
off Gint met
ten end. Dat
orgenoomde

Laest den
mo 1635

ingelijc

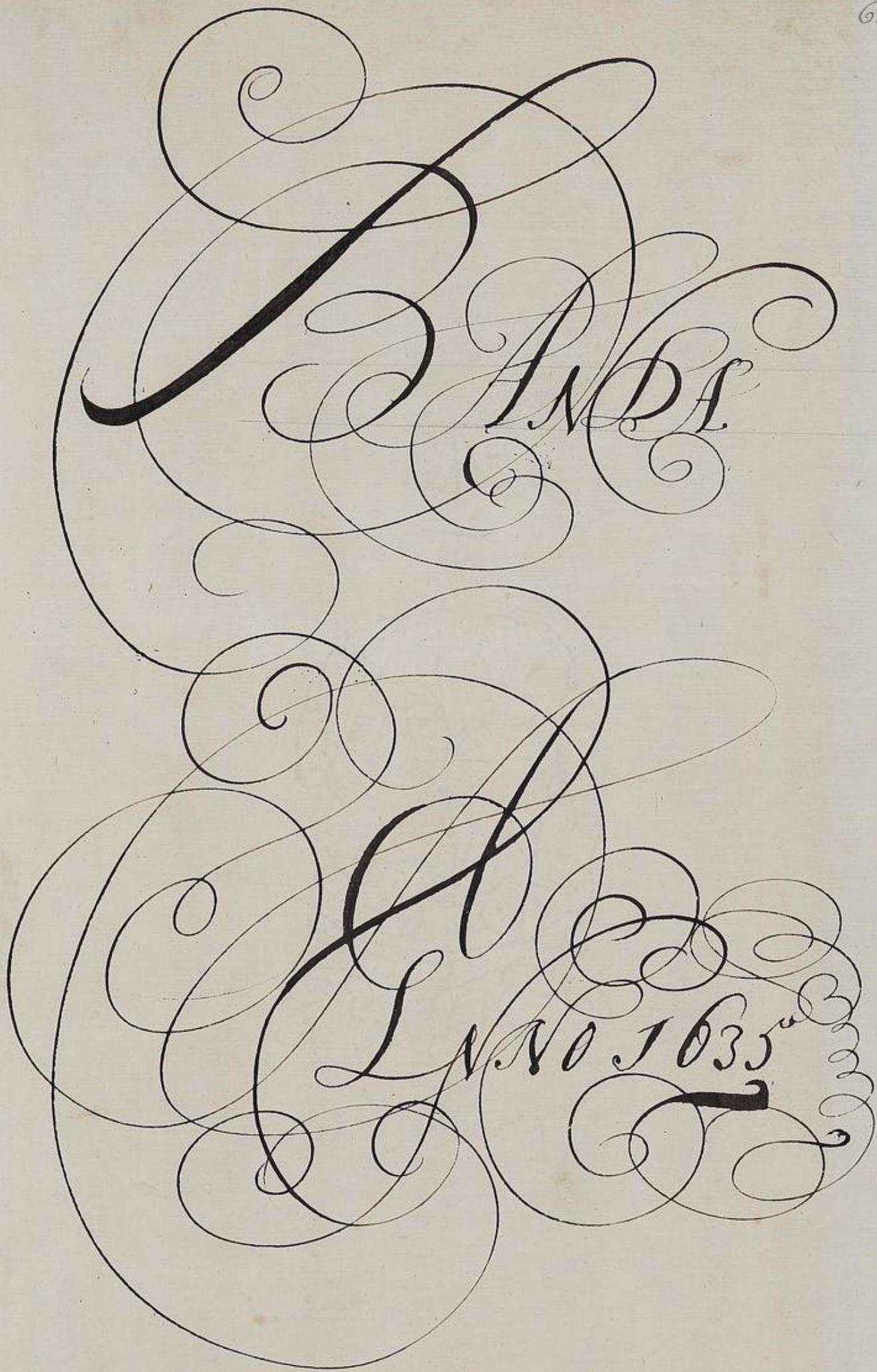

 A highly decorative calligraphic flourish consisting of large, sweeping loops and intricate scrollwork. The central text is written in a cursive script.

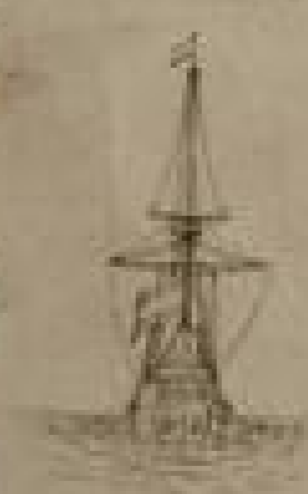
PANDA
 L. No 1035

Handwritten text in cursive script, possibly a signature or a list of names, written in brown ink on aged paper. The text is arranged in two main sections, one in the upper half and one in the lower half, separated by a horizontal line. The script is highly decorative and difficult to decipher.

NEYRA

GOUNONS API

62

1731

GEHÖRIG

Op Myn Arziverment in

Banda Julex by ongevul. een maent later is ge-
worden als v. E. zelfs gemeent ende vertrouwt. Sedde
Zebbe mij naar Cortbeijt des tyts ouer deselvs Eylanden
delegent: soo veel gemformeert, en Inspectie genomen als
zeemersints mogelyck geweest is. Dienvolgende volgens
ordre van F. H. onse M. ende V. E. Exprese Com-
missie het principaale waar aande Comp. meest ge-
leegen is, by de onder gesz. pometen verelt: wort
te weten

In Banda Hebrin wy gevonden

alle Casteelen ende Strecte mede Respective Eylanden in behoor-
lycke form, ende reparatie. Nammentlyck op Neyra vbas alles in goede
ordre ende myns oordichts aent fort Nassauw: gene veranderingh
ofte verbeteringh meer van noode eenelyck verstercken noch de 2^e parton
vande buytin kant der gracht, mede Lynie naer Beloica, die noch
niet met steen voltrocken ende op geset was, doch wort dagelijck
door slaven aent silue gearbeijt. Zoo dat eertlangt volmaectt gem
fort versuert op geproduct, de grachten versterckt ende gediept zullen
wesen, de purietin ofte bolwerkken waeren behoorlyck versien mit
gross Canon ende goede affriuytin. Lynde de Lelie wyt Bandas
bos gehaelt ende gehouwen de beddinge waerontesamen van ge-
holwin Corael steen Teeraecommodabel proffytabel ende durabel
daer mit Picgatt van ander fortressen op gelet dient ende groote
onkosten voorgelomen Comen werden de packhuysen ende andere
wooninghen waeren behoorlyck versorgt ende de silue neffen alle de
Corps d'uguarde met hart daek versien. In wat plaette tot laer desentie
verseeckert ende de wapen Camer versorgt blyft wort hier onder
mit langhe wyt gedruckt ende gespecificceert.

Op Neyra Fort Castil Nassauw

metaal geschick

gewicht vant
metaal

1 1/2 metael. stück wegende	ponden 1455: ~
1 1/2	do 2006: ~
1 1/2	do 2460: ~

Transporteerd 6543: ~

3	p. Transport van d'omstaend	6543		
1	Isere Saacker wegende		2500	10
1	d ^o		2620	10
1	d ^o		3570	12
1	d ^o		3560	12
1	d ^o		3510	11
1	d ^o		3400	10
1	d ^o		3000	10
1	d ^o		2800	10
1	d ^o		3400	9
1	d ^o		2900	9
1	d ^o		2700	9
1	d ^o		1900	9
1	d ^o		3300	8
1	d ^o		3270	8
1	d ^o		2950	8
1	d ^o		2700	8
3	d ^o wegende 2900		2700	8
3	d ^o 2000		2400	8
1	d ^o		2700	8
1	d ^o		2475	6
1	Salve Saacker		2460	5
2	Ditos van 1500		3000	5
2	d ^o van 1600		3200	5
1	Isere Saacker		2900	11

Op den Barm, besyden de poort
vantzijer, se hieten

1	Metaale bas wegende	300		9
1	Salve Saacker		1900	6
1	d ^o		1000	6

metaal 4, en 32, Isere wegent Samen ponden, 243 10 5085

20970 lb: Gros I Scharp bestaande in
 40, Ronde Coegels van 12 lb
 290, d^o van 12 "
 300, d^o 9 "
 700, d^o 8 "
 60, d^o 7 "
 161, d^o 6 "
 465, d^o 5 "
 10, d^o 3 "

	21	Cruys Ballen van 18	12
	13	d	12
	1	d	9
	12	d	9
	9	d	6
	57	d	5
	20	Schuyf Stangen van 10	8
	20	d	8
	10	d	6
	50	d	5
	121	d	4
	141	d Ketting Cogels van	4
20		Coopere Sepels	
20		d. Coopers	
3		Houte d.	
5		Coopere maten	
8		Varekenssterten	
200		Granaden	
7690		ts Boscruyt	
320	fl	fl Muysquetten	
	247	fl inde Wapencamer	
	65	fl onder de Soldaten	
	8	fl onder d Burgerie	
102	fl	Storm Hoeden	
	119	fl inde Wapencamer	
	63	fl onder de Soldaten	
234	fl	Bandeliers	
	159	fl inde WapenCamer	
	65	fl onder de Soldaaten	
	10	fl onder de Burgerie	
243	fl	Forcquet Stocken	
	100	fl inde WapenCamer	
	63	fl onder de Soldaten	
190	fl	Soo bouwers als zyt g eweer	
	131	fl inde wapencamer	
	63	fl onder de Soldaten	
	4	fl onder de Burgerij	
196	fl	Draegbanden	
	129	fl inde wapenCamer	
	63	fl onder de Soldaten	
	4	fl onder de Burgerije	

229	fl.	Piecken te Weeten
221	fl.	Inde wapen Camer
	fl.	onder de Soldaten
13	fl.	Slacsswaerden
24	fl.	Vijerroers
14	fl.	Portelles
4	fl.	donderbossen
8	fl.	Pistoolen
3	fl.	Partisaenen
2550	bos	Hollantsebe Lont
7	fl.	hellebaerden
2	fl.	Ring Cragen
100	lb	Swavel
360	lb	Salpeter
2	fl.	Domme Crachten
75	fl.	Santspecken

BELGICA

Fort Belgica was als vooren gesecht in goede Staat, doch onder Correecie, noodich met Aerden ge-
 wilt, ende mit middelen een Corps du garde om daer van te gekeek.
 Fort te dienen, waar door dack ende andere matreaalen diemen
 nu aen verscheide plaetse employeert gemindert soude worden
 Staet mede te letten, oft niet noodich waer dat al vooren eerde
 vullinghe geschieden eenen bequaemen Regen Back mit pleyn
 gemaeckt wort, om daer door altyt water te brengen segt
 hebben, des nootsynde sich daer van te dienen, ende den last
 vande Slaven die nu tot het water kaalen voort Guarnisoen
 gebruyckt worden, voor te Coemen, dit Forts Ammonitie

Bestaet mit Volgende Nammentlyck

3	Metale Saakers weegen	2000 lb	6000	9
4	Salve yfere d' a 1000 lb		1200	6
1	Camer Stück weegen		1400	10
1	metale bas			6
metael 5 en 4 yfere			7400	7200

2	Metaale Camers
9	Steen Stucken
10	Izere Camers
5	Leepels
2	Coopere Coocker
2	Houte D.
2	Veecke Steerten
2500	Gros F. Scherp bestaende in
200	Coegels van d' 6 ^e
150	D. 6 ^e
1) 1/2	Mutsquets
1) 1/2	Sint geweer
1) 1/2	Storm boeden
1) 1/2	Bandeliers
1) 1/2	Drag-banden
12) 1/2	Tiecken
1) 1/2	Hellebaerde

REDOUT NEYRA,

De Redout Neyra, oft. kuyck in ^{de} Top
 is bequaem Sterck ende wel geproporcionest docht oude correctie
 wat te Gleen ende zeer becompen, voor Julants L. natie door zyne
 hoochete ende bequame gelegent heyt onwimbaer d' Si. Lue Commandeert
 over Belgica ende den gantschen Berge ja Fort Nassauo selfs
 namentlyck over de twee see punten ende gar dijnen tot aende
 lant punten zobbende front som zyn water potten ende op het cynde
 van gemelte keuvel alsoo den seluen Berge langhwerpich is
 een Steenen d' anter nelhuys om daer langhs den gemelten
 Berge te beooghen de voor noemde Redout heeft van binnen een
 vryt ketel ende is doorgaens met een vloek van Corael steen
 alsoo met aerde gevult is voorsien wat aen gaet de ammonitie
 ende hoe die Corsen is Can ter onder beooght worden.

esect m
 Arden je
 van f. k. k.
 en. d. ma.
 ende woort
 en aerde
 t. p. t. p.
 en seer
 den last
 uarmitie
 Ammonitie

9
 6
 10
 6

1	.....	Metaelle Zaacker wegende	2400	.....	9	-
2	.....	Salu Yere d. van 1400	.....	2800	4	-
1	.....	Yer Stuckge wegende	.....	600	2	-
2	.....	Prince Stuckgens Yder	2500	500	2	$\frac{1}{2}$
1	.....	Valkoentie wegende	.....	100	1	$\frac{1}{2}$
<hr/>				<hr/>		
metaal	4	en 3 Yere	.....	3000	3400	-

120	.....	Grosscharp Bestaande in	.....
15	.....	Coegels van 2 pondt	.....
4	.....	Coopere seepels	.....
2	.....	D. Coockers	.....
9	.....	Musquetten	.....
9	.....	Sytgeweer	.....
9	.....	draagbanden	.....
9	.....	Stormhoeden	.....
6	.....	Piecken	.....
9	.....	Bandeliers	.....
1	.....	Hellebaerd	.....

Int Prauw Buys opt vaertuyck

3	.....	Metaale bal Yen	.....
6	.....	D. Camers	.....
1	.....	Valkoentie	.....
4	.....	Steen Stucken	.....
8	.....	Camers	.....

Int Prauw Buys Los Leggende

5	.....	Steen Stucken	.....
10	.....	Camers	.....

*Dit is voor zooveel Pengaet de forti-
 fication opt Eylandt nadra. igelike plaetse met haer segon
 woordich Guarnisoen ende ammuntie van oorlogge tegens*

Alle Inlantsehe natien hoedanich die oock zoudemoghen wesen
 genouchsaem verseekest ende Bewaert syn, maer qualyck mo-
 gelyck ten aensien der meenich vuldige bestittinghet bos ofte
 Stranden vant selue eylandt te beschermen, ick laet staen
 dat men meenen Louden groote assistentie aent Landt van Banda
 selfts te doen, Zulcx Betes ende geroughelycker Loude Comen-
 geschieden, Zoo wasmeer onse macht by malcander verknocht
 Jende Hele fort nassouw opden Bergb verduelt waer, alhoe wel dat
 mynen voorstach berispelyck zal wesen, Zoo en can echter niet naer
 laeten voort stellen oft niet noodich en waer dat men gene gebouwen
 ofte timmeragien aent groote fort meer endeede, Maar dat men de
 selue Moyten ende onkosten bouen opden Bergb employeerden
 alsoomen den Lelien met eenen goede bequaemen punt ende twee
 Rondouten, soo verseeckeren en verstercken can dat men geene
 Natien ter werelt heeft te vreesen ende geen stercker fort in india
 zoud wesen, hier op dient noot saeckelz gelet namentlyck zoo
 wy in Banda meenen te continueeren met groot voordeel radmen
 de Steene kerck, prediquants ende Fiscaels huys met laerstercke
 duke mueren tot verseeckeringe vanden Bergb, bouen behooren
 te leggen, Zulcx genouch waere geweest om de selue om de selue
 in volcomen deffentie te hebben, ende alle de inwoonderen te
 beschermen, Die andersints door vrese van ouerrompelt te werden
 den vyandt styven, haeren gerechtighen Heer verswaeken ende
 afballen.

Hier op zou Connen gevraec. **H** werden
 oft de meeninge dan zou wesen t' fort Nassouw te verlaten,
 Daer op can geantwoort worden ja en voor de Camp beter
 een onnodighe plaats te verlaten, ende daar door een bequaemer
 te verkiezen, dat te onne met het ander, door manquement
 van volck te verclusen.

Wy moiten weet dat Nassouw een on-
 starcke plaats is door oorsaeke vant Meenichvuldige ge-
 berghe

Bergte daer by ende omtrent gelegen, Item die Meester
 van de Piedout is, Is M^r van Belgica ende met weynich
 volck oft satsoen voor een Europeische natie te vermeisteren
 Derhalven vast set, die Meester van Belgica, oft den
 Bergte is die is M^r van Nassau, gelyck een yder ja
 V^r bekent is bouens dat wordt de pleyne Pront sommet fort
 met steene muysen betimmerd dat ommers vestinghe ende
 sterckte ja baterijen voor onse vyanden Zyn Vedes geoordeelt
 moet worden datter niet schadelyker voor een fort is, dan
 Zulcx in een onbeslooten staet toetelaeten, doch staet onse
 gelooven ende te hoopen, dat het soo veer niet comen zal,
 Rechter ist Zulcx dat het bouwen ende planten soo wel voor
 een ander, als voor ons Zeluen geschiet, daer ons indese
 roock op te letten staet

Compt voek in Consid^ratie, dat de Gen bergte
 ten aensien van zyne wooghte ende Situatie gants bequaem in
 wil geportioneert Zyn om een extra ordinarje sterckte in form
 van een groot fort daer inne alle d' inwoonders van Landt
 onder goede verseeckermoghe E des noots Zynde id conde bewaert
 ende behouden worden met mindet laste ende Costen van de
 Comp^r als nu geschiet, ende Bouens dien buyten alle vrees
 ende bedencken van eenich ongeval, de halvendit Memory
 ende alsoo gelast zyn, op alles inspectie te neemen, hebben niet
 comen laeten hier van yets wees te verhaalen alsoo hier sord^r.
 Inghen niet te fortificeeren Soude wesen, niet ter Contrarie
 niet d' aerde van bouen weder te werpen, Men aerde wallen
 Soude formieren, het quarmissoen waer mede gem^e plaetse
 bewaert worden wort hier onder gespetificeert ende mit
 Langre met d' behoorlycke lasten luyt gedruckt namentlyck

	Soldie	Costgelt	wijn	Arack	vleys	Pijs
1 Gouverneur	200	30	30	"	"	"
1 OpperCoopman	120	13	"	"	"	"
Coppen 2 transportere	320	43	30	"	"	"

	Soldys	Consg ^{te} soyn	Arrack	vleys	Rijs
Coepen 2. P. transport	320	43	30		
1. Fiscaal	50	13			
1. Predicant	90	13			
2. Secretaris	80	19			
2. Luytenants	104	12			
1. Ondercoopman	36	6		4	
1. Opfiender vant Bos	36	6		4	
1. Vaandric	42	6		4	
2. Cranck besoeckers	90	15		2	
1. Opperbarbier	50	6		4	
6. Af Nistenten	134	26		4	
5. Serganten	116	15			30
2. Corpor ^{te} van d' Adelborst	42	6			12
6. Corporaals	94	3			36 240
2. Adelborsten	323				126 1120
51. Soldaten	464				229 2040
1. Cap ^{te} des armes	20	4			
2. Tamboers	24				9 80
1. Conftabel	20	6		4	
15. Bos schieters	193	9			20 600
1. Booghoetsman	24	4			40
8. booghoetsellen	61				36 320
1. M ^{te} Snyder	25	4			
1. Sieckevaer	20	4			
1. onderbarbier	15	4			
1. Tuyn wachter	16	2			40
2. Constabels maets	30	2			12 80
1. Seylmaeker	16	1/2			6 40
1. Drayer	15	1 1/2			40
2. Schoolmeesters	33	5			20
2. Smits	44	1			12 80
4. Cartiermeesters	63				12 120
1. Scherpreester	15	4			40
1. Metselaer	22	1/2			6 40
6. timmerlieden	132	3			36 240
2. luytseculten	26	8			
1. Trompetter	18	4			
1. Cock	24	4			
1. paasser wachter	16	1			6 40
2. Jongens	13				9 80
1. landbossaten	126				40 360
1. m ^{te} Rijnse	15	4			
1. Coepen Somma	3124	272	30	72	696 520

die Meester
met weynich
vermeesteren
off den
Snyder ja
ommeftott
in die ende
des geordet
yt van
Haerste
menzal
Soewel
in die
Gen
bequaam
sterke in
vaut Landt
onde bewaer
Eten vande
ten alle
op fluyt
lebbor mit
boer
Contrarie
de walle
plaatse
ende mit
ment
Rijs

GROOT BANDA

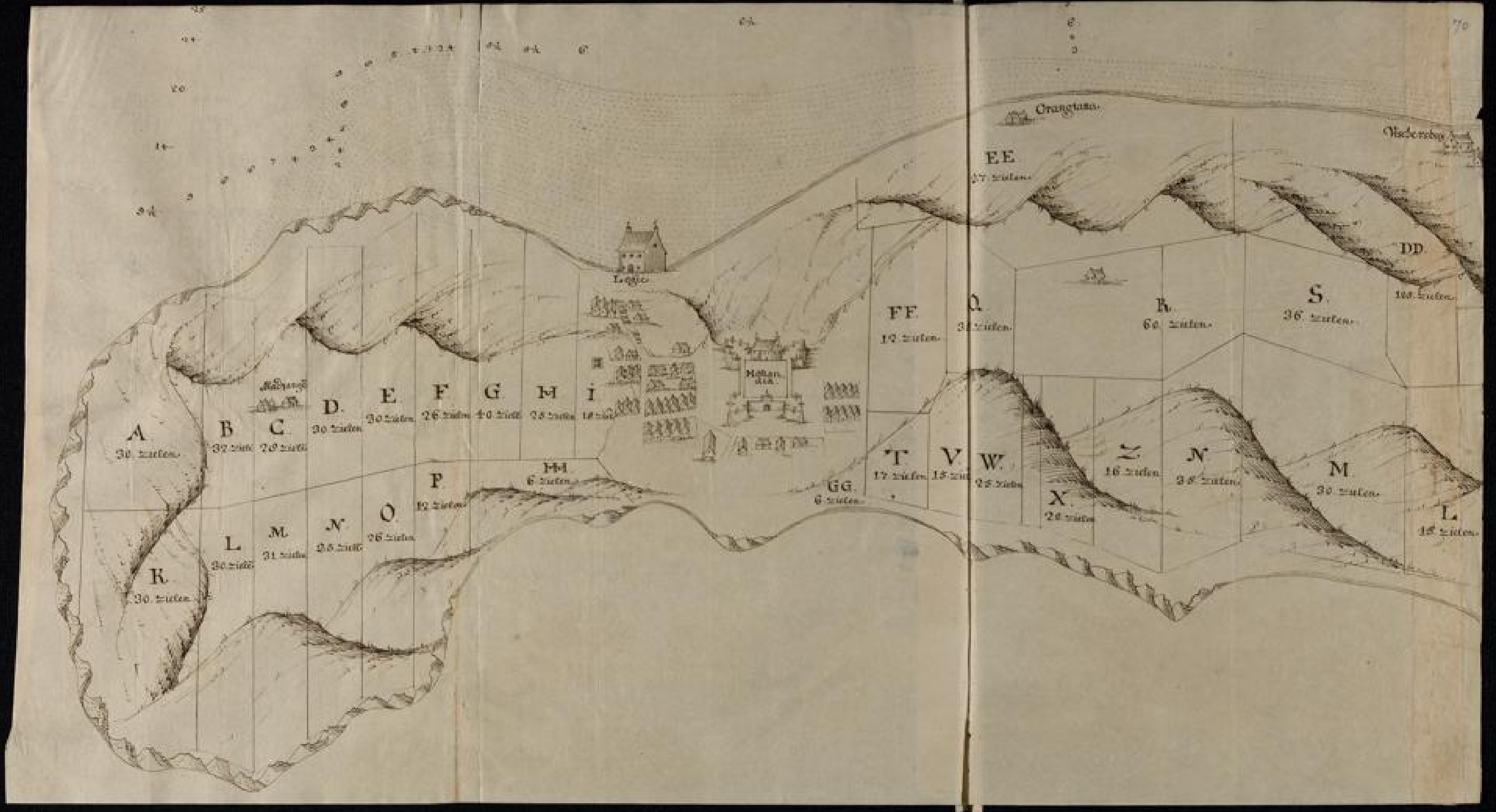
Op groot Banda, Bouen de n. Geey
 Lontoir is 4^e fort hollandia gelegen, Zynde op drie plaatsen
 nammentlyck vande zee kant vande negerije ende Selam meste
 Zy de omvombae, ten aensien de Constitutie desse lffe plaats.
 Zulck met brenghet, wolek fort gants georis proportioneert is
 ten aensien zyker distantie, de puneten zyn bequaem ende
 in goede form, maer de garoynen de helff te Cort, waardoor
 van binnen Loo nauw ende bestroupen, niet tegen staende
 in plaats van een wal de muir met steen verdubbelt is
 Echter onmogelyk zy daer in eenich volq te Commen berghen
 soodat hier een groote fault gesoumptteert is, ende dit
 fort met 4^e Selie getal van volck, alwaert de helffte grootel
 coaer bewaert Cane worden, dit fort is mede van water
 out bloot, ende eenlyck met potten versien der caluen is d^e H^o
 Gouverneur vande m^e eenighe water baeken temaken, dit
 is anders een yentiel en propers Fortqien de twee landt
 puneten tot accommodatie vande sel blaaten met kayen
 ende hardt dack videren, elde beddinghe van hardt steen
 gelyk hier vooren geseght is tot accommodatie vande
 kweest officieren een bequaem huys met een grootesael
 drijz Camers ende een bequame kruyt keld^{er}, soodat
 uk niet en zie, dat hier in langh yet wes te fortificieren
 zal vallen, de specificatie vande Ammonitie van
 oorloog. Loo wel vande logie offe Prondel alff fort
 wort hier onder gespetiteert waer een ons gevragen

Opt Ca steel. Hollandia

2 ^e	Metaale ^{st^e} wegende 1000	3200	2400
1 ^e	D ^e bas met zyn Camer	1000	
3 ^e	Yere daeckers a 35 50	10590	12
1 ^e	D ^e wegende	2630	9
metael 3 ^e en 4 ^e ser		ponder	4200 13220

Handwritten notes on the left margin, including the word "ney" at the top and various numbers and symbols below.

metall. Geon

04

10.8
2.1
25.6
930.7
38.4
25.10

9
9
9
9
9
9

11
7
19
20
9

10

		Gewicht schiet ponden	
metael B en 4 Ysere P. Transport ponden	4200	13220	
4 ^d : wegende 1000		7200	6
2 ^d : van 1000		3200	5
1 ^d : van		2220	5
1 ^d : van		2230	5
5 ^d : balie van 1410		7050	4
<hr/>			
3 1)	4200	35620	

Ynde Bateria voor de logie

2 Ysere Saackers		6000	11
1 balie d:		1500	6
<hr/>			
3:		7500	

- 10, Steen stucken
- 2, Ysere bassen
- 25, Camers
- 930, boscruyt
- 30, bossen font
- 25 10, Oeroffcherp bestaande
- 98 ronde Gougels van 12
- 99^d van 6:
- 95^d van 5:
- 100^d van 4:
- 4 Cruys ballen a 5:
- 4^d van 4:
- 5 schuyftangen a 5:
- 5^d van 4:
- 11 Copere lepels
- 7^d wissers
- 19^d aansitters
- 20^d bantspeeken
- 93^d mitsquetten als
- 33^d mde wapen Camer
- 36^d onder de soldaten
- 20^d by de borgerye
- 20^d bandeliers te weten
- 20^d mde wapen Camer

36 P : onder de Soldaten
 24 P : by de borgerye
 53 P : Zyt geweer, namently
     6 P inde wapen kamer
 36 P onder de soldaaten
 11 P by de borgerye
 46 P - - - - - Dragb. banden
 36 onder de soldaten
 10 P by de borgerie
 31 P - - - - - puecken
 6 P - - - - - morgenstarrren
 2 P - - - - - zellebaerden
 3 P - - - - - Slacswaerden
 1000 P - - - - - Mutsquetcoeckels
 1 P - - - - - partysaen
 1 P - - - - - versoor
 1 P - - - - - porteflesse

De Negerie ofte stad Lontor licbt meest mt
 hanghen van eenen Berghe neergaende tot aents strangh doch.
 Zoo gelegen dat bylets can werden. In ant bouen te comen
 als duikt ondert fort Zulex met Cleynre moytten ende Costen
 doorte comen is andersmits vande zee kant onwombaar
 bouens dien is de logie op het strangh gelegen waer voor een
 Rondell met twee vliegels tot aen t huys getrocken zyn
 ende vut selue 3 yserre sakers ende twee steenstaeken geschoots
 worden om alsoo water pas het gat van Lontor te bevryden
 bouens dien zyn 2 schutgaaten by de mueren vant huys
 om daer door het strandt voor de negerie te beschermen acnde
 Zyde der logie leght een proper steenen huys van een borges
 Zulex mede tot deffentie vant strangh ende het op comen
 Gandjenep
 ont platt. ende Bouen de Negerie op den
 grondt vant fort binnen Mutsquets Schoots secht den

gewesen Cap: ⁴ Galt een steenen huys, van goede starckte op eenen reuvel gelegen dat sommighe Sustineerent fort vnderlyck te wesen maer alsoot sort sonder water is vock te seen onde Borgeren en ingesetenen te huysvesten Zoudal nooduk wesen dat ter seluer plaetse een deyn begrip van een Negerijc geformeert wort, daer toe dit huys zeer dienstecken bequaem gelegen is om vant sort tot daer bestreecken te werden maer in tegendeel. Zyn hier onder Correctie twee faulte gesommitt mit leggen ende maeken vande kerck ende predicaants huys dat buytende seestreeck ofte lynie leyt. Zier goet ende dienstich waert geweest dese gebouwen by W. de straet in plaets dat by ooster leggen, gebouwt waeren, om alsoo langhs Racc staende in tyde van noot voor stadsmuieren oft Block huysen te dienen sonder sulken misent behooren geen steenen gebouwen, get meermaels gesicht is onder fortification gemeeckt te werden ten zy daer by voordeelen te trecken Zyn Zylax hier hadde Comen geteue oft by den water put die dicht onder des negerijc muieren soo hier langhs van Golt huys oft tot beneden met een steenen Muer betrocken wort d' selue Louw Comen beschermpt werden, daer nootsaackelijck op gelet dient, en geen steene ruyse ten zy daer noodighe dienst Comendoen, getimmert diener wataengaat het garnisoen waer mede A Fort als logie ver sekerkt Blyft wort hier mede aengeweeten

Coppen

	soldie	Coltg: arack vleys	Rijs
1 Coopman	60	9	6
2 Predicanten	120	20	14
1 luytnant	64	6	4
1 Barbier	38	6	4
1 Constabelsmaat	—	3	6
1 Sergant	22	3	6
1 Corporaal van adelsborsten	22	3	6
3 Corporaals	46	1½	12
1 1 Coppen transporteere	432	5	20
		34	120

meest mit
strang
en de Comen
en de Comen
wonder
er voor en
ken Zyn
ziken geteue
te beorden
gan huys
men aede
an een huys
top vock
gden
gden

	Soldie	Coste per tag	drack vleys: Ry
11 Coppen P. Transport	432	57½	28 34 120
1 Schoolmeester	16	3	40
2 Janispas Yaaten	28		9 80
16 Adelsborsten	182		2 640
11 Schildersaften	99		49½ 440
3 Boschschieters	37	4½	18 120
1 Carter	15	½	6 40
1 Jongen	4	¾	40
1 Cap: des armes	20	3	6

4): Coppen . . . . . Somā - 833 66¼ 28 196½ 1520

BINNE CUST

Langs de Binne Cust van de Loge op
 Lontor tot Salamma. Zyn vyft steene huysen gelegen daer van
 desommighe Masiff ende sterck zyn, nameklyck de drie noordel^{ste}
 die in tyden van noot vgor redouten souden verstrecken, het waer be-
 coonecken d' Zelie op de buyten Cust yder in zene bequame bay-
 laghen, ende door desselffs meesters buyten last vande Comp bewaert
 werden, het huys van Commer ofte water vliet dat tusschen 2 -
 Rivieren leght is wel het starkste en met eenen grooten steenen
 pagges omstrooken ende daer tot deffinitie vande Riviere dienstich -

SALAMME

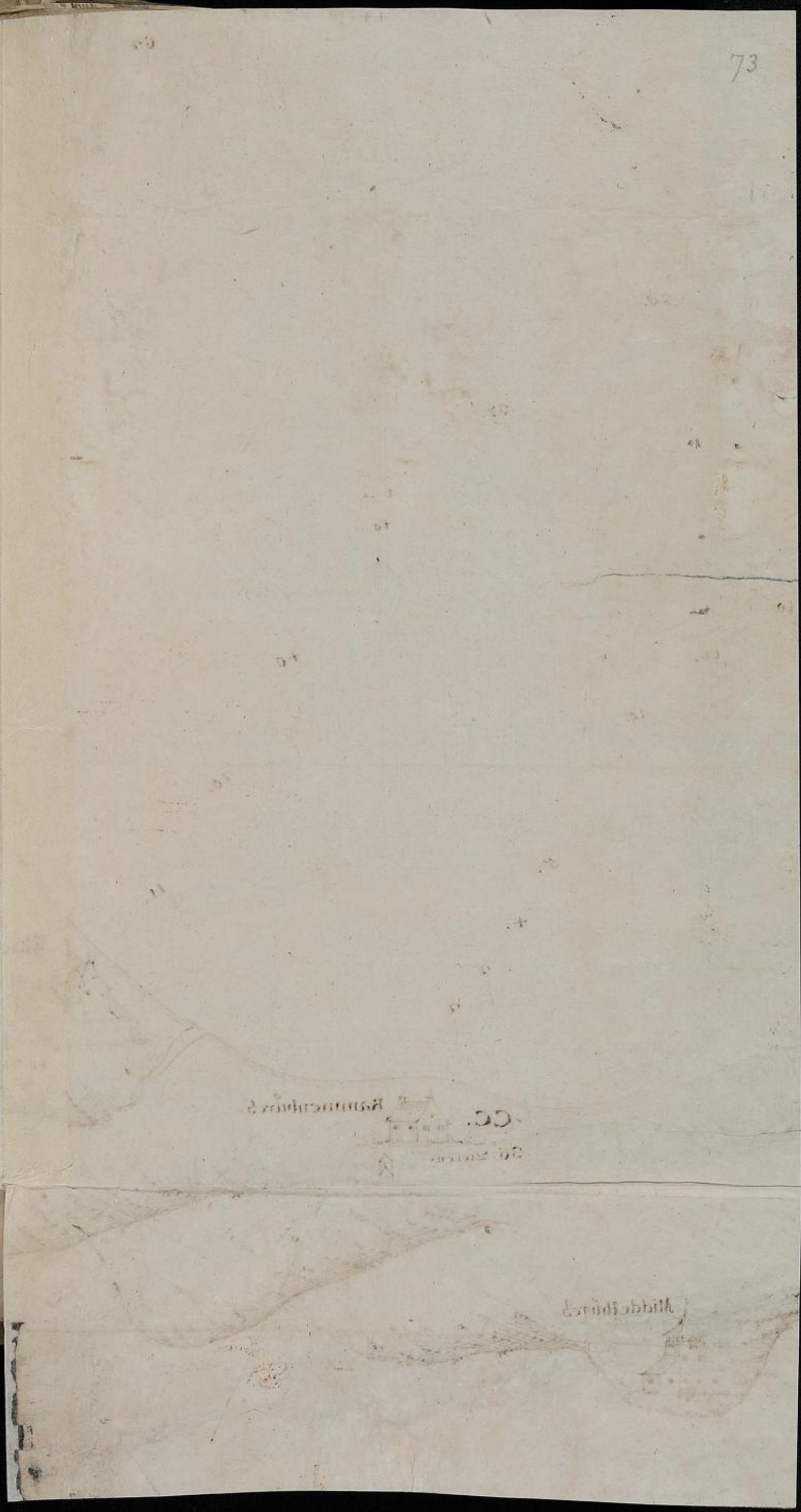
De Rivout op Salamma is wel gemacht
 ende groot van proportie Masiff en sterck beneden ende boude
 met geschut beset. Zynde Rivdelz roogh op gevult met eenen
 steenen vloer, daer onder eenen kruyt ketel, zek accommodabel, doch
 niffens ander onvoorsien met water, den putte inde Negerie is on-
 bequaem ende draek soo dat het drink waeter van Commer zaals
 moete hier is d' 2°. Gouverneur mede voornemens eenen waterback
 te maken dese Rivdout is dienstigh om het strangh ende prauwe
 te bewaaren, maer voorder niet, alsoo langh plakke bay zynde.

track vlyt. Ry
28. 29. 100.
40.
91. 00.
12. 00.
45. 40.
18. 10.
01. 40.
40.
01.

28 110 150

Lange Dy
daer van
grye wordet
et waerke
quame by
Comp. Kewer
tulliken
ten stenen
waer deenthet

wel gemact
grye wordet
met een
moddel dach
Noyze is on
Sommer dach
men wosterbed
ende graven
ke by gryn

Kammerhuys
CC.
28 200

Hildderhuys

Altenburg

17

17

17

Altenburg

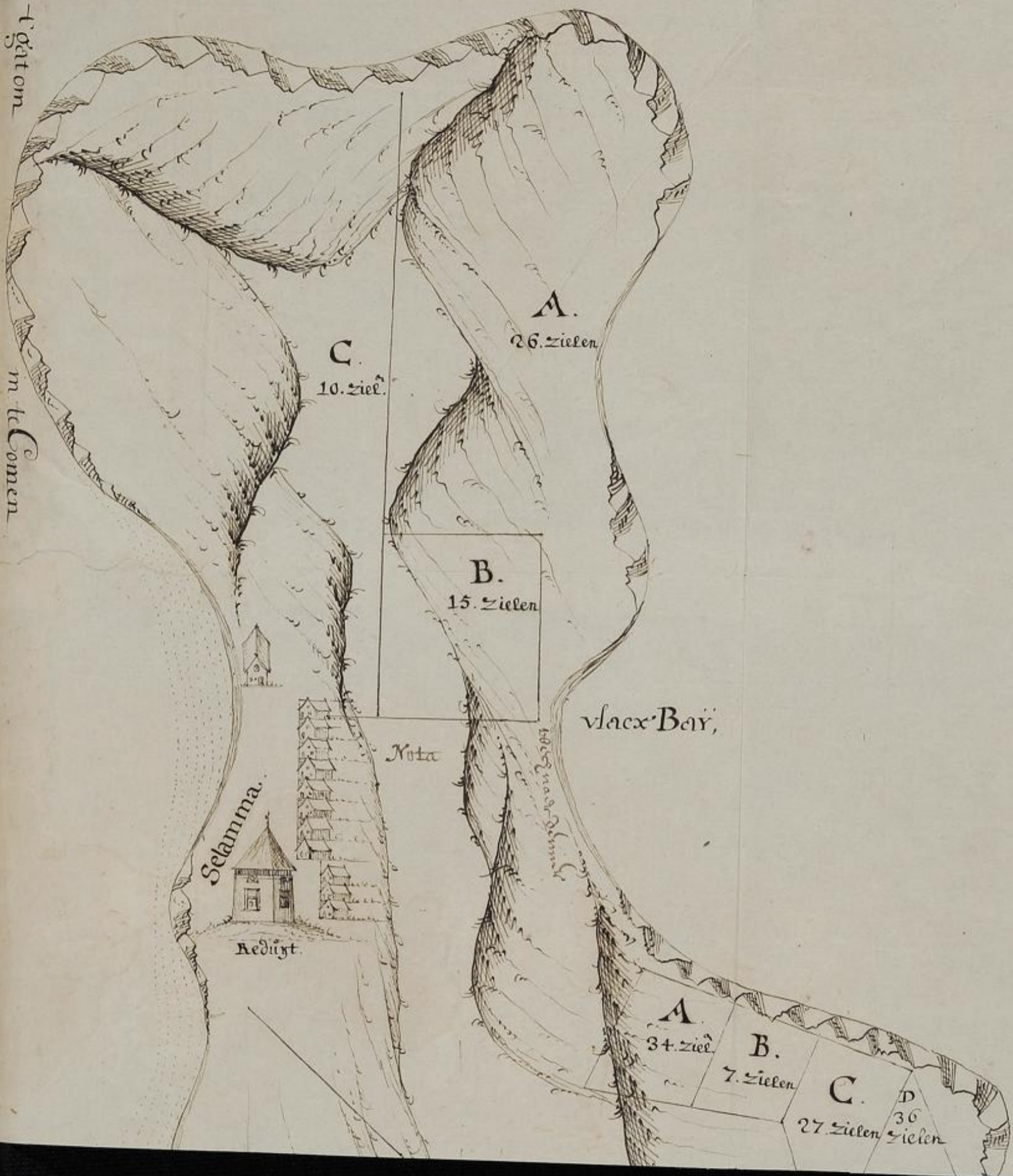
17

17
17
17

ALDENBURG

Figatom

in te Comen

Handwritten notes and measurements on the right margin of the page, including numbers and some illegible text.

Ende ander zij in Wuyffel off westelyck Mousson van achteren bespronghen ende dat meer is van bouen uyt het langhen vant gebergte 200 gegroot Comen worden dat niemant daer in den Comen gedueben hebbon goet gevonden alsoo de gouwerneur voorneemt is gem negerye met een nuwe Steenen kerck te voorsien de selue in een vierlante form bouen opt plat vant gebergte te leggen om alsoo de L'edout ende Negerye nitsgaders Vlacc Bay te beschermen ende altyt achtert land een oock ut seyl te houden daer suk dese negerye intyde van gode Louy moeten transporteren gelyck de Bandancs selue daer voor desen oock begrepen hebben ghadt leggende op de passagie vanden meer woayer ende Orien d'ammunitie van oorloogh is gelyck hier ond gespetificeert staet het garnison bestaet in 10 Seldaten ende een serg. Zynde onder t getal van nayra alsoo daer Prantsoen ontlanghen begrepen

2	Salue Zaakers wegen	1700	3400	6
2	Ysere Stucken	1400	2800	4
1	Metale Stucke	300		1 1/2
<hr/>			300	6200

- 6 Steen Stucken
- 10 Camers
- 360 Esbolsruyt
- 7 bollen Sont
- 470 Grof F. Scarp
- 63 Coegels van 6
- 23 d. 4
- 4 Coopere Sepels
- 2 varcke Staerten
- 3 wissers
- 6 bantspaeken
- 26 mitsquetten
- 23 Sutoewer
- 20 handeliers
- 11 drag handen
- 6 piecken
- 5 morgestarren
- 3 bractspitten
- 1 sellebaert
- 100 mitsouet Coegels

[Handwritten flourish]

[Handwritten flourish]

De Passagie van Salamma tot Den-

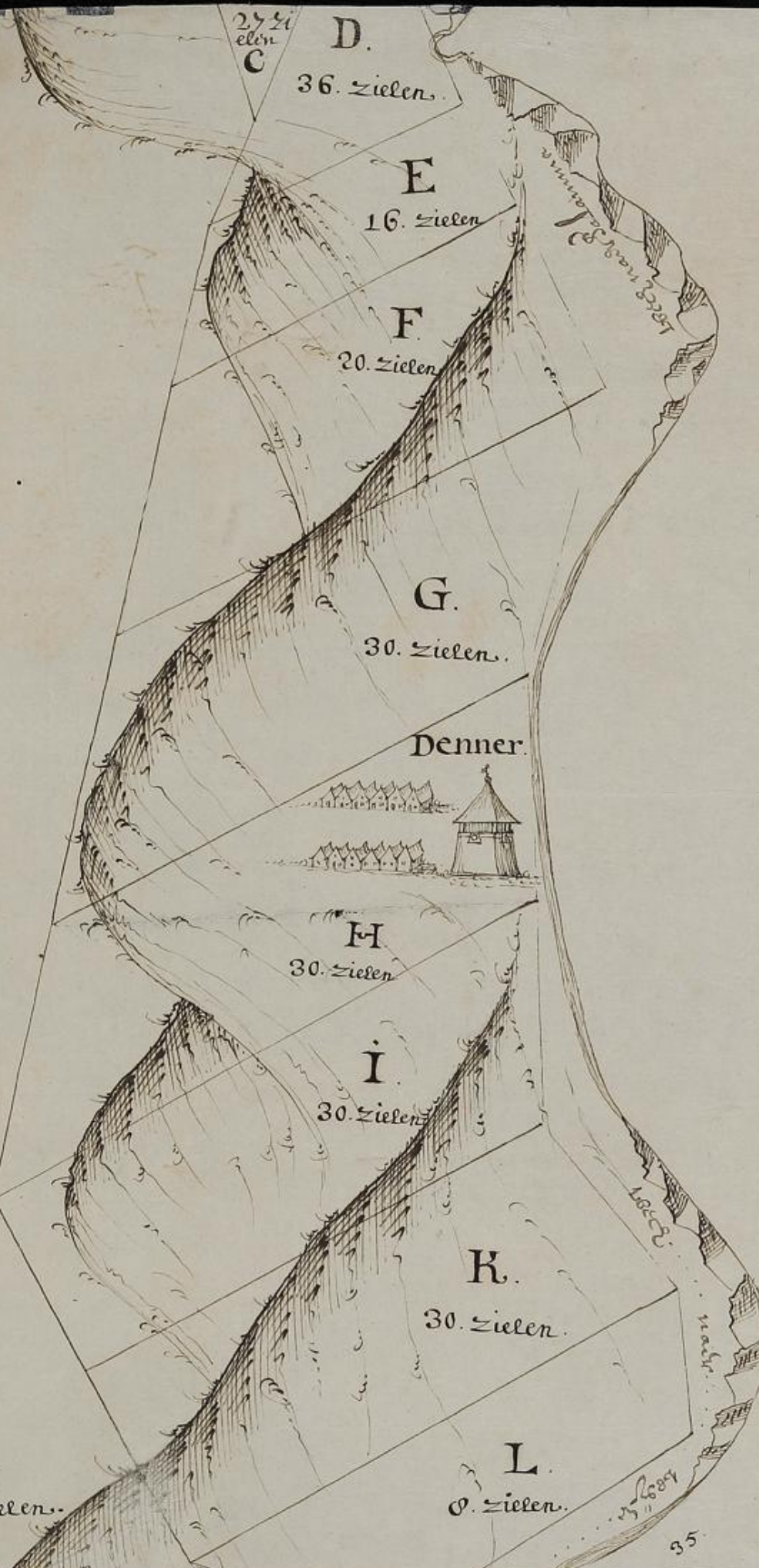
ner is ongewoer en nuyr gaens, gants bequaem, en noch bequamer met Cleene Moyten te maken alsoo den gem. berg ontrent het strang langhs eenen affgaenden berg. loope, soo dat men d' arde van bouen neederwaerts te Gassen den meer gem. wech met Cleeng moyten gebreet ende geeft Canwoer den Sullex een dienstige saack zouw wesen om sich in tyde van noodt daer van bydaech ende nacht te dienen dijs dit p. Memorie

REDOUT DENNER

De Redout op denner is van een goede.

Form, doch met een verdiepinghe ende plancke solder daermin van binnen als een gedongh skan in Clinnen, Zynde de selue versien als p. notitie hier onder gementioneert, nu omtrent woonen eenighe mar dyckers hebbende laere huysen vande Redout totaent gebreyt in form van een straat begreepen staende voor aen omtrent de redout op de houck vande straat een steenen huys, de rest van riet alfoot meest al sleghte luyden, zyn, die laere speceryen zyn gehouden aenden Coopman offe Comptoir weyer te brengen, ende te leeveren den sergant ende 10 soldaaten daer ordinary quarmissoen houdende ende ondert getal van wayer gesomp, kendeert, moeten haer provisien offe rantsoenen opt selue Comp. zaalen, alsoo daer by ende omtrent gelegen zyn,

1. Ysere Stuck wegende.	1300	5
2. d. wegende 1100 lb	2200	4
3.	3500	
2. Steen stucken		
3. Camers		
300 lb boscruyt		
10 bossen lopt		
300 lb Grofscharp		
29 Ronde Coegels van 5 lb		

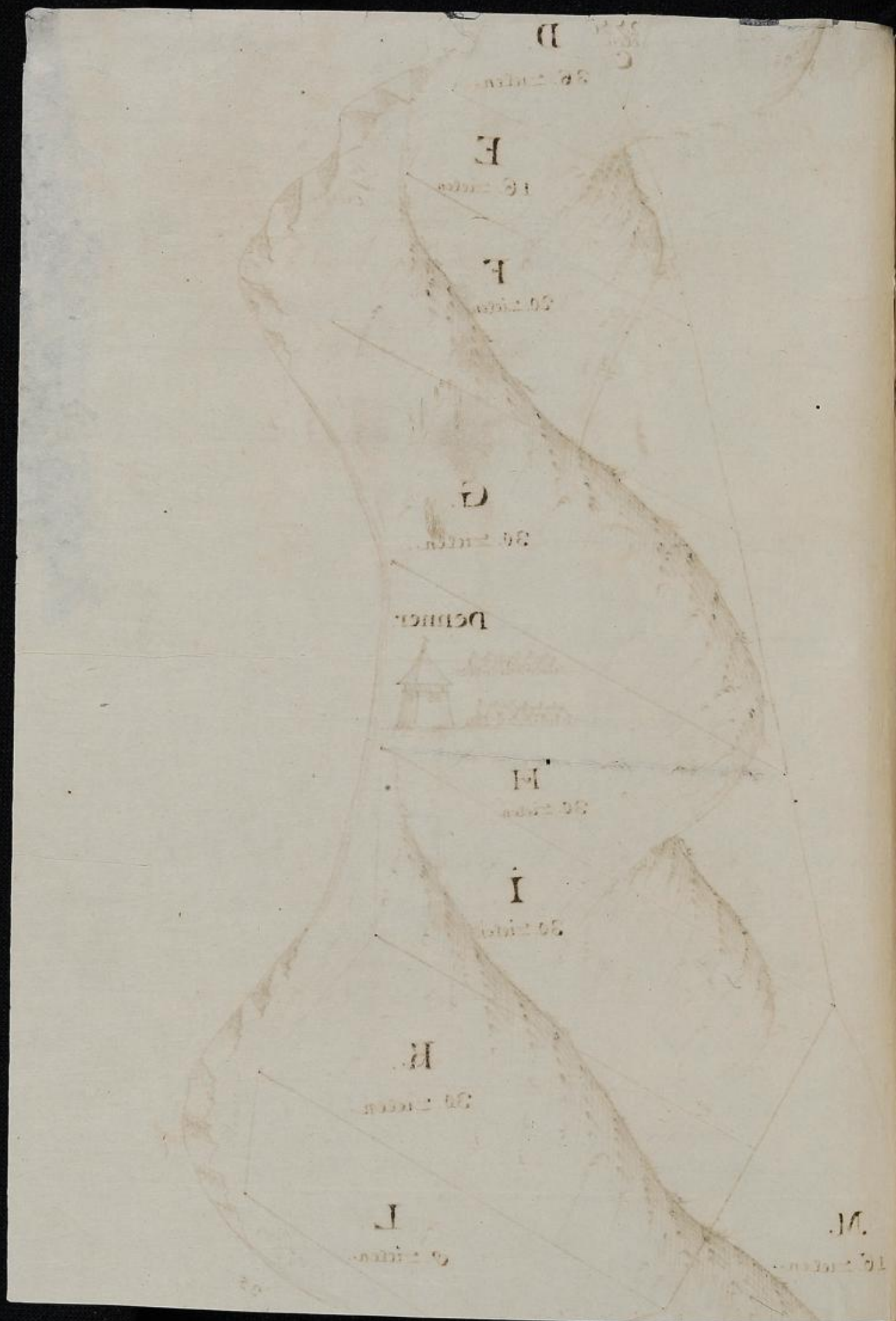

mma telen
 en ien med kaggar
 i berg utrent ut
 lopt indolne
 margin ved nit
 de duler dages
 trær van fjeld

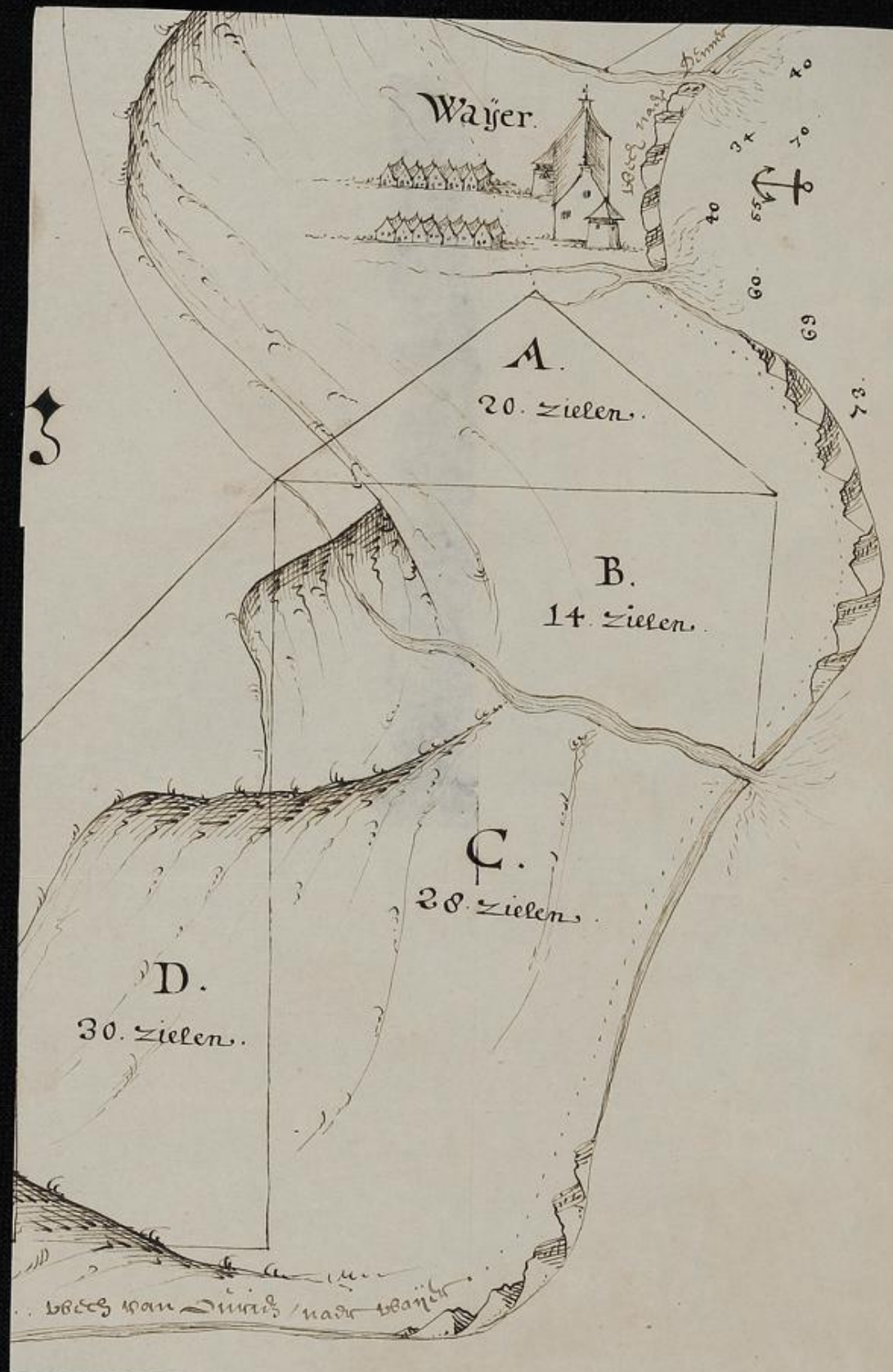
NER

van een pde
 encke tolke dromer
 van Lyde d' d' d' d'
 ut d' d' d' d' d' d'
 d' d' d' d' d' d' d'
 d' d' d' d' d' d' d'
 d' d' d' d' d' d' d'
 d' d' d' d' d' d' d'
 d' d' d' d' d' d' d'
 d' d' d' d' d' d' d'
 d' d' d' d' d' d' d'
 d' d' d' d' d' d' d'
 d' d' d' d' d' d' d'

1300. 3
 1200. 4
 1500. —

20
21
11
11
41
17
13
13
8
6
1
20

Waier
Dürrig
nach
wänke

45	Royde Couoels van 4
3	Schuyftanden a. 5
5	Kettmō Couoels a. 4
2	Copere lepels
2	Wiflers
1	Copere koecker
1	Varcke staart
4	Santspaacken
17	Musquetten
13	bandeliers
13	Sijfweers
8	drag banden
6	Salie piecken
1	Sellebaart
200	Mutsquet Couoels

WAYER

Wayer is ongeraer een halst Mijl weegs
 van Demer langhs eenen weeg in voegen als vooren dese plaats
 leest eenen steen Logie wel geproportioneert onder met behoort
 pack huysen ende boucn versien met vier bequame Camers mit
 Midden de grootste Lael voor desen hebben op de twee boucken
 Cleene printjens gelegen, die nu verdubbelt ende naar proportie
 vant huys gemaeckt worden, met laere bysondere up ganghen
 ende gedeekte Cassen versien mit 5 stuccken, en een valtoen
 Doch vier waer genouck, dit huys is gelegen tusschen twee Reuieren
 op eenen zooghen Oever daar zeer bequaem, in goe de verseeckeringe
 onder de Logie een Beknopt werck om het Negerys volck
 mit bergken Zonde Connen gemaeckt worden, dese negerije
 is in form als die van demer met een groote Brede stract totaent
 geberchte

geberchte den onder Coopman van dese logie blyft gehoud
 Jaent Comptoir op Vera om de 2 a 3 maenden Preeque
 te doen van zyne admimistatie ende verstreekte Piantsoen
 Cop de plaetse demer, wayer ende Ouren (voorgewallen)
 het quarmissoen deser plaetse als Ammonitie van oorloogh
 wordt verhoont. C^{de} ondergese zeeven Notitie namentlyck

Coppen

	Soldie	Cost	arrack vleys	Rys
1, Onder Coopman	50	6	can 4	
1, Cranck besoucker	36	6	4	
1, Barbier	24	6		
1, Sarjant	26	3		6
1, Corporaal	16	1/2		6 40
2, Lantspastaten	26			9 20
1, Bosschietter	15	1/2		6 40
6, adelborsten	62			27 240
12, Schildergasten	109			54 100
1, Schoolmeester	13	2		40
<hr/>				
2)	377	24		100 920

2, Ylere Stucken wegen 1500 lb	3000	6
3, D ^e wegen	1160	3400 4
1, Metaale valckoen van 500 lb		
<hr/>		
1, 5	500	6400

- 6, steenstücken
- 11, Camers
- 532, G^ro^ffscharp bestaande in
  - 42, Coegels van 6 lb
  - 27, D^e van 4 lb
  - 35, Criys ballen 4 lb
  - 8, schuyftangen 4 lb
- 960, boscruyt
- 15, bossen lont

2 Coopers

logie blyfzeker
naarden Raag
trecke Pantoon
vrij overgevalen
niste van verlog
ditte nammentyk

arraklage 2
reem 4
- 4
- 4
- 6
- 6
- 9
- 6
- 24
- 54
- 4

100,920

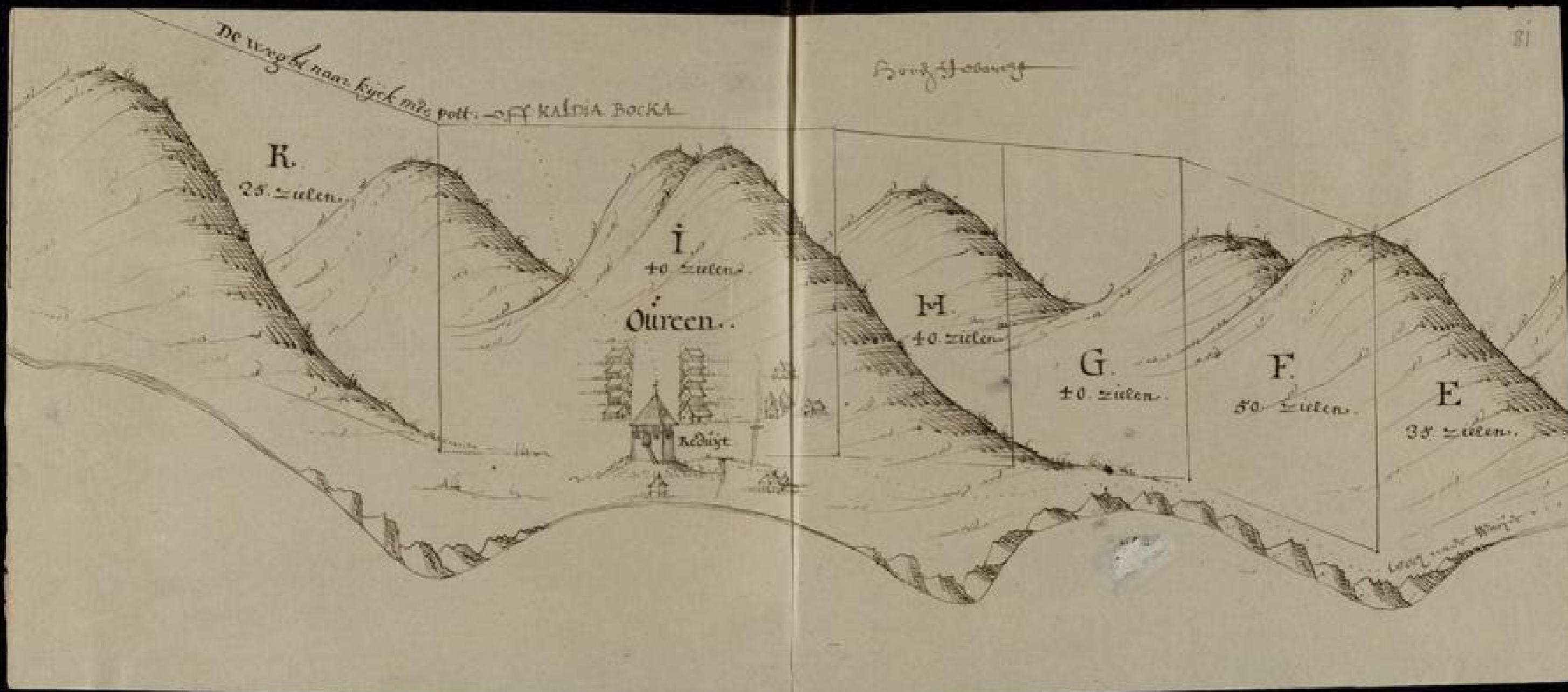
3000, 6
3400, 4

5400

Coopere

De wegk naar Kijck mits poort: off KALDIA BOCKA

Berg Hobbang

81

K.
25. zielen.

I.
40. zielen.

M.
40. zielen.

G.
40. zielen.

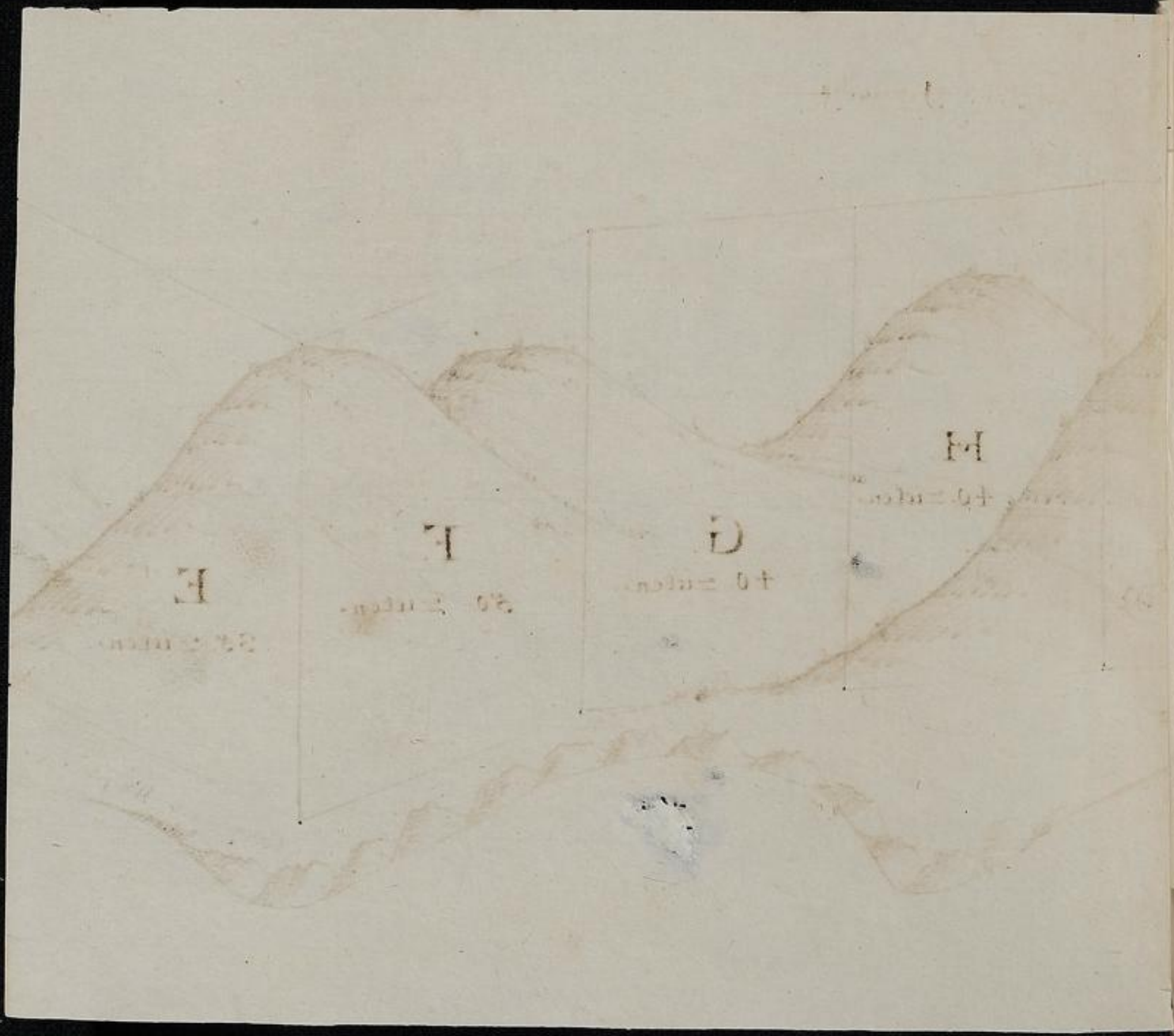
F.
50. zielen.

E.
35. zielen.

Oureen.

Kedijst

20. C
 10. C
 10. V
 10. C
 8. S
 32. M
 30. S
 Blatt I
 10. S
 5. S
 1. S
 500. S

Qu
 H
 we
 we
 we
 So
 we
 be
 da
 Lon
 Ca
 ge
 en
 en
 M

- 2 // Coopere Coockers
 1 // Coopere lepel.
 1 // Vazckes taart.
 1 // Coevoet
 8 // Jantspeecken
 32 // Mutsquetten
 30 // 4' Zift geweer -
 31 // 4' handeliers -
 18 // 4' drag'banden
 5 // 4' Salve piecken
 1 // hellebaert -
 500 // 4' Mutsquet Coegels -

OUREN

Ouren is ongeveer $1\frac{1}{2}$ uijz van Wajer
 $1\frac{1}{2}$ uijz van Katsabocque ende $2\frac{1}{2}$ uijz van Lontor. Het
 moeyelyck op te klimmen van wayer langhs het strand. Is den
 wegh als voorin, daermen bayen passeeren moet. Ende ter noot
 eenigh vaartuych aan Comen Can, doch niet soo ofte souden niet
 weynich volck mit op klimmen van strandt comen gestut worden
 Soo dat het landt rontsomme uyter natuer sterck is, dese Redout is
 wel de Cleens te van allen met een plancke solder ende van binnen
 tot de negerij omtrent de Redout in form als vroren uyt gesondert
 dat eenighe ruysen soo hier ende daer mit bosstaen, van hier tot
 Lontor ist niet te gaen als met laech water langhs strandt off ouer
 Caljabocque des t' sant hier soo stark ende starcker geoordeelt
 moet worden, als op andere plaetsen alsoo dese Redout wat on
 gelegender en varder van wayer is als denner. Soo wert d' Zelue
 ende de negerije tot verantwoordinghe vanden Sergant van Ryjs
 ende andere behoeften versien wat belanght de hooten ende
 Macis worden wameert tyt is, door den Coopman van wayer
 ter zelue

ter seluer plaetse weeckelyck ontfanghen, ende door den serg.
 bewaert, het quarmissoen bestaet als op demer in een serg.
 ende 10 Soldaten, aengaende de Ammonitie van oorloogh.
 wort hier onder beneyffende de Soldaaten haer tractamenten
 gespetificeert te weten.

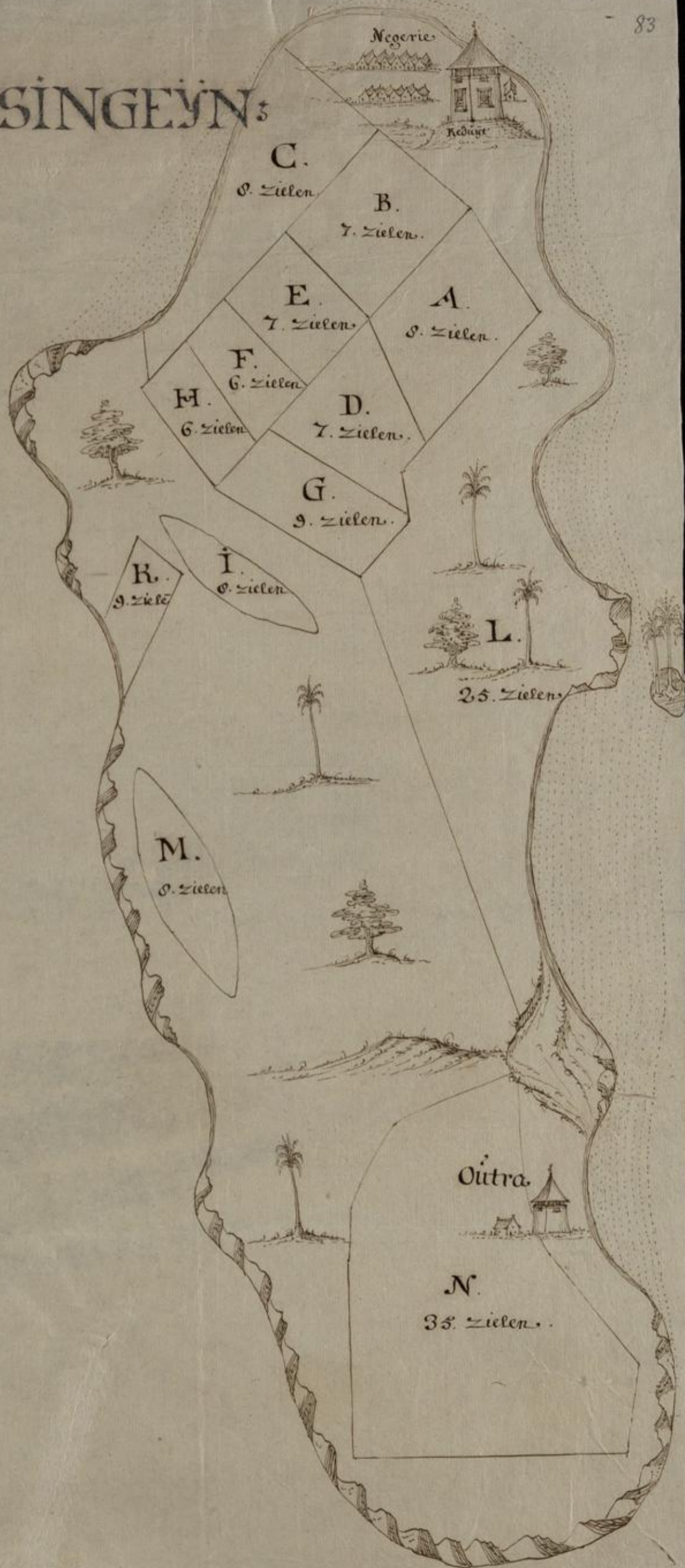
1 Yfere stuck wegende	1170	3½
10 van 1000	1000	2½
	<hr/>	<hr/>
	2170	

- 2
 1 Stuck gent steenstück
 1 Camer
 370 boscruyt
 10 bossenfont
 100 Grosscharyp bestaande in
 26 Coegels van 2½
 100 Cruijs ballen
 2 Coopere sepels
 3 Wilfers
 2 Coopere Coockers
 1 Varckestaert
 3 Coevoeten
 6 hantspeecken
 16 Mutsquetten
 16 Bandeliers
 15 Sytgeweeren
 9 drag banden
 6 balue piecken
 1 hellebaert
 500 mutsquet Coegels

Coppen

	saldie Costgelt, vrees Zy	
1 Sergant	24	3 6
1 Corporaal	17	2 6 40
1 lanspassaet	14	4½ 40
0 Schildergasten	72	36 320
	<hr/>	<hr/>
Somā	127	3½ 52½ 400

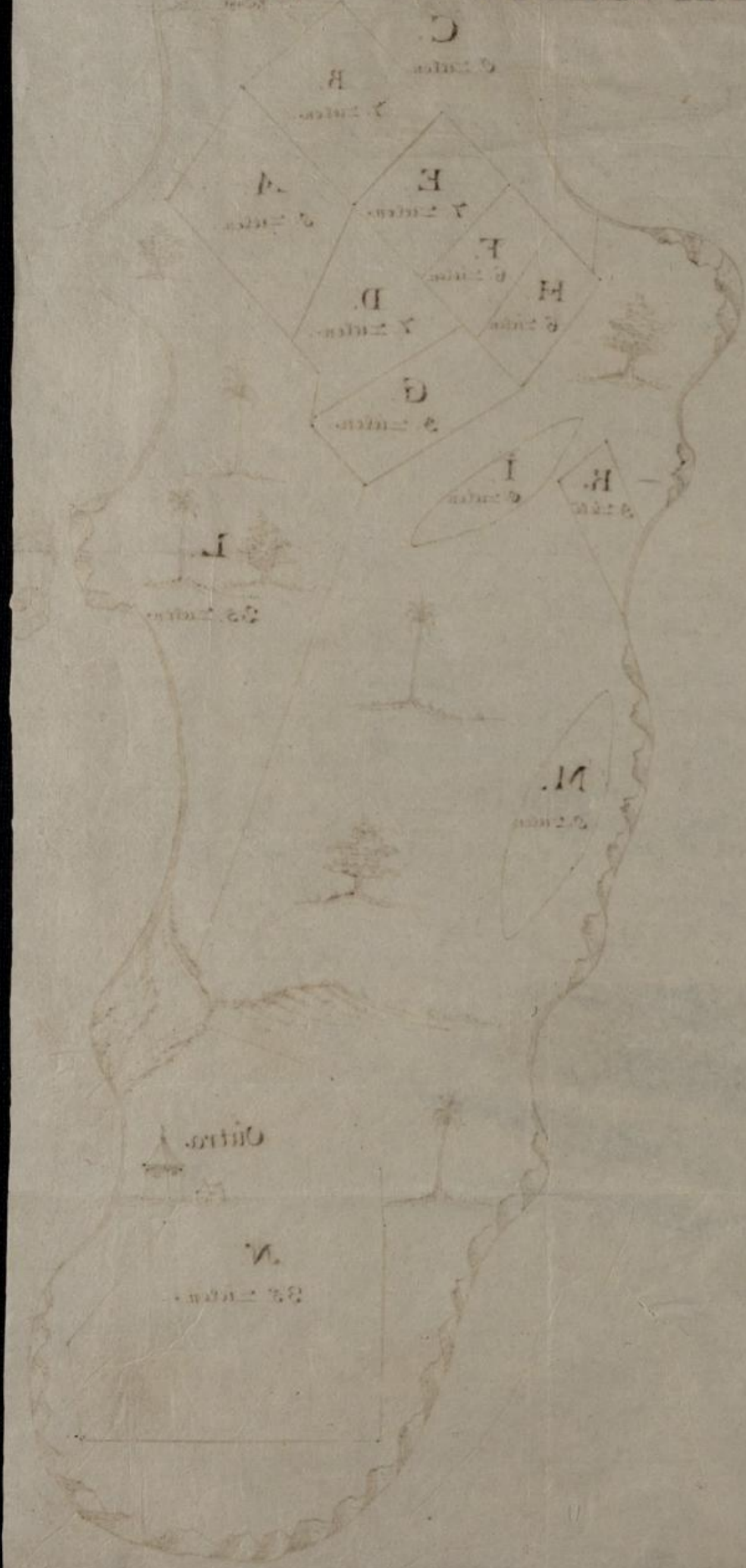
ROSINGEYŃ

erg
 19
 h
 n
 n
 n
 n
 n

40
 40
 20
 100

ROSINGEN:

ROSEGEYN

Op Rossmageyn is de Redout gants
 en: geheel vervallen doch staen de mueren die recht ende goet
 Lijn ouerent ouer sulcx met Cleene Moyten, gerepareert can uerdes
 derhaluen goet vinden. Soo wy daer noch eenigh garnisoen willen
 houwen de selue wederom doen deeken, ende t' volc is dat nu in
 andere onbequaeme kuffen woont inde logie logieeren, om alsoo het
 eeni mit het andere te beter te onder houwen wat aengaet de gem
 plaetse is mit 9 Soldaaten, ende een Sergant, die haer Bantsoen
 op Neyra haalen ende tselue Cals op Ouren verantwoorden, Item
 tot deffinitie van haer Lijn met 2. Bassen ende 2. Steenstucken versien
 wat belanght de gelegentheit vant Landt daer van Lullin hiernaer
 vermaen inde desselfts gelegentheit op een ander plaets bekent
 maken, —

Coppen

	Soldie	Costgelt vleys	Rijs
1. Seroant	22	4	—
1. Corporaal	16	6	40
1. Boschieter	14	6	40
7. Schilderwaften	63	3 1/2	200
10. Coppen	Somā 115	5	43 1/2 360

POELLE Aÿ

Fort Ringie op Poulo Aÿ
 was door last vanden Heer Accolaÿ van Amyn met ruten ende
 wooringhen voor de soldaaten als andersmits begomen te voltrecken
 sulcx daer twee westelycxste Gardynen voleynt was, des genootsaecht
 ouer de miÿs te gaen, de gordyn daer aen inde lant poort Compt
 was

86

ROSTG.

was met een nawaal versien van twee treden. die naer den eyssch
 Vantwerick, wel viermaal soo swaer behvorden te wesen in gelycker
 Voughen was de oost gardijn begost, doch was d' d' Gouverneur
 ten aensien de N. O. gardijn wel de swaer etc. terboersaeck een
 naer gelegen looghte geen do passenvant fort d' Selue souder peryckel
 van eenighe vyanden Can beschooten oft becroopen werden des van
 mirninghe d' Lelue Lyne behoorlycke dükte te geuen Zulxede
 vste voor ander ongevallen ende quade gelegentheden, oock wel
 noodich waer wat aengaet dese Fortificatie is van pas goet met
 alle de puntten geborsten ende gescheurt, gelyck ten seluen tyde
 als daer de visite was doende de Cassa matte vande westpunt
 onder de voet viel daer vande Muer van binnen ende Buysten
 met Coraal ende steen gevult, bouens dien de valsc. hegronden
 soo dat het barsten ende scheuren niet vreempit is, de rest vande
 puntten t' huys ende reigenbaeken, waegen in goede orde, ende was
 den Gouverneur van mirninghen metten eersten het daek vant groot
 huys met Cannen te beleggen d' ammonitie van oorloghe ende
 besettinghe vant gemelte eylandt wort hier onder mit langhe
 gespetificert waer onder het guarnisoen van Pouloron bestaende
 in 10 Man begreepen is. Namentlyck

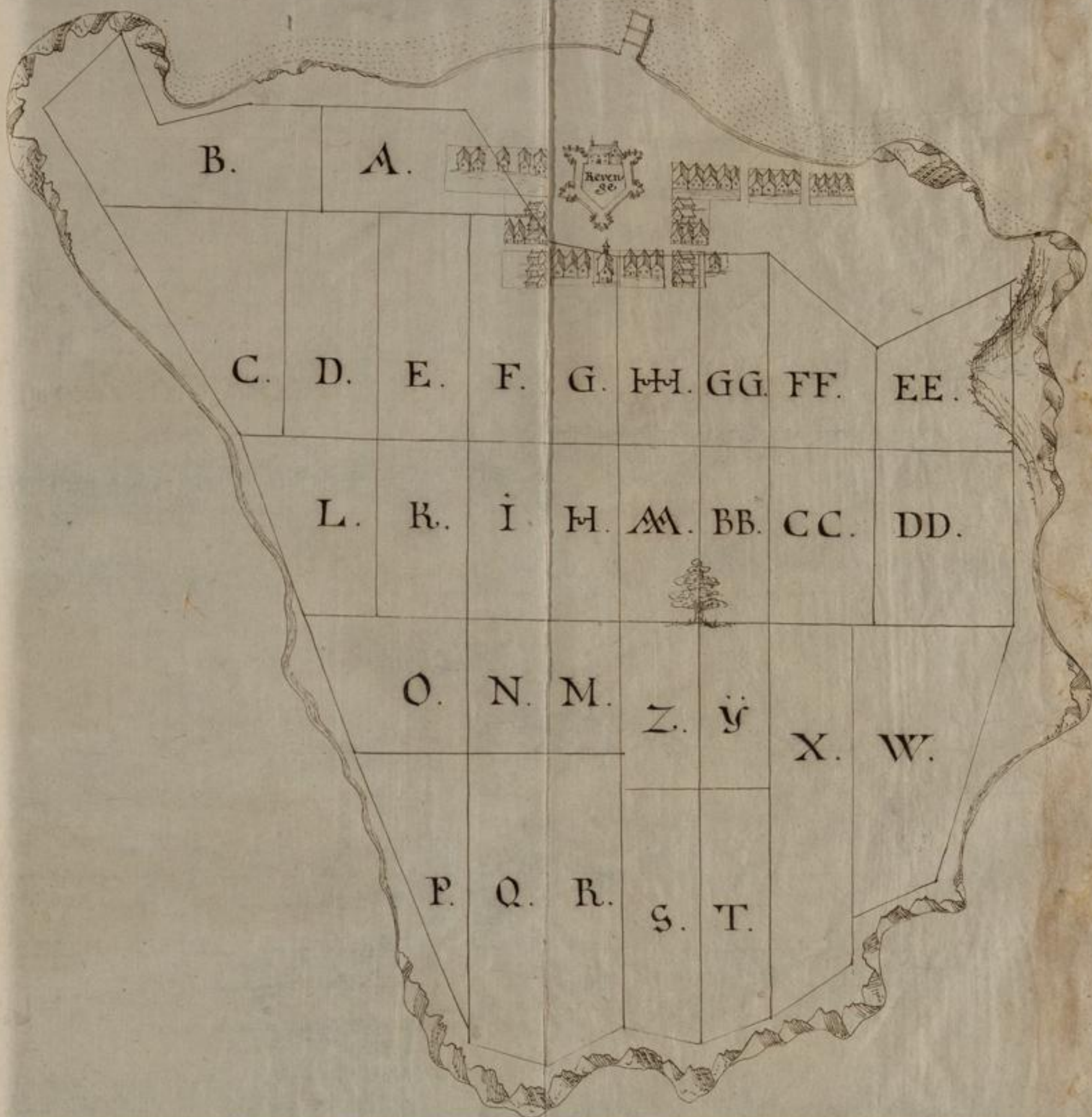
1	Metaale saecker weeg	1620	9
1	half Yser Cartouw	3000	10
7	Ysere saackers van 3000 lb	21000	10
2	D: Van	3200	11
4	D: Van	2450	9
5	D: Van	1825	8
4	halve D: Van	1500	5
1	Metaale Camer wegen	50	
3	Bassen sonder Camers	110	
metaal 5 en 23 Ysere		Samen 1500 156925	

Om Redenen wort poulo Ron
 hier by gevoucht

OP POULO

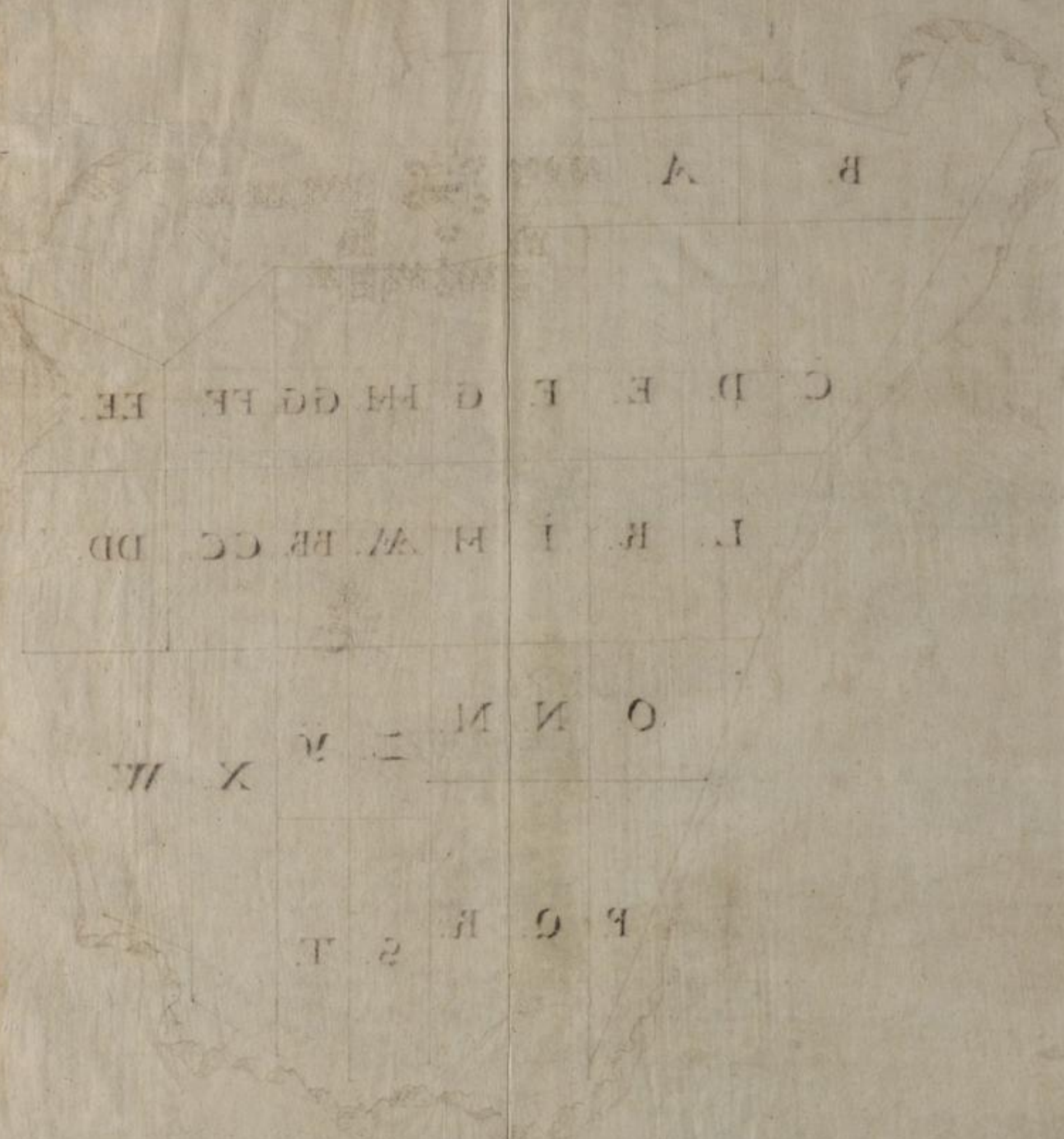

POULO-Ay 3

Handwritten notes on the left margin, including "Schiff", "Kil", "n", "t", "de.", "9-7", "Da", "00", "A", "9", "Da", "5", and "...

POLYTOPIA

OP POULO. RON

1. Groote Yfere Camer van
1. Sten. Stuck met 2. Camers

600
160

2

220

6660 Ponden grof scherp bestaande in

100 P° Coegels van 12. L°
 100 P° D. Van 8. —
 78 P° D. 9. —
 30 P° D. 11. —
 30 P° D. 18. —
 77 P° D. 6. —
 60 P° D. 7. —
 22 P° Schuyf tangen van 9. —
 10 P° D. 2. —
 96 P° Cruysballen van 12. —
 70 P° D. 9. —
 12 P° Ketting Coegels a 13. —
 11 P° Coopere lepels —
 6 P° Varken Staerten —
 7 P° Wiffers —
 23 P° Uranaden —
 3 P° Heurs vaetjens —
 3 P° Coopere Coecker —
 2 P° Joute D. —
 5 P° Coopere maten —
 5 P° Cardoes stocken —
 700 P° Mutsquets Coegels —
 82 P° Piecken als —
 22 op de racken —
 8 onder de boottwacht —
 2 op poulo on —
 3 P° Zellebaerden —
 2 op de Racken —
 1 by den Sergant —
 4 P° Pydarms op de Racken —
 132 P° Mutsquetten namentlz. —
 69 P° op de Racken —

46 P° onder de sold.

- 46 f. Mutsquetten onder de Soldaten
 7 f. D. onder de Burgerie
 10 f. D. op poulo Ron
 31 f. Soo Jouwers als Zijt Geweer
 5 f. op de racken
 26 f. D. onder de soldaten
 27 f. Bandeliers onder de Soldaaten
 42 f. Stormboeden, onder d.
 200 f. Losse bandeliers maten onder d. verdeckt.
 2131 f. hofcruyt als
 2100 f. mt Cruytbuys
 31 f. op poulo ron
 136 bossen Soffantse sondt,
 2 f. domme Crachten
 28 f. Goute Santspeecken
 6 f. dragbanden onder d. Soldaten
 2 f. Pistoolen op Nijra byt Compt. nassauw

Coppen

	Soldie	costg.	arack	vleys	Rys
1 Coopman	60	13	can	3	te
1 propenent	68	13			
1 Assistent	16	4			
1 Sergant	22	3			6
1 barbier	34	6	4		
1 Corporaal v. d. Adelborst	26	3			6
1 Constabel	24	6			
1 Immerman	23	1/2			6 40
1 Smith	18	4			
1 Schoolmeester	24	4			
1 Provoost	12	2			40
1 barbiers Jongens		2			40
1 onder schoolm.		3/4			40
4 Corporaals	66	2			24 160
4 lanspassaten	53	2			24 160
2 bosschdieters	26	1			12 80
15 adellorsten	177				6 1/2 600
1 Lamboer	12				4 40
25 Schildergasten	240	3/4			117 10 80

66 Coppen

Somā 896 - - - 67 10 267 2280 -

Goed Mejnagh voor de Comp: bevoor

gesocht waer ten ontwijffel soudemen om sich beter te verseecken.
 Andere gelegentheit gevonden hebben, daer noek op gelet dient. Het is
 seer eer dat t Landt van Culo ay soo sterck meten is als by sommighe
 voorgegeven wort; buytint gesucht vant sort en; dat op veel plaecten
 is goede gelegentheit om te Comen landen, daer by zeer goede ende
 bequame Plaecten om sich sterck te maken, die ons Beter als dit
 Fort soude gedient hebben, alsoot op een gans onbequame plaets
 geleght is, ende tot op eenen steen worp beeroopen ende geschut geplant
 Can werden sonder dat men belletten Can, zet welck men daer naer
 met een Steenen Borger huys heeft willen beeteren, maer eer souwt
 onse vianden dienen tot verseeckeringe van Bateriaen ende by gelegen
 wercken, des een Redout op dese plaets zoo veel had eomen doen
 ende verrichten als nu het sort. Met syn groote aduysen mijn heeren
 dat men veel menschen in een beslooten ende besrampen Steenen Fort
 souw willen Reserveeren, daerom best dat men starckte uyter natuere
 souekt getz: hier te vinden Zyn, Maar ter Contrarye Zyn hier eenighe
 hoopte soo dicht by dit Fort, die genouchsaem ouert selue Commatreeen
 sal soo dat den gront vant Landt met de Borstweeringe ouer een Comen
 Echter ist voek zulx allen offriceerden sich alle dese ongevallen niet
 datter verscheide ende veel voudighe Redenen Zyn, die ons om daen
 kycken, ende verstant te vrighen, oft de Comp: niet dienstiger waer
 tot behouden is Ende Meynt nu van haeren staet, dat alle de noote boomz,
 vant selue Eylandt, gerascert ende omgehouden worden, ende tegem
 Eylandt eenctijck met zyne Clagus ende vrucht boomen, Coebestten
 bocken, ende ander ve besett bleeft, daer beniffens het huys met 2
 puncten om alsoo de wacht voortloopers ende roouers te houwen
 desen voorstaet. Sal naer alle apparentie de sommighe vrcempt door
 Comen, maer onder en tusschen staet ons te geloouen dat eerlangh
 voor sooval ick Banda in gesienheit, de heeren onse m: de nooten en
 soetge soo wel als de nagelen zal comen te verveelen, dat haere
 m thien jaeren beter als nu gewaer zullen worden, ende vastel
 te geloouen zij, de helft te seggen zal gaen, alsoo by experientie
 bevonden wert, de meernichte der jonge Boomen veel zijn, die door
 de Leberousheit des volcx, voelende de groote swaere meer en meer

Zal toe nemen, waer door de Comp^{te} eyntelyk overtropt zal worden,

Comp^{te} oock in Consideratie dat soo danighe natie als de Comp^{te} op poulo ay heeft voor geen andere als voor geveynde vrunden, moeten gehouden worden, bouendien compt noech het tweede quaet, dat is dat een yder in tyde van noot genoech niet het syme te doen heeft, dat poulo ay seer licht vergeeten ende niet doot bouck geraecken zoude ende onder tussehen tot eenre met het andere verhooren gaen, op swaeren moeten ons niet verlaaten want zy in geenen deelen te vertrouwen. Maar ter Contrarije tot veranderinge genegen zyn, daerom best dat wy onsen staet vast setten, ende ons vermogen by den anderen te houwen, om alsoo in tyde van noot temachtiger te wezen.

Is seker end waerachtich dat betoerde vande Boorn Namuntlyk op groot bandas gebergt te ende onbequame plaetsen ongeplukt blyven, zuler naech alle apparantie op het hoogste vrant landt geschiet daer geen menschen comen bouen dien noech veel landt leegh leyt, oft niet aecomende jonghen boom beseth is ende zooder eyse van caer C te Cort Compt sooresteert op groot banda noch zoo veel grondt ende leegh leggent landt dat seker yek vuermaal zoo veel aengeplant can werden bouen dien is de drie vierde parten van neyge onbeplant soodut metter tijt rieht ende by malander zynde den eyse volraen zou werden ende ander plaetsen, als poulo ay, Prosegeyn, Gounigapic ende tyrouwin Eylandt tot merckel profijt ende voor deel van Comp^{te} gants noodich ende dienstich is om bestraet ende ander be, loeffen voor banda aente geseeken, waer door hier een landt dat voor alle vyanden te bewaeren is, gesterckt beter bewoont en bebout souw werden, ende deluyden by enich ongewal verseecht soude wesen, bouend dien haere Competentie van water hebben toedanighe benautheyt zuler by mayequement oft gebreck geeft comen alle verstandige oor deelen

Nota dient inde dat geremarequeert hebben meest alle de gene die parcken besitten de helft de helft van

zaare Zullen ja de sommige *Part* van dien niet en hebben
 waer wyt dan te besluyten is dat veel goet verlooren gaet cude de
 borgeren mit generael raer eenet z *Armen* vaut gereetste ofte
 k^elene raer inden mont valt, *Zulex* myns oordels onder *Correetie*
 van een *Doet* de meeninge van onse *hooghe* suerueheit niet en
 is die buyten twyffel gesien hebben int uyt geven van haer leene
 ten aensien vande *Benefitien* ende *voordeelen*, die mannen van leen
 daer uyt te trecken hadde, ende dese genouuehaem alle europische
 natie ofte onder danen in *Benefitien* te bouen gaen daer al voor
 Deelen mit groote moyten ende *Costen* getrocken werden ter
 Contrarye al hiit met den *Arbeijt* van plocken volstaen comen
 ouer *Zulex* doen heer op *Zyn* voordieken, Zou wol hier als elders
 gelette heeft des yder leen man gehouden *Blyft* *Zyne* Siele te
 versorghen, waer door den heer tot verseeckeringe *Zyn* *huertlyckeit*
 ende leen mannen raeren behoortlycken dienst presteeren, alle
 dese *Condition* dunekt my onder *Correetie* blyuen leen mannen
 Subjeet, die getal raer der dienaers ofte onder daenen tot verseecke
 ringe raer der Landen ende gemmagineerde *voordeel* missen
 moeten, bouens dien *Blyft* door *Maerquem* vaut *Behoorlyckeit*
 t^e gewas ende *Boomen*, ende bouyt maer eenelijck het gereetste
 ende *Schuyt*, waer door *Zeer* lichte aff te meeten is, dat den heer in
 desen wegens *trunde* ende andere *gerechtigheiden* groote verfort
 ende *veracht*ert wott, der haten *druk* maels uyt *medogentreyt*
 door den heers *dominatiecke* waer door andere *warcken* ende
voordeelen voor den heer *beleth* blyuen *gesolagiert* worden
 oft andersmits de vruchten *verrotten* ende vergaen Zoude daer
 op gelette ende *Zoodaniche* *Regle* gestabileert dient als ter
maeterie dienende is, alsoo uyt dit punct *groote* *Benefitien* voor
 den heere *trecken* *Zijn*, hoe meerder *solok* hoe meerder *ver*
hueringe, *ontsaet* ende *verseeckeringe* van haeren staet, dit sal
 eenige *hartvallen* ende haerten aensien van *wim* *suecht* tegens
Arscheenen *Schynen* te *spromghen*, daer aen men sich niet en moet
stooren, maer op het *gemeeke* *Beste* *letten*, Int vader Landt wert
 wat anders

A
 campositio metta
 veeer ofte doge
 fainte van syle
 wort d'ys als
 voot di' ande
 siue g'el vnder
 da my

ouer Papeaal
 damigle
 dere ple vor
 en den compt
 van not gemel
 ver goer en
 z let toe mit
 et voo laken
 Contrary tot
 niecht valt
 om allen in g
 lat leere
 blyft ende
 de alle apparate
 den Comen hou
 de jonge bonn
 tige voocht
 leggen laerit
 en werden boer
 indt indut
 hoo Draen Zou
 geyn Cominge
 voo del voo
 ende ander be
 landt dat
 beuont in
 val verreekt
 verbeen be
 reek geeft
 hebben
 de hyst van

Wat anders voort de Cost gedaen het gaet daer van de Sant
nide tanstide questie is oft de principaalste vandt Landt
gehr haer kersomminge beroimmen bouen alle Lasten
alsoo haer slaven vandt huynen moeten leuen jaerlyck
Inyverte bouen Comen rouwen ofte leggen duycent ende
meer Roaaken Zulix zy seggen vandt Mouson in soety
verloopen ten leed daer de nooten beloopende tot 10° part
soo veel noch by Comen, ende bouens dien noch andere voor
deelen gemiet en daer van sy haer grooffende Groot roement
dat Zulix waer ende Secker is bevestigen verscheyden spoorn
soo naer luyse verreckende als noch daer weseude Borgeren
laere onquesten

De Borgeren en Inwoonderen dese Landts
bestaen in verscheyde natiën doch meest in slaven ende
enighe ouergelieven Bandaneesen die haer in eniger
tijt kerwaert redelyk wel gecomportiert hebben aider
Sinte zyn desen aert ende conditie maleander zeer
different doch profteeren naer tytsgelegendheyt eniger
Dient Zulix met zyn dwang als eygen luyden is voort
Comende, het blykt volcomentlyck dat Sedert zyn goede
Resolutie mit regardt der Bandaneesen naar Bat. Kont
bieden ende haer dien aengaende keur te geven als mede doort
Graffoot der vandae comende orangguays veel geruyt
zyn geweest als vooren, des secker zy dat hier nyt niet
anders als voordeel voor de Comp. ende Borgeren te ver
wachten zy. Namentk door den getroffen vrede met die
van Seeram ende Seram laut waer door het verloopen der
slaven mede affgenoomen leeft, sulix meer ende meer sal
betereen ende toe neemen het voorder bericht ende hoe
veel van yder natie op dese yslanden zyn wort hier
onder volgens becondinghe Vlt. augusty begroot op
3330 sullen namentlyck

51. Nederlantsche vrye man & soonen

22. In(zynde blancke) vrouwen

3 soonen

is voort

13
63
64
144
90
192
296
279
82
215
91
67
71
356
Coma 3330
Remig
mij
wort
ans
fi
my
vrij
g
Balle
em
hier
Rakke
daer
want
me
Bau
op
wan

- 13: Personen ^{de} transport.
- 65: D^o kinderen
- 64: vrye bandaneese mans ouer 12 Jaer
- 144: D^o vrouwen
- 98: D^o kinderen
- 152: vrye mans van alder bande natie
- 296: D^o vrouwen
- 279: D^o kinderen
- 82: Lyfeygenen bandanesen Mans
- 217: D^o vrouwen
- 91: D^o kinderen
- 675: Lyfeygenen van alder bande Natie mans
- 718: D^o vrouwen
- 356: D^o kinderen

Soma 3330 Sielen

Somigen tyt Herwaerts Lyngeene Roovers
 met quartieren van Banda verduomen die Zou gesicht
 wort sich meest op d' Eylanden Rokgeynende Ronken
 aensien want een quarmisoen ontbouwen ende verthoonen
 is myns vordels onder Correctie ^{in zyn} dat daer ouer water
 vuyt gemaeckt wort alle plaatsen Lyn dit ende meer ^{ander} onge
 vallen Subjectom Zulcke belotten behoef niet veel selsaens
 gemaeckt te werden, doch werden tot dien Lyn de daer toe
 vier Corcorren gereet gehouden om d' selue Roovers te ver
 rassen ende te vervolgen, waer dit ouer Langre gepraetiseert
 daer waer sekerlyk eender schrik ende achter dochtgeweest
 want men voorenspreek woort seght het een mes het andere
 nye scheide hout, ten ontwyffel Saltgenouch wesen dat
 Banda den naem heeft Corcorren te hebben ende d' selue
 op de roovers passen die Zou gaet int volgen al d' andere mit
 voorloopen zyn ende soo dit eens gescheet weert wort

Lij Lullen

Zij sullen haer voorde tweede maal wachten, te meer, Soodese
Cortcorren by Soernten haer mit t'wyffel mouson om end den,
trent de gem' Eyslanden begessen. Daer wacht ende oock mit seyl
houwen. Zulix dese in wogonderen tot gerustheit van haeren
staet, ende behauidenis van ^{haer} Slaven niet behooren te ontsien
dit behoort haer op soo naer gelegen Plaetsen niet te verveeten
alsoo haer geduerende der Tochten van Buit ende anders op
Eyslanden versien Comen

Si meest de Borgeren, Nammentlyck, alle
de geene die eenich enits van vermogen Zyn, hebben bequame
Armbayen waer met in tyde van noot ende voor nammentlyck
te gens de Proouers ende andere quaetwillighe goederdienst
gepresteert can worden, Zulix ry als leenmannen Schutdek
Zyn doer kaluen enyder van haer naer de groote haer ey parkes
ende Zielen gelast behoort te worden, partienlykerlycken een
p'taen off Orangbay van 200 veel schepers als goet gevonden
wort, die oock tot ander saacken gebruyct can worden opt
Commando geresit can te houden, warmer dit alles in treyn
is, Zal daer door veroorsaect worden, geene Proouers by off
omtrent Banda zullen doeruen verschijnen, Maer ter Contrarie
vrees hebben dat off den een off den anderen tijt geattraspeert zullen,
derorden daer van haer de negotianten, Siende soodanighe
Preparaten, waer schouwen zullen, Maer soomen stil
blyft sitten gelyck voor desen geschiet is, Salt voorighe quaet
weeron toe neemen, ende Bandaren roof blyuen

Met verwonderinghe zibbe beoogt, de steene
vertieringhe op de passers soo coel op Neyra als pouloay
daer sich gants weynich off niet en verthoort dantouwack
sagouwe, ende Taback genouch te besomen, de rest van
mont Est naert seggen van een yder is dier, ende yfster
maten quaet te besomen, daer de Continuele droochte veel
toe doet d'primepaale voortteelinghe verstaen wy in beyde
winyffel mouson's alsoot dan meest regent te geschieden

De te gelouen dat qua lijk eenighe
 Ceylanden gevonden zullen worden die nayra groot banda
 namentlyck aende oost Cant daert schijt wel meest bewoont
 is geweest ende Paulo soaj in gewas van Cassie boomen te
 bouengaij, doch soodien oft door onderdom oft wytter natuer
 en weet ik niet, dat in geene Comparatie by andere te vergelyk
 Zyn, ende bouendien oock wylich vrucht geven, derhalven
 soude goet vmden dat gan ander als Amboynesche slach geplant
 wort.

Hier Gouverneur heeft geordonneert
 dat de eygenaers vande parcken voor soo val rieden als
 haere teen brünen met brengen saerlyck eenen Cassie
 boom moeten aenplanten, waerover eenighe op ons daer somen
 door naeticheit volgens de placaten daer aen gaende geeman
 gesondeneert Zyn, sodat hier als op andere plaetsen bespreut
 wort, de leijve traechheit der neder Landen, die haer maerwaels
 byderijcke Landt vruchten soucken te erneeren sonder eens te
 Conduereren Loo andere den milt geven Rycken Cokes
 boom, niet voor ons geplandt had den den Zelve Loo de moede
 mitten.

De Laeromghe van Andere nabuerig
 Ceylanden is in voeghen als ouer veer jaeren geweest is
 Ende van Clejne in portantie, het principaelste bestaet in
 Sagou die van verscheide plaetsen dese Quastieren in ouer
 Vlaet toe gebracht wort, ende Door goodes genade, soo goet
 Hoop dat alle andere Gouvernemanen daer inde helft te
 bouengaet, Zulex grootlyck tot soulagien. vanden burger
 is streckende idacht te mynder vestieringe in ryd daertegen.
 D'arance vande Cleeden ende het in comen vande tollz
 off thien den de accommodatie vande Burgers ende in
 gesectenen gestelt moet werden, door weleke frequentatie

De Commercie sal toe neemen, ende wy aen allen Canten
vunden in plaets van vjanden besopen daer aen de Comp
ten looghtte is gelegen, door welke middel wy metter tyde.
voordeden zullen uyt vnden, waerom Malayen Javanen
Maccassaren ende andere de gemeyne Eylanden veel jaeren
verrocht ende gefrequentert hebben.

Door den Key en Aroues in land
wort Banda vout gebreekt vaertuych dat by haer in
ouersloet is ten aensien der meenichvuldige eylanden
seer g'accomodeert endt tot een sivilen prijs wanneer
haer vaertuych leedich is overglaeten, nu voeghen dat
het in Amboyna ende Banda cent p'cent te seggen gaet.
Des noodich waer Amboyna van hier in plaets dat men
vandaer Corcorren heeft willen hebben versien coert.

De vertruwe dat enige met ^{mijn} zult
sustineren zoo wanneer de Bandanische ingesetenen de land
uyt de mouw willen stecken ende haer mit planten endt tuynen
ernieren waertoe geen goet en bequaem land gebruekt zy haer
in tyde van noot soo wcl als anderen eylanden met obbie slaen
ende pattenes in plaets van rys endt sagawo Londen Conner
behelpen docken laet het groot gewin Zulex zy vande speccryd
trecken haert selue niet toe, maer soude ter contrarie ver
scheyden noot wendicheden, zoo wcl in vrade als in oorlog.
soot de Comp. niet en versorgde gemist worden, waer inne
zoo langre dese luyden en ahoer sin nen en cryghen gesont
nueert ^{moet} werden.

Door ordre van H. Zyn de Eylanden
van groot Banda, Neyra ende pouloay stem Rossegyn
met secker getal groft vhee betet, dat redelycker wys aenteelt

einde te beek. Ste op Neyra gevonden wort, Zulx den schralen
 droogten ende mageren grond veroorsaect, de Boeken op
 Pepssegyn poulo ay ende groot Banda hebben beteren tier
 als op andere plaetsen ja souden soo gemoliken word en
 meer melk geven als de Coestten, de varckens setten volgen.
 Hoordel van yper wel voort, maer worden de jonghe soogelinge
 Namentlyck vaide Boeken door de slangen zeer vernielt,
 Zulx in dese quartieren Qualyck voort te Comen is, derhalven
 Comen zeer geen Conynen, daert landt bequaem toe is, aen
 getelt oft geplandt worden.

De pacht der Soornbeesten. Comp^t voor
 Eusen jaere te beloopn Namentlyck

Op Neyra aen Arent van Trier	R ^o : 420: —
Op Banda of Lontor aen G ^r van beveren	„ 200: —
Op Selama aen Casper Jansen Carreman	„ 60: —

Somma Reaalen: 680: —

De vrouwen Eylandt hebben int
 Overturen des selfs noch boeden, noe In se haagen die
 gemeent worden daer te wesen vernoomen, waer door gepresu
 mact dat oft door slangen oft door vishers vernielt zyn.
 Dit eylandt is wytter maaten bequaem om Conynen aen te
 soeken derhalven met d'eer Gouverneur wordenghad
 hebbe dat men al het Creucke Bos behoorden omte houwen
 ende daer naer tselue omt gedier te vernielen verbranden
 soude, laaten de maer eenlyck enige groote boom en
 staen onschaduwe te houwen, hier mede soude de Comp^t
 goed dienft en Banda gerufft geschreuen.

De sommighe

De Sommige sustineeren datmen
Mayra vande nootboomen behoort te ontblooten
ende tselue eylandt met alle aert ende vrucht dragende boomen
most beplanten, des segge Zoo d'zeer onse meesters dese speeryen
verveelen onder correctie beter waer datmen andere orde
vander aff gelegen plaatsen destrueerde, het m mstedat Banda
ont breekt is grondt ofte landt omaert ende boom vruchten
daert landt vol van is te Cultiveeren daer toe geen plaats en
gebreekt maer wel den geenen die den arbeit doen, Coeter ist
ende blyft een yder gerecommandeert voort syne te sorgen, ende
de voordringhe bevoelen, int tegendeel souw ik seggen datmen
Neera behoort te planten, ende als de boomen dragen ende
vrucht geven de sielen van pouloay kan lichten, tselue getz
geseget is demanteleeren ende eenelyck tot vhee onde Clappis
bodnente preserveeren

Wat aengaet de Notitie seg negotie is
in soo d'lamigen stant gelyck voor veel jaeren geweest is
ende weynich apparentie van beterschap ten waere de vreem,
delinghen op Seeram geweert ende des selfs in woonderen alles
wat sy ende omgelegen plaatsen vanden hebben van onstrocker
welken handel wel van grooten omme slaek. Zal sehyen te
wesen maer echter meestendeel in slechte soorte van Cleeden
Bestaen Zal, want alle de oostelycke ende Zuydelycke quartier
tot in nova Guinea niet anders als Corus Madouras ende
andere slechte waeren trecken doch de serameesen ende goram
eesen die oock volge Ryck zyn beter soorte souken

De Guarnisonen ende all' tgcene in be-
talmighe der soldaaten gegerven wordet geschiet met
Cleeden, Zulex de winste leenichsints doct ver grooten ende
wel de meeste avance geest, sonder zulex son den handel
ende vertieren der daucken hier weynich ont lyft hebben

De

De voorafgen Licentieerde Ingebrachte

Boortarse Janettos ende andere sachte Cleetjes, tot onder-
 hout van Smenseken lichaem, waer door de Comp. in haeren
 sleet ende dit een langhouerighe soorte is geuen afftreck heeft
 verhaluen blyft het in brengen des selfs volgens v. G. ordre
 affgeschafft, Zonder dat sulx mit geheel ofte ten deel toegestaan
 wort, wat soorte hier getrocken ende gesocht wort als de
 vertieringhe des selfs sachte noodich te verhaalen also den yselch
 tselue van tyt tot tyt met brengt, doch hebbe niet Connen
 laeten te Recommandeeren dat Banda alsouwent daider
 Comptoirs moeten missen met goedeptie quincees lynwaet
 ende witte gebleekte dongrys die de serammers percallen
 keeten versien wort, ende op dat v. G. perfectelyck sien conne
 in wat voeghen dat alle sootten van Cleeden in Banda
 Comptoir vereicht werden wort tselue hier onder gespetifieert.
 Nammentlyck, —

Tapy Grossa	R. 4	1	—
Tapy C. Indes van s'alta	"	2 1/2 a	1 1/2
Tapy Sarassa	"	2 1/2 a	3
Sarasse malaya	"	9 a	8
Laacker D'el Contant	"	5 a	4
Imme Brecken	"	1	—
Flantse de Colders	"	10 a	16
Quitende Silber Laecken	"	16 a	12
Cangans Smalle	"	1 1/2	—
Poelone opbars	"	2	—
Salpicades	"	8	—
D' gedruekte	"	10 a	8
Satynen swarte o. bloekte	"	12 a	9
Pantons	"	7 a	—
Gilams bare 6 a 4 Lyde	"	12 a	9

Tafel Kleeden	R ^o	2: -	-
Enoopen Zyde c Sijneese tbond ^t	-	1: -	-
Negeros Kleeden de beste	-	1: a	$\frac{3}{4}$
Cayn Goulongs	-	2 $\frac{1}{2}$ a	-
hemden van Ghynees linnen	-	1: -	-
D ^o vande Cust	-	1 $\frac{1}{2}$ a	2: -
Deeckens	-	2: -	-
Carfay d'el	-	2: -	-
mouris	-	5: a	6: -
Crispes	-	4: -	-
Ramboutijns	-	5: -	-
Croon ras d'el	-	1: a	1 $\frac{1}{4}$
Dongry	-	1: -	-
Omgoans	-	6: -	-
Chiautts	-	4: -	-
messen	-	4: -	-
Samania	-	4: -	-
Balatius gebleekte	-	4: a	3 $\frac{1}{2}$
D ^o rouwe	-	3: -	-
Salampoury	-	6: groue	5: -
Droechleere se doenen	-	1 $\frac{1}{2}$ -	-
Spaensleere d ^o	-	2: -	-
Cust leere d ^o	-	1: -	-
Soeden	-	3: a	2: -
Taffa de Cosconda en marcepour	-	2: -	-
Taffa de Bengala	-	5: -	-
Damasten	-	16: a	12: -
Zyde Taffa	-	10: a	8: -
Zyde Cousens chynees	-	6: a	5: -
Sajette d ^o	-	2: a	2 $\frac{1}{2}$ -
seemleere d ^o	-	1 $\frac{1}{4}$ a	$\frac{1}{3}$ -
linnen d ^o	-	1 $\frac{1}{2}$ a	$\frac{1}{3}$ -
Salalos	-	2 $\frac{1}{2}$ -	-
Zyde d ^o Catty	-	6: -	-
Blauwe boelongs	-	2: a	1 $\frac{1}{2}$ -
berams	-	1 $\frac{1}{2}$ -	-
Samadramory	-	2 $\frac{1}{2}$ -	-
Guinees linnen	-	1: a	1: -

Witte hafta	R ^a	2 $\frac{1}{2}$ a	2.
Swaarte D ^{us}	"	3: a	2 $\frac{1}{2}$
witte betillis	"	6: a	4.
roode D ^{us}	"	8: a	—
Seylsleeden	"	1: a	—
petas	"	2 $\frac{1}{2}$:	—
armosynen	"	3: idob:	4
Chauvels	"	10: a	8
Chelas	"	1 $\frac{1}{2}$:	—
perpetuaen D ^{us} L	"	1 $\frac{1}{2}$:	—
assumauus	"	$\frac{3}{4}$	—
dotia Dolqua	"	1 $\frac{1}{2}$:	—
D ^{us} gebleuqte	"	2:	—
Cult mussen	"	$\frac{1}{2}$ a	$\frac{3}{4}$ a
percallen	"	2: a	2 $\frac{1}{2}$
Cassen bengalen	"	6:	—
naraneonders	"	2: a	1 $\frac{1}{2}$

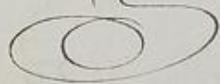
De verlegen ende onbequame goederen tegenwoordich by de Comptooeren voort ende buyten bedotten packes zynde worden hier onder verthoont die ten meesten dienst der Comp^{us} zullen worden gebenefueert.

Inde winkel op Neyra

1. p^{er} hemden van Guinees linne
 3. paer syde Cousens als oock ont^t: 27 paer heel Cleen
 12. p^{er} swarte Satynen
 9. p^{er} heel verrot
 3. p^{er} aen enden doorgeten
 3. elle laecken van mol doorgeten
 2. paer saye Cousens
 8. p^{er} Salpicados vande wittemieren doorgeten

Inde winkel op Coulo ay

22. p^{er} Damasten heel bedorven
 8. p^{er} Satynen
 5. p^{er} Groue witte betilles

9 Elle Perpetuaen volgaten
 1 1/2 f. Tape grandos
 10 1/2 f. tape sarassa
 1 1/2 f. Tape Oros
 2 1/2 f. Sayette Cousens
 1 1/2 f. witte Salampoury
 2 1/2 f. pantgies
 6 1/2 f. assemanus
 1 5/8 f. strenge zyde
 3 1/2 f. Ramboutyns
 1 1/2 f. deecken
 30 1/2 f. grauwe boeden
 4 1/2 f. Taffa de bengala
 3 1/2 f. Fyne witte betilles
 126 1/2 f. Maduerse Cleeden meest vergaen
 10 1/2 rol gout laeckes d.
 1 1/2 f. salpuaet mede meest vergaen

Volgens de getrockte Balance vande nieuwe
 Boucken At ult^o augusto 1635 Zynne Ed. door d heer gouv.
 Acrolay ouer gesonden, Zulle uwe E. comen beooghen d effectes
 vande Comptoiren, Banda ende Couloay waer aen ons gedrag

De Ritouren van disen Jaere naer Batavia
 De Schepen de Beets twapen van hoorn en d' arent geson
 Zyn volgens factura als volcht namentlyck

P. de Beets	noten	rompen	sock	Gatty	
.....	53395	10040	101	440	31262, 17, 12
P. tw. van doorn	36205	16510	429	10970	41310, 1, 12
P. d. Arent	11080	1600	290	1532	26340, 3, 1
<hr/>					
Gatty	10660	4230	900	2991	10539, 9, -

By d' siffes Boucken wort meue berron
 naer batavia gesondente wesen de onderstaende
 posten Namentlyck

2 1/2 Camie -

- 27½ Camen olie van Soelie
 16½ D. van nooten.
 29 " " gepaste nooten
 45 00 " f. oude Clappessc's
 61 " f. bandamse slauen
 23½ Catty bandas nagelen voor alle t welck t Comptoir
 Bat. seg gener. belast wort.

A. P. Noodich geacht sebben alle de negotie
 ende andere pampijen touseerende de Comp. te doen registreren
 Ende vte verhoonen soo worden de Lelue die in Banda meffen
 zyn ende by d' heer gouverneur Nicolay versamelt ende op
 gesoekt hier onder mit breede gespetificert vamentlyc

14. Tournaalen vande negotie boucken, des gesegde Comp^{rs} ver-
 volgende vanden jaer 1621 tot 1635

13. Groot boucken van d. negotie boucken vervolgende vanden jaere
 1621 tot 1635. exempt t jaer 1622 dat d' Effect blyft

De spetificatie Bouckiens van d'onkosten

- van quarmissenen fortificatien Slauen scholen ende hospitaal
 vanden jaeren 1621 vervolgende tot 1635 Mitsgaders vanschene-
 kagien en extraordinary onkosten vanden jaeren 1621 ende 1622
 exempt despetificatie vande onkosten vande slauen die in beyde
 jaeren a. 1621 ende 1622 defect blyven
4. Factuur boecken soorvande ontangen als wegh gesonde goederen
 vanden jaere 1626 vervolgende tot d. 1635,
2. Cognossementen bouckjens. vande versonde specerijen
 beginnende van jaere 1625 tot d. 1635
2. Reclpisse boeckjens van onkosten van scheepen geteykent
 by de Respectiue Coopluyden ende Schippers daer op varen
5. Schult bouckjens vande yuwoonderen van Banda overgesochte
 slauen, ende voor dato als desperate schulden inde negotie
 boucken affgeset beginnende van jaere 1624 tot 1635
- 11 Quarmissoen ofte Loope bouckjens vande jaere 1624 tot 1635

1. Journaal van d' Garnisoen boucken vant jaer 1634
8. Vrij offer register boucken vande affbetaelde reekeninghe vanden jaere 1624 tot a 1635 exempt dat die van jaere 1625, 26 ende 1627 defect zyn
9. Register bouckjens van wat tyden een yders respectiue requeghedooten zyn vanden jaere 1624 tot a 1635 exempt de jaeren 1627 ende 1628
9. Jaerlycxse monster rollen vant garnisoen zuder t Comptoir nassauw sorteerende van 12 Maenden by maleander gevouicht vanden jaere 1626 aff vervolgende tot 1635

Volgende Boucken inde secretarijnt Casteel Nassauw op neyra in Banda

1. Resolutie boucken als namentlyck
  1. vande E. H. Gouverneur willem van autsen zyn principael, begommenden 13 february 1629 tot 20 april 1631
  2. van Martinus sonck van 22 May 1621 tot 6 february 1623 zynde Copie
  3. van Willem Jansen zynde Copie van 14 desemb 1623 tot 1 Meert 1627
  4. vande E. H. Raemburg zynde Copie van 9 april 1630 tot vlt. ¹⁶³⁰ october 1633 ende voortts vervolicht by de presente E. H. Gouverneur tot 22de 1634
2. Rollen vanden acht. Raet van justitie binnen t. C. Nassauw op neyra begommen van 24 Augusty 1627 tot dato vervolgende
3. Sententie boecken als namentlyck
  2. gehouden int Casteel Prevengie op Sourabay Hogintiel is van 10 July 1625 ende vervolicht tot den 19 desember 1626
  6. d. van Raet van justitie als vooren beginnende vanden 15 april 1627 ende maleander volgende tot dato

3. Parthyen weesboucken genombreert van A. tot C. eerste
begonnen van . . . . . ende vervolcht tot dato

Mitsgaders een alfabet ofte intrest bouck Item een memorie
waerinne alle besluytinge der weesmeesters in Cort aengeteckent
ende gespecificueert wette

4. Plegcate boucken

2. Articul breven

1. polotieque ordonmantie

2. perck boucken als namentlyck

1 van Willem Jansen van Poulo ay ende t'begint sel
van fonthor.

2. begonnen vande Lelue Jan pietersen ende voorts vervolcht
by d' Heer vlack vant grootelandt waer inne oock by d'
H^r Raemburgh de parcken van nayra ende Rosegeyn
gemeeten ende wyt gedeelt Zyn

2. Erft boucken beyde van vlack t'eenre van Neyra. ende t'ander.
van poulo ay

3. Testament boucken

1. Inventaris bouck

2. dagelike journaalen van Prinsio may 1629 tot primo July 1631

1. protocol by claes van Meer Secretaris begonnen

2. Vry boucken teene vande H^r. willem jansen t'ander vanden Gaus.
Raemburgh doch niet vervolgende.

1. Gesammtherrdens Register bouck byde voorn seerts begonde

Vervolgende Boucken vant Comptoir

Pievengie op poulo ay

10. journaalen van negotie boucken des geteyde Comptoirs beginnende
vanden jaere 1625. tot 1634

10. Groot boucken vanden negotie boucken vervolgend vande jaere
1625 tot 1634

de specificatie bouckens van d' onkosten van jaeren 1626 tot 1634

d' inwoonder boucken vant jaer 1622 vervolgens tot het presente
jaer 1635

De quarmsoen boucken syn vervolgende vant jaer 22 tot
1635 sonder journaals

1. D. met zyn journael ende vry boucken vant jaer 1634 —
4. Journaalen vande wees boucken van 1629 tot 1634 —
6. Groot boucken vaud. beginnende van 1626 tot 1634 —
1. Inventaris vaud. weesboucken van a. 1629 —
3. Nieuwst bouckjens vaud. beginnende vanden jaere 1629 tot 1634 exempt vant jaer 1630 dat effect blyft —
8. Sententie Boucken vervolgende vanden jaere 1626 tot 1634
5. Rollen vaud. Boucken beginnende van 1626 tot den jaere 1634 exempt vant jaer 1634 —

Din in Copp der speceryen worden op den voorrijken voet voor Contant a 5 $\frac{1}{2}$ Hollants ofte een Catty Banda per een Reaal van achten ingesocht ende voor 10 Catty ofte 5 $\frac{1}{2}$ Hollants nooten eens soe veel van alle tweelike op de leverantie desselfts het gerechte heuende part voor de Comp. volgens haere leen brieven gesort wort bouens. Dien opor haer Zielen een halve Reaal jaers, ende int ver Copen van haer leenen, voor haer gewaet het rechte vierde part.

Iet dat het gewas ofte vruchten hier bouen genoumpt, gewonnen geplukt ende gepreserveert worden is onnoodich te verhaalen, alsoo een yoor Zulex genoumsaem bekent ende daer aen weynich gelegen is eenle dient dat, dat het beste. Jaysoen inden droogren tyt compt ende hoedrooger Meuson soe beter ende durafelder goet voor de Comp. geleverert wort andersints vallende nooten eer ryp worden oft verrotten vererimpen, ende geraken tot niet.

Omm. de gemelte Speceryen wel te preserveeren op ort ordinary (yder sochel van 13 $\frac{1}{2}$ a 16 $\frac{1}{2}$ Hollants ofte 25 a 30 Catty bandas met een flazkan Zout waeter besproijt ende getrapt, onidaer door voor de myt gepre serveert te worden tot geene de Cooplyyden daer mede te doen is om haer seluen te vergrooten gelyck men vande

Slapen die ongeveer 3 a 4 ^{en} Hollands Compt te wegen mede
 Souw Comen sustineeren ende gants niet in Consideration
 compt dat Zulx nootsaackel^{ijk} geschieden moet omt breeken
 daer by voortte Comen, ommers wort dit getraft. So de selue outfang
 wort ende naert tragen geleverd dien volgende het sproyen ten
 waer tot preservatie vande myt onnodich souden oordeelendes
 niet anders te geloouen off het haestich outfangken moet voor de
 Comp: Schadelyck ^{en} Ende groote laecacie geven, alsoo by in
 formatie onder vonden is dat de soekels van July tot augusty
 2 1/2 a 2 1/2 ende 3 Cattyjn gedroecht waeren, Item dat op de over
 gebleven soekels 5 a 6 Catty laecacie bevonden sijn, waer op te litten
 staet ende geconsiderert off de soelye soo haestich in toe komende
 gescheeft dient als duk maels, ende noemtlyck nu geschiet is
 waer door myns oordeels het broyen en de Bruymicheyt mede voor
 gesomen zoudewerden, ende dan beter, als wameer groen ge
 packt wort het sproyen in Consideratie Comen Louw, echter off
 Zulx dat doort sproyen ende Sulticheyt vant water Comende
 by de vochticheyt vande Maies niet anders als broyen veroorsaekt
 wort, waer op Bruymicheyt ende verbrayt goet volgen moet
 Zulx het vast packen veroorsaekt, andersints wort goet
 regardt genoomen ende door d' heer gouverneur off directeur
 daer inke soodanighen ordere gestelt alst behoorlyck is, tot
 voorder sorgs dat de gewassen tydel^{ijk} ende naer behooren Rijp
 gepluukt werden is den Boswachter op Baawa ende den Substituut
 Hyscael op poulo ay gelaet te draghen, de nooten vant
 jongste gewas waer vande soelye nu vervoert wort, worden
 gemeene^{lijk} tot het naeste jaer over gehouwen, alsoo eerst ge
 droecht geeraecht gegaribiert de Compn door de leveratrs myt
 gesocht gewoogen ende dan door den Coopman gekalikt ende
 int packhuys op geslaghen tot dat versonden worden, so dat door
 experientie ende goede ordere hoe langher hoe beter goet gele
 sal worden,

D' Heer Gouverneur Heeft in myn presen
 tie

lic doen openen 3 Sockels, Zynde ouer een jaer getrappt ende
in een broyent rys Cot geleght, namentlyc een sockel om be-
spruyt, de tweede met 2 kammern, ende de derde met vier
kammern coacter, d' eerste ofte onbesprengd was schoon en
aen genaem mit ooch doch seer door boort vanden myt, de
tweede wel geconditioneert doch mede benyt, maer niet
zalst 100 vel, ende bruyder, de derde met 4 kammern was
gants swart doch weynich myt maer als verrot ende
dooff van Leick soodat wy demiddelmaect in desen voor
d'ouerdaet prefereren moeten, ende beter oordeelen een can
water als meer, al hoe wel dat op die van een kan naer
dat gesijft was 4 a 5 Latty myt bevonden is

Door gestadighe drooghte sal dit jaer een
ryck gewas ontfangen zyn, op poulo Cay ist meeste
gepluukt, daer van Schaers twee derde parte der soelye
met den arent naer Bat^o vervoert wort, opt groot landt
wort noch sonderlinghe niet geint alsoo wat laeter by compt
doch hangende spoomen gelyck voek doen op neyra soo
vol dat de tacken buygen, waerdoor de Brekingh. gemaect
wert van dit gewas noch wel 600 ende meer sockels soelye
int park huys Comen zal ende tot het naeste jaer overblyven
zullen,

Sommighe Personen vvelsende
bandagense speerijen ten aensien vande ouersaet Zulex
door goede saveninghen toeneemen zal, de h^o M^o vervalt
zullen, dat wels niet vrcempt waer ende licht gescheiden
onder, doch daer tegen een goede Remedie, alsoo wy weten
moeten dat niet alleene wy, maer ouersche auere plaeten
goede quantiteyt der selue speerijen hebbe daer ons opte
letten staet, ende soo wannec die vernieticht Zyn assakent
andere gesustineert zal worden.

Nota

De negotie

De Negotie Boucken waaren op ons aercoomen perfectelyck over gedraghen, ende behoortlyck in gestelt alle effecten behaluen den Gys die om Zyne groote Valoeme niet en hebben Commen naer meeten hebben volghende nieuwe getrocken balance soo wel opt groote Landt als op Coulo ay ende neyra naer gesien, dat alles d'accoort bevonden nuyt gesondert eenighe weyrighe bedoruen Oeuden blyckende p^r Manorie hier onder gemeeytioneert

Sommighe Posten In Form van Mes-
natie ende Bedres Zyn d' Gouverneur aen geseen waer in Zyn belooft heeft veranderinge te doen maken andersintz is alles in goede ordre bevonden daer inne Zyne gerecommande hebbe te Continuieren.

Int op Neemen der lasten vande
Comptouren in Banda wort bevonden dat de selue mit jaer 1633 31525: 10: 4 meer bedraghen als a^o 1634 daertegens Compt in Consideratie dat anno 1633 de winste 19062: 10: 2 meer belopen als a^o 1634 soo dat Banda echter inde jongste boucken 11662: 10: 2 minder als haer 33 ten achteren Compt breder blyckende d' ondergesse declaratie ende Zooby d'onkosten van nieuwe boucken blyckt Sullen de selue nu eer meer als minder belopen der haluen hier onder beneffens d' andere gespetificeert worden

	Anno 1633	Anno 1634
Quarmitoens Soldie	40950 ^o 1 ^o 8 ^o	41118 ^o 2 ^o 10 ^o
montcosten van quarmitos	35129 ^o 8 ^o 5 ^o	34020 ^o 10 ^o 12 ^o
onkosten van d'	8453 ^o 18 ^o -	5205 ^o 4 ^o 8 ^o
onkosten van fortificatien	4291 ^o 5 ^o -	2318 ^o 17 ^o 8 ^o
d' van slauen	21964 ^o 15 ^o 4 ^o	18249 ^o 7 ^o 8 ^o
T'vry bouck	4682 ^o 14 ^o 2 ^o	2663 ^o 3 ^o 13 ^o
onkosten van Schepen	9015 ^o 16 ^o 8 ^o	2196 ^o 1 ^o 6 ^o
De tocht naer Seram	4781 ^o 8 ^o 8 ^o	- - - - -
De tocht naer amb	- - - - -	823 ^o 19 ^o -
T' Hospitael	130 ^o 11 ^o 8 ^o	428 ^o 16 ^o 12 ^o
transport Somma	139349 ^o 18 ^o 11 ^o	107824 ^o 9 ^o 13 ^o

P: transport somma / 139349, 18, 11 / 107824, 9, 13 -
 Soo dat de generaale on-
 costen inden jaere 1633.
 meer als 1634 comen
 te monteeren / 31525, 8, 14 -

Somma / 139349, 18, 11 / 139349, 18, 11

De winste op de negotie Mitsgaders
 d' Incomptste vande landen Daertegen syndese namentlyck

de zuivere winst	/ 84397, 15, 3	/ 61049, 7, 5
requē van thende	/ 11592, 6	/ 15524, 1, 10
Requē van pacht	/ 4233, 8	/ 4634, 12, 8
Requē van tollē	/ 2344, 8	/ 1496, 1
Somma	/ 102567, 9, 3	/ 82704, 18, 7

Contra comen de winste met
 d' Incomptste vande landen a.
 1633 meer als volgende jaer
 1634 te bedragen / 19862, 10, 12.
 Somma / 102567, 9, 3 / 102567, 9, 3.

d' Ingehouden pen: vande aff-
 getre des peraaete schulden der
 Inwoonderen van Banda comen
 bouende voorsz winstende in
 comēt te bedragen / 2534, 16, 8 / 3078, 19, 12.

Nota dat Banda inden jaere 1634 mynder
 als vorige gepasseerde jaer 1633 ten achteren
 Conipt / 11662, 18, 2 -

**A^o 1635. voor de Maenden Maert, april
 may, Juny July ende Augusto bedragend oncost nashen**
 Guarnisoens soldye op neyza / 15388, 13, 4
 op poulo ay / 5013, 15, 6
 22402, 9, 4
 Transporteere voorder

P. transport		22402, 9: 4.
Montkosten vant garnisoen		
Neyra	1419L, 9: 15 #	
op Poulo ay	3042, 7: 14 "	
		17233, 17: 13
Oncosten vand: op neyra	2157, 8: 8,	
op Poulo ay	572, 3: --,	
		2729: 11: 8
Fortificatie op neyra	836, 2, --	
op Poulo ay	201, 10, 9	
		1038 -- " 9
Oncosten van Slauen op		
Neyra	8873, 3: 13	
op Poulo Ay	1179, 15: 12,	
		10052, 19: 9
T'vrybouck op Neyra	1970, 7: 9	
op poulo ay	188, 18: 2	
		2159, 5: 11
T' schip de Beets	902, 4: 4	
den arent	263, 16: 8	
T' w. van boorn	47L, 15: --	
		1537, 15: 12,
T' hospitaal		312, 17: 8
De Toestnaer Amboyna		545, 14: --
		58012, 11: 10
Winst op neyra		
op poulo ay		
Requē vant sien	5458, -- 12	
op poulo ay	4027, 1: 12	
	9505, 2: 8	
Requē van pacsten	859, 7: --	
Requē van T' Sollen	1887, -- --	

So dat uijt dese Calculatie bevonden

wort Banda voor de bouen geses maenden niet tegen staende
dat voor 5 Maenden ende 15 daghen van 96 Soldaten ontlast is
geweest Zulcx de winst eer min als meer sal veroorsaaken

4100, 0: 12 meer alst poorighe jaer belast blyft waer uyt blyckt
al wordt de Mesmagie noch soo seer gesocht het eene jaer het ander
geen wet stelt

Jot

Tot bevordering van Comp'ssaaken
 ontrent sich den heer gesuvernour op neyra mit fort nasson
 Saenipt den opperkoopman denmer die als president over den
 Cryges als borgelycke raet gebruyckt wort, tot welken eynde
 ter weck de raets personen van Lontor over comen, ende alles
 wat voor gevallen zy, oft gehandelt wort, op pouls ay presid^t
 d'opperkoopman daer alle beuselingen ende geringhe saecken door
 den Fyscael Substituut aen geblaecht ende by den Raet oft
 gehandelt wort op Lontor leyt eenonder Coopman gelyck
 voek doet op wayer de andere Redouten blyven met Serganten
 versien, Soodie van danner ende oeren jetwes vandoen hebben
 moeten haer Recht op neyra ende haer gerust oft provisie
 van wayer raeten,

De Requering van Condemnatie sebb.
 naer gesien ende bevonden dat de Comp: haer behoortlycke
 Competentie naer dat de gevallene onkosten van bodden als
 andersints alvooren oft getrocken zyn, behoortlyck goet gedaen
 werden.

Inde wees Camer was op Neyra sege
 myn vertreck van Banda berustende ter Tomma van
 R^o 1235 8 ³/₈ R^o van 8 waer van noch by de Cassa bevon
 wort R^o 2420 ¹/₄ de rest op deposito uytgegeven breeder
 blykende R^o ondergess specificatie

Balance Debet

R ^o Cassa voor Comptantgelt	R ^o 2420 ¹ / ₄
Jan Jansen pontgroot	300
Jan westhoff	540
Cornelis pels	468
Jan Symons	116
Aimeo Ebynes	64
Rutoer Chemnek	57
Titus Roelants	20

Transporteere R^o 3915 ¹/₄

P ^r transport	Re ^{al}	3985 ¹ / ₄
E. Idert Jansen	"	105 ⁴ / _~
Frans Beyndruessz.	"	25 ³ / _~
Pick Swan Chines	"	54 [~] / _~
Hans Crustiaens	"	81 [~] / _~
Andries Israel	"	62 [~] / _~
Gerrit Jansen van Aerden	"	1093 ³ / _~
Denys Jonassen	"	600 [~] / _~
Pieter Pauwelsz.	"	650 [~] / _~
Christoffel blaes	"	78 ⁴ / _~
Lucas Fredruessz.	"	50 ³ / _~
adam lespine	"	28 ⁴ / _~
Jan Soliman	"	164 [~] / _~
Jan Catjaúw	"	62 [~] / _~
Elaes vander meer	"	180 [~] / _~
Pieter Colet	"	100 [~] / _~
Joris van bellings	"	108 [~] / _~
Harman van staeden	"	414 ⁴ / _~
Rutger pauw	"	50 [~] / _~
arent barentsen blauw	"	14 [~] / _~
wilhem Jansen mullem	"	135 [~] / _~
Pieter Jansen van brugge	"	59 ⁴ / _~
Francois le Caelsie	"	91 [~] / _~
abraham de Vries	"	600 [~] / _~
Cornelis vander borst	"	505 [~] / _~
Gilbert dircessz.	"	100 [~] / _~
Boyeke Chmees	"	400 [~] / _~
Tansibo Chmees	"	100 [~] / _~
Charsten Ludickssz.	"	800 [~] / _~
Pieter drucken burg	"	100 [~] / _~
Buyckoe Buyckgiens	"	1500 [~] / _~
Somma Reales		42358 ³ / _~
Balance Credit		

mps Saak
 met fort raide
 doont op een
 tweleken gunde
 r formen, onde alle
 p poub ay poud
 ghe saeken om
 by den Raet of
 op man gelijck
 en met der gante
 vanden liden
 ruff of poud
 natten
 r beontlike
 van boden als
 oorlyck gelyck
 de Cassa
 egeven
 300
 540
 468
 110
 64
 57
 20
 3985¹/₄

Balance Credit

De kinderen van Cornelis vandoort	R 256, 1
Thent van Jan van Bouven	1528, 1
Den boel van pieter brunel	269, 7
machtel joosten	4815, 3
Cornelia d. van nicolaes joery	1058, 3
Hubert michiels	30, 4
Barber d. van Jans fransen	111, 1
De kinderen van michiel smit	243, 3
Jan westhoff de jonge	121, 6
Glaes Cornelissen	59, 6
Cristina jans	428, —
Geruit Gouertsen	1058, 2

Somma Realen 12358, 3

Opstuck van Particulieren Landen

hadden gelet doch niet comen gesunden, dat sich daer in ymant vergrypt oft verlopen heeft, als eenel dat wel tegen de placat sommigke die parcken besaten midienst zyn gehouden ende de nova aen genoomen, daer van hem den jegenwoordighen Joudrneur excuseert, Zulcx door d' heer Raemburgs geschut te zyn idie soot schynt door d' heer vanden keuvel ten tyde by Commissaris was daer toe gecommisseeert is, ende toegestaen wart, ja by heer vanden keuvel voor noumpt ten seluen tyde ront uyt seye dat wel eenigke door des vingeren mocht sien) wie ende hoeverl de selue geweest zyn wort heronder genotificeert

Op Wanez	Siclon
Jans Colleyns sergant	9
Willeni ros soldaet	10
michiel Claessen maringhe	3

	Soelen
op demer.	
Gouert Thomasz. Corporaal	19.
meyndert Gerritsez. bassehueter	10.
Cornelis P. Ly. leeven adelborst	8.
op Selamme	
Egbert Stoffelsz. Corporaal	16.
Jacob willimsz. Schoolm.	5.
op lonter.	
Marten Ericx	
Consalvo nonis. Schoolm.	
op neyra	
Jan Jorissen Capiteyntie	10.
Adriaen Bruyn Coster	16.
Pieter Franssen Omp ^{er} Snyder	6.
op poulo ay	
Joost bouet	18.
Pieter pauwels	52.
Cornelis snel	5.
Abraham hoffman	5.
Marten boset	4.
Nicolaes pitie Maringie	3.
Jonas jansen	11.
Geyndrick jansen	4.
Augustyn papanger	3.
Fredrick josten Coster	5.

Si Eylandt in Banda Lyn nu Jegen
 wordt dich versien met dry predicanten bouen J. Johannis
 preferius die gedestineert is met den eersten Zuk naar deeylan
 kayendo arudo te vervougen daer in hem wel vernoucht hout
 deshem twee jongelinge zullen by gevoucht worden op hoope
 daer door te meer vruchts te doen Zulx hem dan al machtighen
 ewelgionen de reste zullen Rofftereren aende justrectie hem
 doorden kercken Raet van Banda ter kant gestelt waer van
 V. Copie doorden gouverneur is toegesonden

De verdelinge der Ristende Predicant
is als volcht namentlyck d' reemstede op Neyra d' verlagis
op lontoir ende den proponet pont kaseu op poulle aij tot
is bedroust dat hier niemant d' dienst in malays can coes
neemen alhoe wel de gemeente swack is doch observert
d' reemstede het leesen uyt eenighe formulieren dat hem
wel gevalt ende goede stichtinghe gaet het waer te wensche
noek eenighe jaeren wide Continueren alsoo hem godt
meerder gesontheyt verleent als wel op am boyna gekat
heeft d' verlagen gelyck oock doet d' reemstede doende
gemeente met laeren dienst goet Contentement.

Wat aengaet de gemeente stin de Schoole.
ende apprentie van dien die me dunckt ganz swack is
daer van als oock de loope tot het selue wort inde neffens
gaende memorie de memisters tot dien eynde aff gevindert
W.C. by Letter C verhoont waer aen ons Referere

Belangende de Gecommitteerde van wegen
den Gouverneur inde kerckel vergaderinghe wort by laer
geadmitteert doch wort in Banda geen secker persoon daer
hoe gehouden. Zulcx d' Gouverneur gerecommandeert
voortae te sullen laeten geschreden. Beter ist zulcx dat
de predieanten alhier geene kerckelycke vergaderinghe
houden. ofte eenighe missiven versenden, als met voorlaeten
ende licentie vanden Gouverneur, des Aer behoort byt smant
uyt zynen naem gesonden wort het gebesongerde een
zyn d' schriftelyck overlevert, endet selue in en bouck
ordentelyck by Maleanderen Registrat. waer doortot
allentide zae besognes ^{naer} gesien Comen worden.

Tot dienst van dese nieuwe gemaecte.
Gorcorren waer gants noodich op off naer de Cust van
Seram gesunde worde, een kaest dosyn vande lichte pruce.

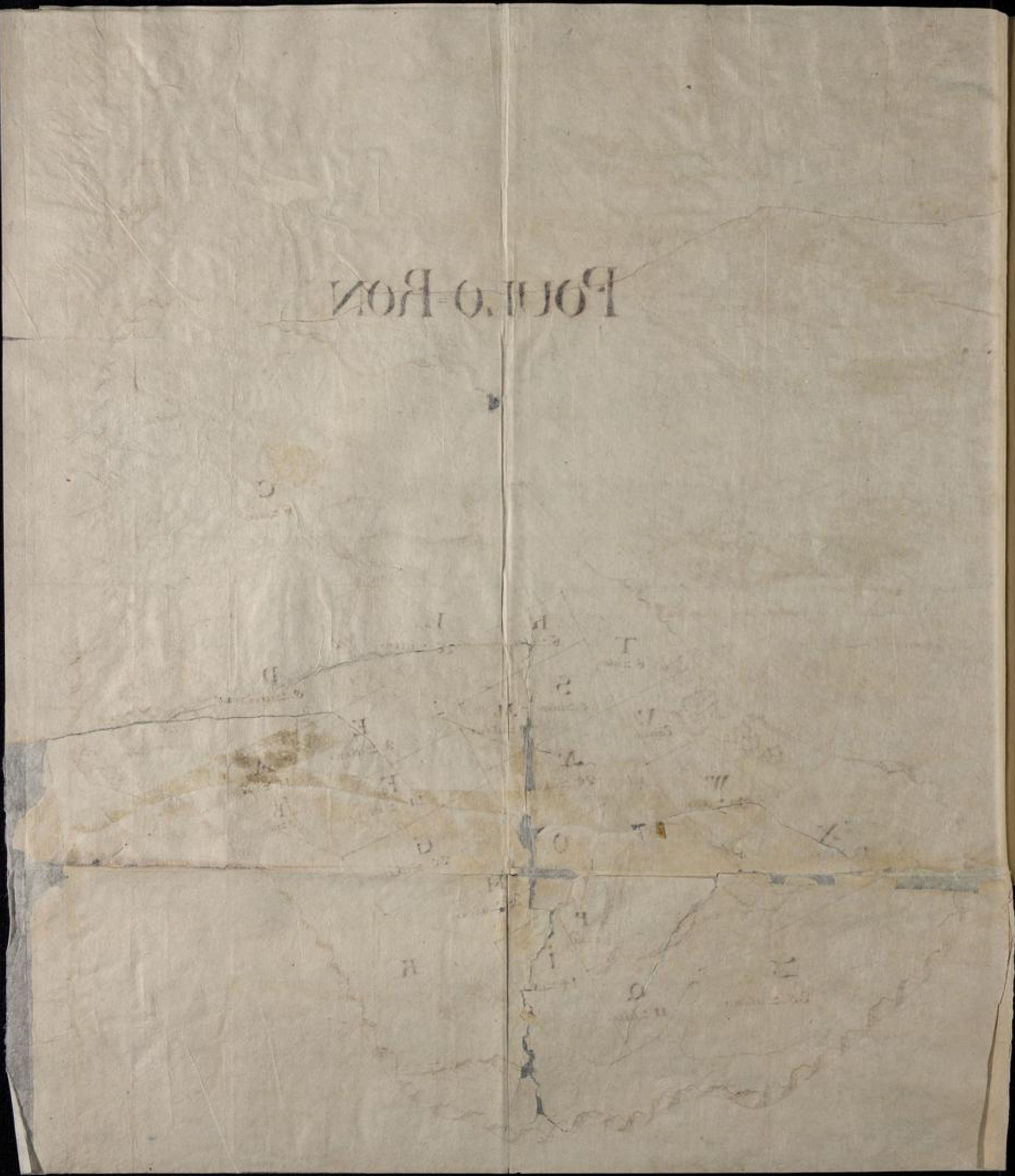

POULO-RON

ant
 rlaye
 ilt
 coace
 ty
 em
 onschd
 H
 schat
 n de
 rle
 kis
 roert
 N
 ghar
 daer
 ut
 dat
 ee
 ten
 mant
 en
 ik
 at
 Fe.
 4 van
 mulc

POLIT. O. RON

Stucken die oock niet alleen daertoe dienstich Loude wesen /
maer gants bequaem ende noodich inde Eylanden Souda /
om op sommige Redouten offte vast huy den stem om in-
tyde van noodt op straudende op wegen tot affbreuckende
vryandt te gebruycken waer tegens eenighe Saaken gemist
ende de Stucken in plaets geleght comen werden.

De Chymisin bevonden wij hier Contrarye
d'observantie van Batavia ende amboyna geen looff gelt
te betaalen daer vand' heer gouverneur aen gesprooken
~~hadde~~ hebbe, die verstaet dat zy arm zyn, ende haer
looff gelt niet op brengen Commen. Echter versouekt dat hem noch
eenighe meer gesonden moghen werden, ende alsoo d' Zeliu
Chyneesen als Mardyeckers tot waaken ende pangayen
missins andere daer van myns oordele wel geexcuseert
Commen werden, geemployeert worden is by Resolutie
tot de naerde order haer looff gelt nyt gestelt dies dit
D. nota.

Op wayer, Si lamma, Lontoir & Sebek.
bevonden eenighe borgesin toegestaen wort, groot vree
te houden, Zulex het getal van 6 a 8 niet vermach ^{te houden} ~~te houden~~
Echter ist Zulex daer op weynich regard genoomen wordt
ja sommige Smaden ende meesen den eenen te veel off
den anderen te weynich geschied, derhaluen best daer in voor-
sien wort, endet geene sy bouen haer getal hebben namenth
by beurtten tot accommodatie vande Borgery off soldaten
die dese preferentie niet en hebben, tot een Cursen prijs
vercocht wort, voor als noch en Canick niet bevinden dat het
keruven van groot vree de Comp: ten aensien vant Bos tunderk
is, alsoo de jonghen boomen eer te veel als te weynich zyn, ende
da gelijck doortgevoelt aen geplandt wordt.

Wij alsoo op Rossi geijn ende Pello ron, groote
quantiteyt riet staet dat door den rycken Burgheer tot
Egne

Zyne Accommodatie vandaer gehaelt ende by den armen
door maerquem: Van vpertruyck ondoenelk is die toe oor-
saecken vanden diekmaets vande Lyeke nyt laere botten
Goopen moeten. Zoo soude niet vrcempt vunden dat op tselue
Briet eenen tol gestelt wordten aen dien vande lasten die de
Comp: daer is dragende ende Zoo sijn daerom naerlaeten
Zal de Comp: te beter laer gerieft be omen

Op gemelte Eylanden dienen Continuueel

8 a 10 Comp: slauen gehouden om aldaer ten dienster
der Comp: alle de Calappesen te Rapen oly te branden en
hout te maken tot accommodatie vande Quarmissoenen
ende alsoo dese eylanden, meer als ander plaetsen met sagon,
woer boomen versien sijn, souw door een persoon ofte twee
soo veel a sijn gemaeckt gemaeckt comen worden als tot de
quarmissoenen ende aen comende Scheepen van noode sijn
Door welck getal van slauen dat bouen 10 a 20 niet behoeft
te wesen, vnde tot ander werck gebruyckt comen worden.
Soude het daer voort quarmissoen, noch aengenamer wesen
ende t bos beter als nu bewaert sijn, sijn dit bos is een goet
slaech van boomen vande jaeranen Capock genaempt
ende zeer gepreisen dat men can aenplanten ende vcke
saeken vnde aerdestecken, die veel gesnoyt sijn de behoort
diekte ende hoogete bespomen soude, ende tot alle werck
bequaem sijn, dit hout is tay ende 4 boucken gants get

Dit Eylants gront is uijter maten bequaem
goet om tchuygen ende aert vruchten aente planten
Item op verscheyde plaetsen mit hart vant lant niet goede
woater putten voorsien Zulck selts nidesen groote
drooghte tot dry verscheiden bevonden hebben, soodat
het bestiaal hier ten ontcoyffel verminderen zal
ende Zoot mogelk waer van jaer tot jaer meer ende
meer aen gebracht dient,

Volgens de ordore ende Exprese last
Gulle

Zulle alle des Comp^{is} Lyff eygenen die onder Comp^{is} dienaers ende
 Borgeren (dat meest bandaneesen Zyn) verdeelt waren nu getrock
 worden ende is dienaengaende by Resolutie goet gevonden datmen
 die een yder Zal een presentieren voor een behoorlyc prijs om de
 Comp^{is} van schade Coste ende Scheiden te outlassen, mits conditie
 soo Vt d' Lelie weerom gelieft in te trecken de Comp^{is}: de beloude
 Somma sal gehouden blyven uyt se Keeren ende een yder mit pertuulier
 goet te doen waer met raerde luydon doch niet sonder Reden
 Overgenoucht zouwen, Echter ist Zulex dat hier soodanighe
 Commissarisen niet aengenaem Zyn, doch wort dese Excusen
 mede op d' heer Paziden Heuvel g'excuseert, die haer noch meer
 belooft ende toe geseyt soude hebben.

Het houden der Coopluy jongens blyft aff
 gesehaft, geeneder lyff schutten oft zorgens daer en worden
 t sedert den ontfangh uwer Commissiën ende nieuwe boucken
 bevondendes gelycke blyven de latten van de prauus gatten mede
 aff gesehaft, soo dat sich een yder met Zyn rantsoch en neeren
 ofte bedroopen moet.

In dese Boucken hebbe geordonneert volgens
 t gebruyck van ambogna maentell op onkosten van fortificatien
 te brengen de dachgelden der slaven, Zulex daer noyt geschiet en
 is, dovens dien op poulo ay ende niet op nyra de selue latten
 inden staet wegens d' Engelsche gebracht daer inne Syonuer
 Egael hadden behoort te gaen ouer sulix om voortaan soo
 danighe abuyten voort te comen, alsoo d' Engelsche met boucken
 ende niet met Cartabelle Zullen willen Requieren tgem goet
 gevonden is.

Volgens din Ousch wort voor Banda
 naer ouwer gewoonte 350 a 400 latten zys versocht stem
 100 vaten vleys ende speck hier open een niet naersaten
 Zyn t'woorte stellen oft niet noodich waer tenaensende.
 Sagouu tegenwoordich onder de markt vereocht wort (ende
 deselue in key oft arouw noch beter coopte bedomen zal
 coeser) -

wesend datmen Banda vande selue voor een jaer versach
die doch jaeren langhe bueren kan ende onden cenen tijt
off den anderen wel ontstaen soude dat by ongeluck geen
vrij derrewaerts gesonden soude werden, Zulx in gem.
quartieren graste swaricheyt veroorsaacken zoud met
de prest souden zij licht voor een jaer Connen behelper

In de Eylanden van Kay behoort men
de voort te doen slaven voor de Comp op te Coopen de selue
om van hier het verloop niet subject te wesen naer bat
te sendende vandaer weesom andere naer Banda alsoo
op de selue Eylanden noch ettels duylent menschen doodich
zyn.

Tot gesindmghe van key, wort den grootste
boyer met een nieuwe luyt voorsien, wrens in houten ende
Bouen werck redelyck goet is den Cleenen meent d' h.
gouvernement medite bestimmeren doch syn demeste in
houten vergaen ende verrot, sood dat daer moyteen werck een
vast is, doch vermeent alles met cleene Costen te verrichten

In Anckers hebben wt Banda comen
met brenghen door oorsaek die doort ongestadich hart ende
onstannigh grauw ende donker weer piert hebben comen vissen
gelyck t' ancker vanden arent oock niet hebben comen. *De om*
Zulx p. 1. 1. eerste sal geschiedony

Dat Augusto arriv: in Banda
vande Seylanden seram twee stucx vaertuygen waer
mede aff gesonden zyn de grangg: Manono kettingh balingh
bangh, Oranguay van kille brot ende killewaros broch,
lelyelabo, zynde maringie door myn vanden ouer seram
sant geauthoriseert tot welken eynde hem een Comp
rotwangh behandicht is, dese seggen aff gewaerdicht te wesen
om ons andermact luyt denaem van alle de orangg: nament
lyck, Quillewaros ende omgelegen plaatsen door myn vertrack

te Comen aendienen dat sy de gouvernementen van Amboyna
 ende Banda in alle trouw ende promicheyt zullen gehoorsamen
 Zulck die van benauwer oock belouen die van gotam waren
 zy verwachtende waer toe eenen generaalen pitcher daer
 was aengelecht van wien sy mede alles goets verloopte die van
 sarakit bleszen effen obsitnaet daer van backer die met zyne
 jonck gebrukt lach rapport souw brenghen.

In Banda bevindt se dat de Burgeren
 tot noch toe soowel als voordesen in Amboyna met geen lasten op
 haer bestiaal beswaert zijn niet tegenstaende dat machterger
 ende van meerder vermoghen als in Amboyna zijn daer de
 Burgeren en Comp^s Dunaers ommers van allen t bestiaal
 dat slachten en er bloet laeten t seluen aenbrenghen ende des leeren
 Recht betaalen moeten Zulck hier mede opdat zich de amboynese
 die niet en wecten te winnen ende extraordinary belast worden
 haer daer ouer niet en belagen yn gerraert dient istem het
 gras gelt vout groft bestiaal ende op densagoudeer can daer
 zodwel als in Amboyna eimen pacht gestelt werden also daer
 om te min oft te meer gedroncken zal werden ende den zeluen
 meest onder onse natie gesubsuumeert wort

De Heere isoo velt en Principa
 wegens denstant der amboynesen ende Bandaneesen quarter
 op myn visite hebbe geremarequeert waer by vby vertrouwen
 v^e Edelheyt de gelegenteyt der seluer plaatsen genoude
 saem zullen verstaende desselvs nootwendicheyt bevroede
 verhalen zullen v^e Edelheyt wpende rypoordeel dresse
 bevelende godt almachtig van gantscher herten
 bidden de gemelte gouvernementen met Lynca Mult
 Rycken seggen te willen genadighen ende des Comp^s voorder
 Zaeken

Zaeken

Saacken onder V.C. Bedriyts Landouriger gesontkeyt
ende Reegeringhe meer ende meer lasten proffe,
raren, Over geleverd in Bat. Hoy 21 Octob
A. 1635.

Onder stont:

~~Ed. Gysel~~

Handwritten text from the adjacent page, partially visible on the right edge of the image.

106

Memorie voor d'e: Heere Cornelis
de Colij: Gouverneur in Banda om dese
Ondergeschreeve punten in toecomand
te Hidrossieren, Eerstelick

Soe wy by de boucken ende d'onselste onkosten van quarmis
bevinden dat Jaerlicx ongeveer 2000 ponden beskruyt g'aspit
worden, en sijn den derde soe veel op soello Adij, end
wij oordeelen ten aensien alhier geen toetsen voortvallen
dat het selve geconsumēert wort, soe doort affschieten vande
waacht, alsmede des sonnendaels mit doen vande Parada
vuer sulcx sullen se voorgaer commandoert gelidw te houden
t selve affschaffen en soe veel te Moskagieren als mogel
wesen sal.

Inde affgeloide Boucken bevinden wij dat het vloed en speck
belast wort voor, 565 lb behalven dat van soello Adij dat
sometijde de helft en oock veel Meinder importiert synde
t selve, wende srauwos gasten, vant Caspel Nassau tot
verscheyde maelen door haar op de Comptoren benyden
haar Rantsoon verstreckt, som worden onder de seyde mede
gecomprehendiert eenige Bootsgetellen die om haar last van
Comptoren te haden gesonden sijn, hier op dient g'elick
dat dit gementioneerde affgesehaft worde, en den toer
vande vloed, t sijn oock waer dat gaen sich met hun Rantsoon
genoeg, g'elick in andere quarten gebruykelijck is,
ten waer dat verwoert bloven, alswaender oock gemena,
guert moet worden, ofte anders g'elick den eenen te wde
en den anderen te wijnich.

De den selven voer sijn moede geconsumēert ongeveer 5330 lb
Lijc wesende by naer, twee lasten sulcx inde midde Boucken
oer Meer als min soude belopen, soe daer in gecontineert
wert, bouwiden Montoeren de selve onkosten wde salft
soe veel op soello Adij, wde halven sulcx, als hier voren ge,
seght is, mede dient affgesehaft, alsoe niemant anders,
als sijn Rantsoon mach gemeten, en moeten haar de seyde
personen beholpen, g'elick de Bootsgetellen op de salospen
doen.

Onkosten vande Slaven bevinden wij inde affgeloide Boucken
de Comp: gans seuer en lastich te vallen, namonlijck

Den

Aen Rys op Banda en Neijra gespendoert 1725 45te
synde 57½ last, Kom 2072 ½ # Sagouw 7030 # sout
120 Cannen Oly 3040 bot padj boontions & noffons enmige
Anderc Teymroeden onser.

Item haere Cleederen die inde Maont Septemb: @ 34
beloopen hobben f 1013: - houdens t'geene soo m' als dan
Maontlyck mder in gelycker voogen en doots bloedon
versstroekt is, Dat mede en godde Somma Compst te bedragen

Inde Nieuwe Boucken wordende selve onkosten der mede
als m' bevonden Namentlyck inde maont Junij @ 1635 com:
de selve te bedragen voor soo veel haer aen onderhouit in bloedon
ge: verserocket is, de Somma van f 2456" 7 en 4 pen.
soo dat de Compst: dienaangaende door de Medemickvullige
Slaven (daer ten ontwyffel veel onnutte Menschen sla,
vinne en bloeme maisters, onderloopen) enon grooten last
op den hals loest, dienvolgende sullen v. B. Ryslyck dien
te overloggen evatt Slaven de Compst: op alle haere besittinge
van goods heeft sulcx soo nauw besnoeyt dient als
Moogelick zij en de Rys ten onseren dienst der Compst:
vercoft worde.

Voorder dient in toelomende verducht datt slaven ~~de~~ ^{soo} slaven
getractoert worden en goemige der selve andere bloedon
becomen als de zulke die Slaven loogsigent worden, Kom
tot Montcos ten behouren de oude Slaven half Rys end
half Sagouw te gemisten, om haer van sagouw in praauw
en vaderslyck te connen dienen:

Wij bevinden oock dat tot verschoijde Madon d' Mardijck
ten dienst der Compst: in diuersche waren gebruyckt syn,
hier op wort goordelt datt de selve ten aensien d' m' mede
te der Compst: Slaven die de Compst: door onderhouden niet
goddult behoorden te worden, en de Compst: vander selve onost
onlast blyven en soo tot Octobervordonnary dienst gebruyckt
worden, haer omme soo ewinck Compst: als de Amboynse
Mardijckert en Inwoonderen, daer op v. B. heeft te liden
alsoo wij dese luyden moeten wonen soo haer gaoren
houwen soude, evant door lanckst van tyden m' mede
dan te veel quade jnbaucke sijctet sullen worden

S E

W E. sal gelieven te belasten datt voortaan hier slants in Coomin volgens de Maentlike notitie van ontfangen met eenen besonderen post int Journael ingeschreven en gebouekt wort. met sijne behoerlike aduysinge sulcx ind. te wyfloopid goetendoort kan worden. ten waer datmen suld aen oudgth. vrede notitie eilde befferen. Dit in com. het wedlike in pachten (van sors Tappen, Koebosten, en t goene darr voordor aen depondert) bestadt. Hem thonds van parcken slaven en eollen sulcx ommaet goen gemoeschap mit de ludeq van Hex coste goddoren hoest. maar for Contrarie naar den teneur Elcx einen bysonderen post veygtal

Om Confusie voor te comen sal oock noodid werden datt de persoonen off s'xybouck voor soo veel Jan/ Piedere off Houwels, ontsantet, aen sulcke sorte van Goedden als jnbetadlinge sijnner Bevekeninge off achtbestall connekt gdebidort. En d'ontfangen goddoren gereddoort wourd. voor soo veel by ~~der hant~~ int particular ontfangen is. in plaats datt in de vras Trocke Goedden in einen post sonder distinctie by Maileandor gestelt worden. vnder dattmen wooten kan. wal for genooten hoest. Des noodid datt alle posten soo gestelt worden datmen by naer vragen an der Contentment geven kan. en int Journael behoerluk goetendoort sy) -

Ende alsoo by de jngste posten van Condemnatie beindd datt door de secretaristen denige onkosten gdaen worden. en de sive van Ingebrachte penningen die de Cassa god gdaen worde affgedroeken blijven. soo is noodid datt daar van als van andere gdaene onkosten Specificatie oudgthoert wort. -

Verder dient vol beidit noodid te woen. datt alle posten van Condemnatie voortaan int Journael. mit langh en breed gespecificiert en genootet worden. soudet sulcx is onmogthick den posten groot van ladeq te vatten. en den goonden die daar aen gloogen zyn Contentment te doen

De

1725 45th
7030
notions
34
1835
7 in 4
ackvullige
Kantelen de
geoten left
Bijdragen
le hier
dient als
dient de
latoen de
dore
t warden
off
uue m
in de
gebeycht
men
de
Al te
or
n mit
woren

De Bickening van de Saloop de Son bevinden wij
mede affgelooyde Boecken @ 1634 belast met 415 18
stuyvers, waeronder eenighe goetdeelen die boude Sloop-
premie genooten zyn, dehalve wort gevradt waeromme
die zide op de Ontfangers haer Kede koringel ^{bracht worden} ~~gelooyde~~
en alsoo de Kede koringel van Saloop. ontlast gebleven.

Op t'sluyten der Boecken waeronder geftorven slaven
affgelooyd, daer nodtans met de Jonge adngeboune het
getall voldan, geupeltoert, en het jonghste kindt voor
een slacht mit transport gevoekent wort, dus dunke
mijn datt de adngeboune tegens de affgelooyden goet,
caldert dienen, en voor soo veel weder, ofte Cort Comp.
swalix adn en aff gortz behoort te worden, waer door
bevoetelyck by de boecken geuen can worden wat het
ouder schot sy, en hoe veel Mans Vrouwen en kinderen
de Comp. in voorraet loest, om sich in Batavia daer
naer te Regulieren, doch dient de Memorie dat nabens
andere Campieren dit Register sonder datt dese ydecla-
ringde mede boecken gedaen moet, kan gesonden
worden:

V. E. sal gelieven soege te dragen dat naer desen goene
Coopluyden, noer onder Coopluy, Cap. off mander officieren
getyck geschiet is, eenighe Jongens goet gedaen worden,
alsoo verstaen moet worden dat 12 R. voor haer en Eend
reacht voor den Jongen tot Kantsoen, betael wort, sonde
hoer, en t'goene dese is Contrairtende strydt tegens
d'ouder van E. Hoer generaal, ende Hoer. Radon
van India.

V. E. sulke Redome ghewe te geven, waerom de loider
van E. Hoer generaal en Radon van India door de Haer
Commissaris van Aluvel met gebracht, als oock door zyne
E. H. Exprete Miive en vordonnantie adn Respectue
gouvoeniens gelastet mit stuck der parcken, de gemelt
voerde mit promptelyck en is gesolert, alsoo wel Exprete,
lyck was goedommedet sodanighe inbeducken, het wort
mit groot off loen naer selve werbot mit mede in te

willigen

Willigen off te laten geschieden, alsoo haer & onderscheet willen hebben en maeken tusschen vrijheden en Compt. Dienaren, Echter bevinden of myn hercomen noch 3 parcken soo groot als Doen, Bestaende in 24 sussen onder des Compt. Dienaars besaten worden, Iac dat de Noue den Luytonant. Kovit ende fiscaal substituyt Doctor Sculsur ewodder indienst aengenomen syn, sonder dat alvoorren haer parcken geaban, donndert hebben, sulcx ommes Regel Recht stuydich is, tegen de voorige gegde vordad,

Is Ammers soo ongerymt datmen Contrarie dovoorige vrede Compagnies Dienaren toestaet namentlyck de pame, pade officieren als opper en onder sochlyu, piddicanten, Cappiteyne, Luytonants vaondragers en dootloodes nestens Andere Meer, Tuffdoers, en visschers so mogen houwen, niet tegenstaende sulcx ter selver tyt wel Expresselyck affgeschafft is, bouens den compt. her principaelste in Const. dicitio, dat is datt daer toe des Compt. beste en boquaemste slauen gelaent syn geworden, die de Compt. Echter ghehouden blyffe van Montcost en slyfts behoefte te versorgen, soo alle dese pometen volgens den voorigen lust gewoert worden, de Compt. waer dienst geschiedt, en om omdich meeuwe alteratie te maeken, waer door den den haer en den anderen gunst captoet, Dit blyft v & gecommand: hier mine vordes van onen goduchton & Haere Generaal. Promtelyck te volgen, dat is datt geene Compt. Dienaars van wat qualiteyt deselve oock soude mogen waeren, en sullen ver mogen geringe parcken, t'lye groot off Doen, te besitten, off enige vordedien hoddamch die oock vordes mogen opnampt worden, Als voor haer Eijgen Taffel daer, uyt te trocken, det blyft v & de vordes bevoolen, invogge datt alle de geene die noch parcken besitten sijn daer van ontlasten, en de selve die binnen dese Maent vordes comen vordes haere gagw en Pantsoomen tot dat de eerste schoepen comen gelyck haer aong. regde is, sullen opgescorfft worden, en bouens den van haere qualiteyten vordes blyven, soo haer parcken mist datoc? ter eerste instantie vande Compt. der Schoepen

Alsoo,

blonden iog
 1. 415 16
 2. 110
 3. 110
 4. 110
 5. 110
 6. 110
 7. 110
 8. 110
 9. 110
 10. 110
 11. 110
 12. 110
 13. 110
 14. 110
 15. 110
 16. 110
 17. 110
 18. 110
 19. 110
 20. 110
 21. 110
 22. 110
 23. 110
 24. 110
 25. 110
 26. 110
 27. 110
 28. 110
 29. 110
 30. 110
 31. 110
 32. 110
 33. 110
 34. 110
 35. 110
 36. 110
 37. 110
 38. 110
 39. 110
 40. 110
 41. 110
 42. 110
 43. 110
 44. 110
 45. 110
 46. 110
 47. 110
 48. 110
 49. 110
 50. 110
 51. 110
 52. 110
 53. 110
 54. 110
 55. 110
 56. 110
 57. 110
 58. 110
 59. 110
 60. 110
 61. 110
 62. 110
 63. 110
 64. 110
 65. 110
 66. 110
 67. 110
 68. 110
 69. 110
 70. 110
 71. 110
 72. 110
 73. 110
 74. 110
 75. 110
 76. 110
 77. 110
 78. 110
 79. 110
 80. 110
 81. 110
 82. 110
 83. 110
 84. 110
 85. 110
 86. 110
 87. 110
 88. 110
 89. 110
 90. 110
 91. 110
 92. 110
 93. 110
 94. 110
 95. 110
 96. 110
 97. 110
 98. 110
 99. 110
 100. 110

Alsoo haer de Erygenas beelagen dat mi geen Coop,
luy' conden becomen) quijt maekken, want dit alles de
welcomen will en begoozen van syn E: is, ende gans
qualick Compt dat mijn Jaerlicke Dienadngande mende
voerde geyon Moet:

Van^{mo} septemb: 1635 bevinden deuden post. gdtals
loest den tocht naar Amboyna belast met de somma
van 23 gae 19 stuyvers hercomonds wogonds beson-
dinge. der soldaten naar Amboyna 8: de padurol en buye
Banda, Kom de Oranghbay naar Gram welckere
Montcoston ongeveer 500 gul' comen te beaagen
en Incontant ende Cloeden ter somma van 324 gae
derhalven dient te blycken in wat voege datt datt
contant beloopen 43 R: noffens de Cloeden gegastwert.
Jin^{en} off 4' soere door Inant mit Particulier gnoeten
off mit geyon om te verschemken

De Reckeninge van fortification bevinden wy mit
belast te wesen mit dachgelden der Slaven gelyck in
ander gouvernamenten gebruyckelick is, maer wyl wort
sulck inde Jaerlicke Calculatie aengaende de Englands
gnotiteoert, sulck buyten styl van Bouckhouwen is,
derhalve vnde goet datt dese Maendinge Onkosten
voor soo veel verschdenen is, ingetelende wende, ende
voortaan soo veel Slaven als behooralick ty namentelick
dach gelden geboeckt en ingesz worde, waer in v e
mit die vant fort Redungie Egad sall gelycken te
gaen, en vordard warden, datt geen Engelse off de
sulcke waer mit wyl te doen en te Redekenen hebben,
haer mit Cartooflen sullen lasten veruoegen maer
forcontenay adn boucken sullen vnden

Lyff Schutten en Dongons Cloeden tot laste vande
Compt: is miederts gebruyckelick, daer v e weds of
gelyck te lotten, en voortaan naar te lasten

Alsoo vyl v e Maendinge Rapporten wesen als
voed mit naar sijn der Slaven bevinden, datt een goet

gotal

getal der selver ses slaven als slavinne. onder d'Comp: die
 maar en vryluyden tot accommodatie der selver gesloot
 zijn. sal de Comp: noodig en dienstig wesen dat de
 selve slaven naar haare wadden aan bruyckdes vercoft
 ofte wedoxom ongetrocken worden. v. d. redene van dat
 de Comp: daar by dienst geschiet en t'gewas andersints
 wot niet behooflyck in de Comp: slynt wot d'ingh
 reddonen te hebben. Maar naar besten dienst sal de Comp:
 geschieden dat dien aengaende van oncosyon ontsat
 in den Burger voor syn goet reddeliker wys
 geaccommodert wort. waer door sigtlanter mogen worden
 inde sy gewaar worden de Comp: onghogen komt haer
 slaven te vreden te houden. waer uyt niet anders ell
 onlust en misnoogen ontsat. alsoe de Comp: hielp dor
 vrymich geacht wort. en dor te gelouen dat gemelt slavs
 wel t'minste tot her june der vierden naar de tot
 tot ander woek gebruyckt worden.

Amwat Redonne de synden (mettoegens taend
 dat mogen visschen thuynnen madcken en alle andere
 voordelen soeken) geen hoofft gelt gonden gelycke in
 Batavia. Amboyna de Molucques subjeet syn derhalve
 wort geveert off t'leve side niet practicaabel is. Hen
 hoofd thynsen dat hier nodt wot noodig goudde
 worden som dade door ses aenguecken van aort vuerde
 en ander grootwendurdeon te vordiren

In t'narsien vant Sontontid loock wort bevonden
 de Sontontid der Doote van Johannes alias Joumat geweten
 Tongon van E. Hoer gouverneur synde gecondemnerit
 gexadbraecht te worden ten aensien synnen gdaon
 moest aan Anthony dauilla mede dienaar van gemelte
 H^e gouverneur. naar d'excute off op 20 d' d' d' d' d' d' d' d'
 in was geroeckent alle alleen by den President
 Sommer

Istem de sententie van Antzong. d'loyn / geboortid
 van s^t Thomae stadff van Comp: getententidat

Metten swaerde geswaert te worden, ten aensien vanden
bouen gesz Moort kennisse hadde.

Item die van Daut alias Dara geboortich op Poello van
en Francisco van Cist Mallabard beyde Dienaers van.

H^e Gouverneur synde gecontliciert met den strop tegs
maelcander te looten, wie dat hangen soude inde den sij
treckende wel stringeluck gegesell en gebrantwicks
te worden en bouen dien eeuwichlyck mede kottinge
geslagen te worden.

Item griet van Badlic Huysvrouw van Jan Joviss
alias Capteynt en Anna van Soler huysvrouw van
Laet coole Adilborst de welke omghesolde hooft
rij, den Bannissement van 50 Jaer voort op gelde.

Item Anick Arins geboortich van Moorkier, echte
Vrouwe van Ambrosius Coonrads gewese Licad
die door faulte van vuerspelt als vooren gebannen
is, alle welke sentontie tot dato deser den 20^{en}
augusto door niemant als den President Demmer
gehoedkent Zyn, Verhalven sal v^e in toecomende vordacht
wesen datt goemige soodamighe gewichtige en swaere
sentontien daer s^{en} Monschen Luon Eer en Respoet
aen despendoert, soo lange onghoedkent blyvon, sulcx
volgens alle goede wetten der Eerster Instantie en al
vooren eer dat de sentontien geprononsiert worden
ghoedkent behooren te worden, sulcx om verschoyde
gewichtige redonne noodich zy en brotsadckelike ge-
schieden moet.

Soo berichts worden onthouwt sijn den Luytenant op
Poello aen gestadich buyken t'fort Keuongie, daer
hy de Comp^e goenen dienst en doen, maer wel daer
een hooft Officier en vernaemontlyck op den vaer en
afgeloegen plaatses bereyden is, Verhalven sal v^e
daer op gelidie tofotten en soo den gemelten Luytenant
volgens toosagginge, inden dienst souck te continere,
sall hy sijn met synne familie off particuliere mit
fort mootten Transportedien, en sulcx doen als den officier
betaamt en toestadt, en soo daer toe niet en inelmoet
sall vort v^e v^e hem van synnen dienst ontslast.

v^e E

V E gelidue sorch te dragen dat voortaan de negotie
boeken en alles waerter aen desondert op sootlo Roy ge,
copieret en haerwaerts of Neyra gevonden worden om sijn
daer van des noot warden te conin dienen, alsoo behoort
sij deselve op het generaal Comptoir gevonden warden;

Wort Merde gevraecht door wat oorsaeq den vinctel in
sommighe soorte van leedon te cort en sommighe ouer wort
bevonden, wot is waer dat het selve wot verantwoott
en mit Reckerkingh voldoen wort, maar Echter is
een groot abuis en blyvende te cort comende leedon
wannen de ouerigen 13 1/2 r: comen te bedragen aft
gestrocken Lyn noch omkrent 500 r: te quaet. Dit mit
de Cas goet gedaen worden.

Volgens Myne Commisue wort V E gecommandeert
indmandt eyt gesondert van wat staet off qualiteijt hy
voek Lij. Jots eutt des Comp: magatijn off Logie te laste
geristen, anders als Ordonnatie volgens den Loof en Pays
veruott wort, sonder daermit enighe veranderinge te doen
off enighe insidien inconsideratie te nemen, alsoo dit den
Oexpartie last en begaen van Heeren Meesters is:

V E: Daer Registers syn inbehoelike soem, daer in te
continieren sall noeder warden, en blyft V E gecommandeert
deselve Jadelix mit zyne boeken naar Batavia te
senden off ten minste het meech des Solts

Handwritten signature
V E

Handwritten notes in the left margin, partially visible from the adjacent page.

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible handwriting or bleed-through from the reverse side of the page]

121

122

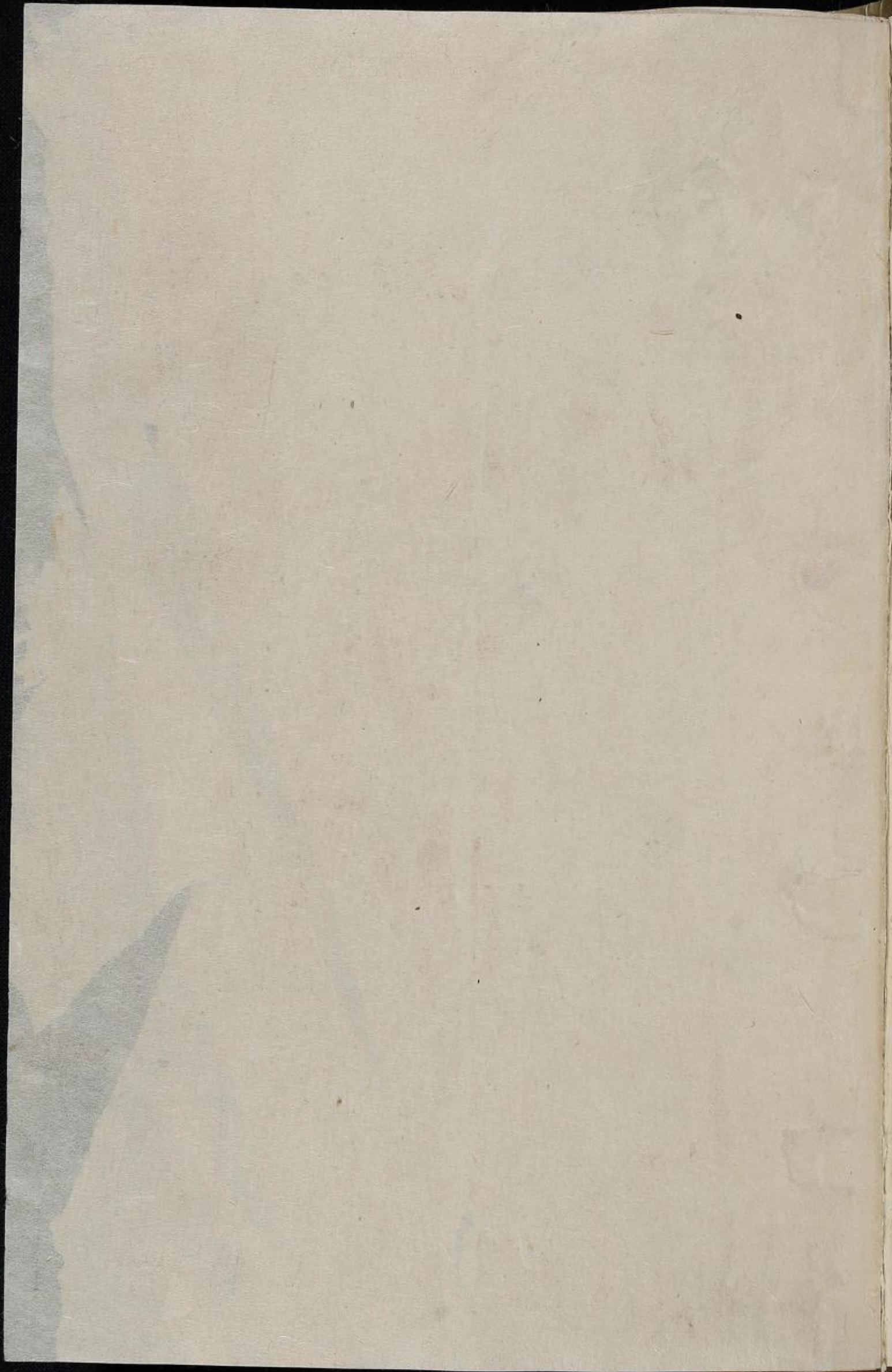
626

123 Lf.

30,5 x 20 cm.

11744

restauriert, Dezimbr. 1975,
H. v.

MB

restauriert, Dezember 1975,
Hr.

MB